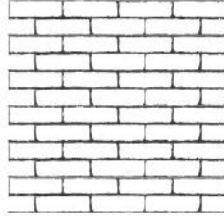

OSMANLI DEVLETİ TARİHİ
"YKS ADAYLARI İÇİN"

ALPER ŞATIR

ALPER ŞATIR

**OSMANLI DEVLETİ
TARİHİ YKS
ADAYLARI İÇİN**

ekaynaklar.com yayıncılık

2021

İÇİNDEKİLER

1	Bölüm 1
14	Bölüm 2
24	Bölüm 3
35	Bölüm 4
49	Bölüm 5
83	Bölüm 6

1. BÖLÜM

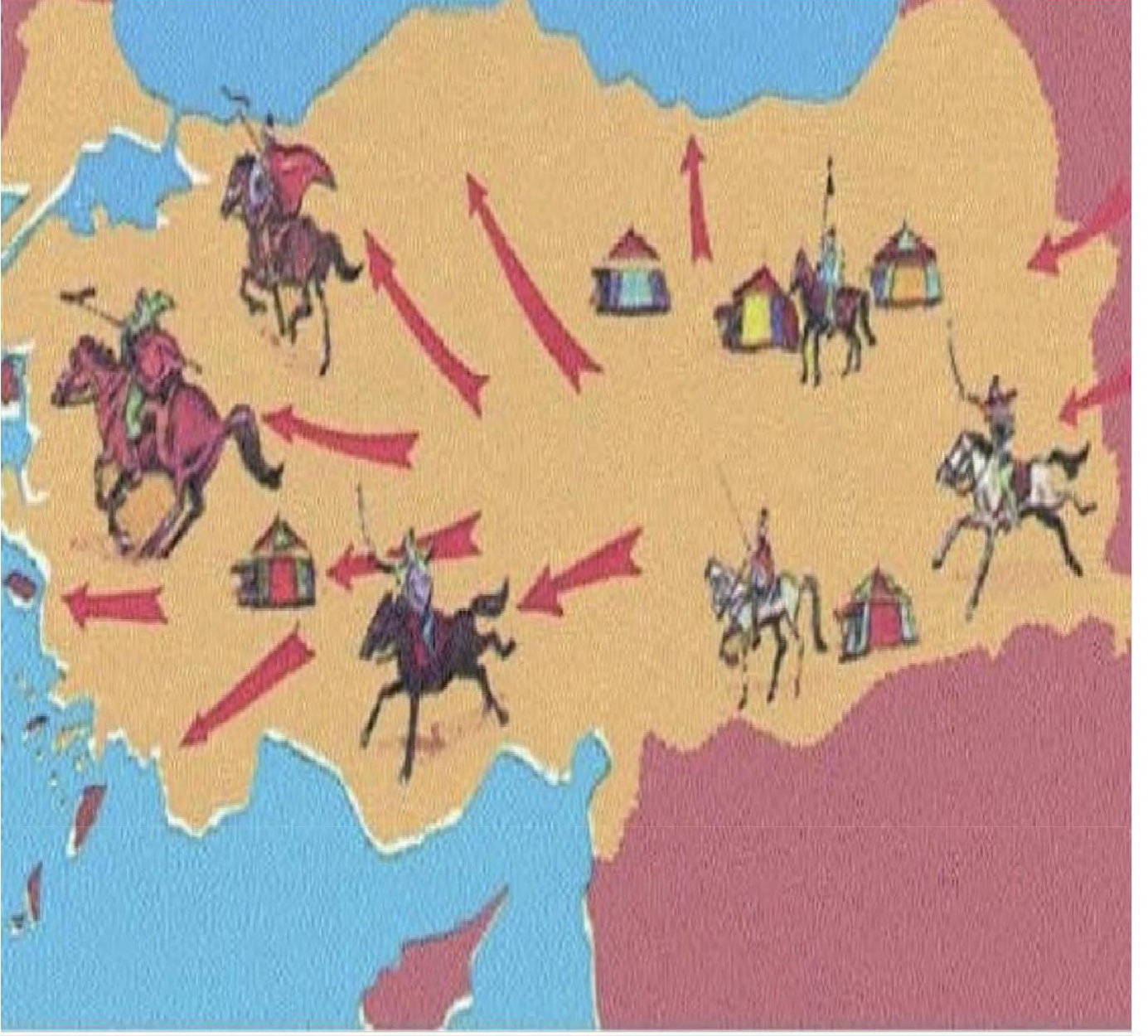
BU BÖLÜMDE NELER VAR?

OSMANLI TARİHİ- KURULUŞ DÖNEMİ

- 1 Osman Bey Dönemi**
- 2 Orhan Bey Dönemi**
- 3 Birinci Murat Dönemi**
- 4 Yıldırım Beyazıt Dönemi**
- 5 Fetret Devri**
- 6 Mehmet Çelebi Dönemi**
- 7 İkinci Murat Dönemi**

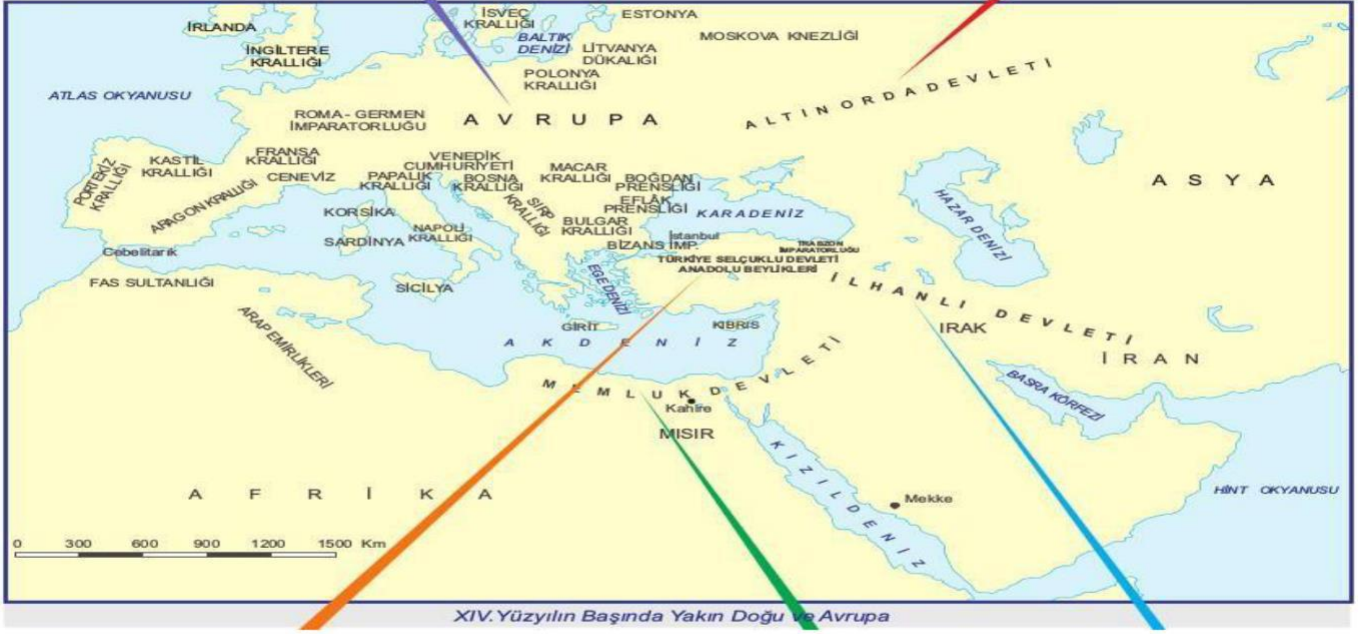
OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

Kayıların Anadolu'ya Gelişi

- Osmanlıyı kuranlar Oğuzların **Kayı** boyuna mensup bir ailedir.
- Kayı kelime olarak “**güçlü-kuvvetli**” anlamına gelmektedir.
- Kayılar Anadolu'ya ilk defa **Malazgirt zaferinden ve Moğol istilasından** sonra gelmişler ve ilk olarak **Ahlat** bölgesine yerleşmişlerdir bir süre Anadolu Selçuklu Devletine bağlı olarak yaşamışlardır.
- Kayılar Anadolu Selçuklu devletine yaptığı hizmetler karşılığında ilk olarak Ankara civarındaki **Karacadağ** bölgesine Daha sonra ise sınır güvenliğini sağlamak amacıyla **Söğüt Domaniç** bölgesine **uç beyi** olarak yerleştirilmişlerdir.
- Kayılar daha sonra **Anadolu Selçuklu devletinin dağılmasından** sonra bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.

Osmanlı Devleti Kurulduğu Sırada Var Olan Devletler

- **Türkiye Selçuklu Devleti:** İznik'te **Süleyman Şah** tarafından kurulmuştur. Osmanlı ilk zamanlarda bu devlete bağlı olarak yaşamıştır. Anadolu Selçuklular İlhanlılar tarafından **Kösedağ savaşıyla** yıkılınca Osmanlılar kendi bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.
- **İlhanlı Devleti:** İran'da Cengiz Hanın torunu **Hülagü Han** tarafından kurulmuştur. Kösedag Savaşı sonucunda Anadolu Selçuklu Devletini yıkmışlar ve bir süreliğine Anadolu'ya egemen olmuşlardır.
- **Altınorda Devleti:** Karadeniz'in kuzeyinde Cengiz Hanın torunu **Batu Han** tarafından kurulan bu devlet Ruslar için bir tampon görevi görmüşlerdir. **Rusların güneye inip güçlenmesini engellemişlerdir.** Ancak yıkıldıktan sonra Ruslar Karadeniz bölgesine inip güç kazanmışlardır.
- **Memluk Devleti:** Mısırda kurulan bu devlet **halifeliği** elinde tutmuş ve onu korumuşlardır. Böylece bir süre **İslam dünyasının liderliğini** üstlenmişlerdir. **Yavuz Sultan Selim** zamanında bu devlete son verilmiş böylece halifelik ve İslam dünyası liderliği Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.
- **Bizans Devleti:** Osmanlı kurulduğu sırada çöküş dönemini yaşamaktadır. Ellerinde sadece **İstanbul Bursa** gibi şehirler kalmıştır. Bu şehirler **Tekfur** denilen valiler tarafından yönetilmektedir. Fatih'in İstanbul'u fethiyle yıkılmışlardır
- **Trabzon Rum İmparatorluğu:** Bizans gibidir. Fatih'in Trabzon'u fethetmesiyle bu devlet yıkılmıştır.
- **Avrupa ve Balkanlar:** Bu dönemde Avrupa ve Balkanlar siyasi dini bir **parçalanmışlık** halindedir feodalite rejimi bulunmaktadır. Burada bulunan devletler birbirleriyle mücadele içerisinde bulunmaktadır. Osmanlı devleti bu siyasi mücadelelerden faydalanıp kısa sürede büyüyecektir.
- **Balkanlarda:** Bulgar, Sırp, Macar krallıklarıyla Eflak Boğdan **Voyvodalığı** bulunmaktadır. Ayrıca Venedik ve Ceneviz gibi deniz devletleri mevcuttur. **Avrupa:** İngiltere Fransa devletleri bulunmaktadır. Bu devletler kendi aralarında **100 yıl savaşı** denilen savaşı yapmaktadırlar

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyümesinin Nedenleri

Merkeziyetçi devlet yapısına sahip olması, merkezi otoritenin iyi kurulması

İlk dönem padişahlarının **yetenekli ve iyi olması**

Coğrafi Konum: **uç beyliği** olması

Müdüra politikası: **görünüşte dostça** geçinme politikasıdır.

Gaza ve Cihat anlayışının uygulanması, Ahiler, Bacılar, Abdallar, Gaziler ve Alperenlerin desteğini alması

Anadolu Beylikleri içerisindeki mücadelelere katılmayarak onlarla iyi geçinmesi ve yönünü Batıya Bizans'a çevirmesi

Bizans'ın iç karışıklık içinde olması **Tekfurların** bölge halkına kötü davranması ve ağır vergilerle ezmesi

İstimalet Politikası: fethedilen bölge halkına iyi davranma onların gönlünü kalbini kazanma politikasıdır. Osmanlılar bölgedeki insanlara iyi davrandılar böylece kendilerine bağladılar. Halkın inancına karışılmadı.

Tımar ve İskân siyasetinin uygulanması

Avrupa'nın siyasi **dini bölünmüşlük içinde olması** din-mezhep savaşlarının olması feodalite rejiminin olması

KURULUŞ DÖNEMİ SİYASİ TARİHİ

1) Osman Bey Dönemi

- Ertuğrul beyin ölümünden sonra başa **Osman Bey** geçti. Osman beyin ilk yıllarında devlet **Anadolu Selçuklu devletine** bağlı konumdaydı.
- Osman Bey Türkler üzerinde büyük bir etkisi olan **Şeyh Edebalının** kızı **Bala Hatun** ile evlenerek **Ahilerin** desteğini aldı.
- Osman Bey Anadolu Beyliklerine karışmayarak **Cihat ve Gaza** politikası doğrultusunda zayıf durumda bulunan Bizans'tan ilk olarak Yarhisar Karacahisar ve ardından **Bilecik**'i alarak burayı **merkez** yaptı.

NOT: Bilecik'in **demir madenleri bakımından zengin olması** dolayısıyla önemli bir yerdir. Ordunun silah ihtiyaçları buradan karşılanmıştır.

- Osman beyin faaliyetleri karşısında Bizans tekfuru Osmanlıyı bölgeden atmak için saldırıya geçti ve 2 ordu arasında 1302 yılında gerçekleşen **Koyunhisar Savaşını** Osman Bey kazanmıştır.

NOT: Koyunhisar Savaşı **ilk Osmanlı-Bizans savaşı** olması bakımından önemlidir

- Savaştan sonra karizması artan Osman Bey kendi adına **hutbe okutup para bastırarak** devletin **bağımsızlığını** ilan etmiştir. Bursa'nın güneyi ve İzmit yolu açılmış oldu.
- Osman Bey eski Türk geleneklerine uygun olarak **fethedilen yerler fethedenin malıdır** anlayışına uyarak toprakları kardeşleri oğulları ve arkadaşlarına "dirlik" olarak dağıtmıştır. Bu durum bağımsız bir beylik olduğunu ve **fethileri hızlandırmak** istediğini göstermektedir.

2) Orhan Bey Dönemi

- Osman Bey zamanında başlatılan Bursa kuşatması bitirildi ve **Bursa** fethedilerek başkent yapıldı. Bursa şehri **ipek üretim** merkezi ve İpek yolu üzerinde olması bakımından ekonomik açıdan önemli bir yerdir.
- Orhan Bey Bursa'nın fethinden sonra İzmit ve İzmit kuşatmalarına girişmesi üzerine Bizanslılar Osmanlı devletine saldırıya geçti 2 ordu arasında gerçekleşen **Maltepe (Palekanon) Savaşı** Osmanlı kazanmıştır
- Orhan Bey zaferden sonra **İzmit** ve **İzmit**'i de topraklarına katmış ve İzmit şehri **başkent** yapılmıştır ayrıca İzmit şehri Bizans seferlerinde **üs** olarak kullanılmıştır.
- Bu dönemde ilk defa Anadolu'da siyasi birlik çalışmaları başlamıştır. Bu amaçla **Balıkesir Çanakkale** civarında kurulan ve iç karışıklıklar içerisinde bulunan **Karesioğlu Beyliği** fethedilmiştir.

NOT: Karesioğlu Beyliği Osmanlılara katılan **ilk Türk beyliği** olması bakımından çok önemlidir böylece Anadolu Türk birliği sağlama yolunda **ilk adım atılmıştır**.

- Bu beyliğin alınmasıyla Osmanlıda **denizciliğin ve donanmanın** temelleri atılmış ve böylece **ilk kez deniz gücüne** kavuşulmuştur.
- Artık Rumeli'ye denizden de geçiş sağlanmıştır. Yine Karesioğlu beyliğine hizmet eden akıncı beylerinden olan **Ece Halil- Hacı İlbey- Evrenos Bey** Osmanlı hizmetine girerek Rumeli fethinde görev

- Bu dönemde Bizans'ta taht kavgası veren **Kantakuzen** Orhan Bey'den tahta geçmek için yardım istedi. Orhan Bey bu yardım isteğini kabul etti ve bu sayede Bizans tahtına oturan Kantakuzen, yardımcıları karşılığında Orhan Bey'e Rumeli bölgesinde bulunan **Çimpe Kalesini** hediye olarak verdi.

NOT: Böylece Osmanlı devleti bu kalenin alınmasıyla **ilk defa Rumeli bölgesine geçmiş oldu** ve bu kale Rumeli fetihlerinde üs olarak kullanıldı.

Rumeli'de Uygulanan İskân Siyaseti

- **İskân:** Anadolu'da yaşayan konargöçer Türklerin Rumeli'de yeni fethedilen topraklara yerleştirilmesidir
- **Amaç:** bölgede **Türk nüfusunu** artırarak bölgeyi **Türkleştirmek** ve Türk kimliği kazandırmaktır. Buraya yerleşen Türkler bölgede imar faaliyetlerine girişerek **Cami-Yol-Köprü-Medrese** gibi mimari faaliyetlerde bulunarak bölgeye **Türk-İslam kimliği** kazandırmıştır
- İskân ettirilenlerden bir süre **vergi** alınmamıştır
- **Anlaşmazlık** içinde bulunan ailelerden biri göç ettirilerek bölgede huzur sağlanmıştır
- Yakın yerlere göç ettirilerek **uzun yol eziyeti** ve **iklim farklılığı** en aza indirilmiştir
- **Yerli halkın** diline dinine ve geleneğine karışılmayarak huzur sağlanmıştır

Orhan Bey Dönemi Teşkilatlanma Çalışmaları

- Devlet işlerinin görüşülmesi amacıyla ilk kez **Divan teşkilatı** kurulmuştur.
- İlk defa **Vezirlik** makamı oluşturulmuştur
- İlk ordu olan **Yaya ve Müsellem** ordusu kurulmuştur
- İlk **Gümüş Para** bastırılmıştır
- İlk **Cami-Medrese** yapılmış ve ilk müderris atanmıştır
- İlk saray olan **Bursa Bey** sarayı yapılmıştır
- İlk **iskân** uygulanmaya başlanmıştır
- **Avrupa'da ilk toprak** ele geçirildi ve **ilk kez bir Türk beyliği** fethedilmiştir.

3) I Murat Dönemi Gelişmeleri

- Sazlıdere Savaşı ile Balkanların kapısı durumunda olan **Edirne** fethedildi ve başkent yapıldı. Edirne'nin alınmasıyla Bizans'ın Balkanlarla bağlantısı kesildiği gibi Balkanların yolu Osmanlılara açıldı ve **haçlı seferlerine** sebep oldu.
- 1364 yılında ilk Osmanlı-Haçlı savaşı olan **Sırsındığı Savaşı** gerçekleşti ve Osmanlının galibiyetiyle sonuçlandı.

NOT: Sırsındığı Savaşı Osmanlılarla Haçlılar arasında gerçekleşen **ilk savaş olması** bakımından önemlidir

- Daha sonra Sırp Sırsındığı'nın intikamı için saldırdı ve yapılan **Çirmen savaşı** da Osmanlı kazandı.
- 1389 yılında haçlılar ile Osmanlı arasında **I. Kosova Savaşı** gerçekleşti bu savaş da Osmanlının galibiyetiyle sonuçlandı. Bu savaşta Balkan devletlerinin yanı sıra **Venedik-Ceneviz-Bosna-Sırp-Macar** kuvvetleri de vardı.
- Bu nedenle bu savaşta Osmanlıya **Anadolu beylikleri** de destek verdi. Bu nedenle bu savaş **ilk büyük Osmanlı haçlı savaşı** sayılmaktadır. Bu savaşta Osmanlılar tarafından ilk defa **top** kullanılmıştır. Ayrıca savaş sonucunda **Sultan I. Murat** bir Sırp tarafından hançerlenerek **şehit** olmuştur.

NOT: *I. Murat Kosova Savaşıyla birlikte savaş alanında şehit düşen ilk ve son Osmanlı padişahı olmuştur.*

- Anadolu siyasi birliğini sağlama çabaları bu dönemde de devam etmiştir. Orhan Bey zamanında Karesioğlu beyliğinin alınmasıyla ilk adım atılmıştı. I. Murat zamanında ise **Germiyanogullarından** çeyiz yoluyla **Kütahya-Tavşanlı-Simav** bölgeleri, **Hamitoğullarından** ise para karşılığı **Isparta Beyşehir** bölgeleri alınmıştır.

I Murat Dönemi Diğer Gelişmeleri

- “Devlet hanedanının ortak malıdır” anlayışından “Devlet padişah ve oğullarınındır” anlayışına geçilmiştir. Amaç merkeziyetçiliği güçlendirmektir.
- **Sadrızamlık** Defterdarlık ve **Kazaskerlik** makamı oluşturulmuştur
- Rumeli Beylerbeyliği kurulmuştur
- **Kapıkulu Ocağı** kurulmuştur. Bu ocağa asker ihtiyacı **Pençik sistemiyle** sağlanmıştır.

4) Yıldırım Beyazıt Dönemi

- Sultan I. Beyazıt Bizans'ın sürekli olarak Haçlıları Osmanlıya karşı kışkırtmasından dolayı İstanbul'u kuşatmıştır. Böylece **İstanbul'u ilk defa kuşatan Osmanlı padişahı Yıldırım Beyazıt** olmuştur.
- Kuşatmaların başarılı olması için **Anadolu Hisarını** yaptırmıştır. İstanbul'u tam 4 kere kuşatan Yıldırım Beyazıt, **Niğbolu Savaşı-Karamanoğullarının isyanı** ve Anadolu'da görülen **Timur devletinin tehlikeleri** yüzünden başarısız olmuştur.
- Osmanlının İstanbul'u kuşatacak kadar güçlendiğini gören Haçlılar Bizans'a yardım etmek için bir ordu topladı ve haçlılarla Osmanlı arasındaki **Niğbolu Savaşını** Osmanlı devleti kazandı. Savaştan sonra İslam Halifesi tarafından Yıldırım Beyazıt'a **Sultan-ı İklim-i Rum**(Anadolu'nun Sultanı) unvanı verildi.

- Balkanlarda güvenliği sağladıktan sonra Anadolu'ya dönen Yıldırım Beyazıt Anadolu Türk siyasi birliğini sağlama çalışmalarına devam etti. Bunun için **Saruhan-Aydın-Menteşe-Germiyanoglu ve Karamanoğullarını** topraklarına katarak **Anadolu Türk Siyasi birliğini** büyük ölçüde sağlamıştır. Ayrıca Anadolu'nun yönetimini kolaylaştırmak için **Anadolu Beylerbeyliğini** kurmuştur.

NOT: Yıldırım Beyazıt **Anadolu Türk Siyasi Birliğini büyük ölçüde sağlayan ilk padişah olmuştur.** Anadolu'daki alınan yerleri kolay yönetebilmek için tek sancak altında toplamak amacıyla **Anadolu Beylerbeyliğini** kurmuştur

Ankara Savaşı Sebep ve Sonuçları

Ankara Savaşının Sebepleri (1402)

- Timur'dan kaçan Celayiroğlu Ahmet ve Karayülük Osman'ın Osmanlıya sığınması
- Akkoyun** devletinin ve **Anadolu beyliklerinin** Timur'u Osmanlı'ya karşı kışkırtması
- İki tarafın birbirine hakaret içerikli mektuplar yazmaları
- Timur'un Yıldırım Beyazıt'tan zor istekleri
- Her 2 hükümdarın da **Cihan Hakimiyet** anlayışı içinde olması
- Timur'un Anadolu'ya gelin Erzincan Sivas bölgesini yağmalaması

Ankara Savaşının Sonuçları (1402)

- Savaş Timur devletinin galibiyetiyle sonuçlanmıştır
- İstanbul'un fethi** 50 yıl gecikti ve Bizans'ın ömrü uzadı
- Osmanlının balkanlardaki ilerleyişi duraksadı
- Beylikler tekrar bağımsız oldu ve Anadolu Türk siyasi **birliği bozuldu**
- Yıldırım Beyazıt ve oğullarından bir tanesi olan Mustafa Timur'a **esir düştü**
- Yıldırım Beyazıt'ın geri kalan 4 oğlu arasında 11 yıl sürecek olan **taht kavgası (Fetret devri)** başladı
- Osmanlı devleti yıkılma tehlikesi geçirdi

Fetret Devri

- Yıldırım Beyazıt'ın Ankara Savaşında Timur'a esir düşmesinden sonra kalan 4 oğlu arasında yaşanan ve **11 yıl süren** taht kavgasına denir.
- Bu dönemdeki taht kavgası **İsa-Musa-Mehmet** ve **Süleyman** adlı 4 şehzade arasında geçmiştir.
- Bu dönemde Anadolu'da toprak kayıpları yaşanmasına rağmen Balkanlar ve Rumeli'de **herhangi bir toprak kaybı** olmamıştır. Bunun nedenleri Bölge halkının Osmanlı yönetiminden **memnun kalması**-Uygulanan **İskan** ve **İstimalet(hoşgörü)** politikası ile Avrupa'da **100 yıl savaşlarının** yaşanmasıdır.
- Bu devir şehzade Mehmet Çelebinin taht kavgasını kazanmasıyla sona ermiştir.

Mehmet Çelebi Dönemi

- Taht kavgasına son verip Ankara Savaşından sonra dağılan Anadolu Türk Siyasi Birliğini yeniden sağladığı için Osmanlının **ikinci kurucusu** sayılmaktadır.
- Bu dönemde Venedik ile ilk deniz savaşı olan **Çalı Bey Deniz Savaşı** yapılmış ama kaybedilmiştir. Bu Osmanlının deniz gücüne henüz ulaşamadığını göstermektedir.
- Bu dönemde Osmanlı tarihinde **ilk dini** ve sosyal nitelikli isyan olan **Şeyh Bedrettin isyanı** çıkmıştır
- Bu dönemde yine taht hakkı iddiasıyla **Düzmece Mustafa İsyanı** çıkmıştır

İI. Murat Dönemi Gelişmeleri

- Mehmet Çelebinin Anadolu Türk Siyasi Birliğini sağlama çabalarına devam etmiştir
- Macarlarla yapılan savaşlar sırasında Karamanoğullarının isyan etmesi sebebiyle 2 savaş arasında kalan Osmanlı devleti Kuruluş döneminin en kötü anlaşması olan **Edirne-Segedin Anlaşmasını** yapmak zorunda kalmıştır.
- Anlaşmaya göre her 2 ordu arasında **10 yıl** sürecek bir barış sağlanacak ve Osmanlı haçlılardan aldığı yerleri geri verecektir.
- II. Murat bu anlaşmadan sonra yaşlılığını ve yorgunluğunu ileri sürerek tahtı 12 yaşındaki oğlu II. Mehmet' bırakmıştır
- Tahta 12 yaşında bir çocuğun gelmesini fırsat bilen haçlılar Edirne-Segedin Anlaşmasını ihlal ederek saldırıya geçmişlerdir. Bunun üzerine II. Murat yeniden tahta geçmiştir ardından yapılan **Varna Savaşını** da Osmanlı kazanmıştır.
- Varna savaşının intikamını almak isteyen haçlılarla Osmanlı arasında **II. Kosova Savaşı** yaşanmış bu savaşı da Osmanlı kazanmıştır. Savaş sonucunda haçlılar Osmanlıyı Balkanlardan atamayacaklarını anlamışlar ve tekrar saldıramamışlardır ayrıca **Balkanlar** bu savaştan sonra **kesin Türk yurdu** olmuştur

2. BÖLÜM

BU BÖLÜMDE NELER VAR?

- Fatih Sultan Mehmet
- II. Beyazıt
- Yavuz Sultan Selim
- Kanuni Sultan Süleyman
- Sokullu Dönemi

OSMANLI TARİHİ YÜKSELME DÖNEMİ

1500-1600

Yükselme Dönemi Osmanlı Tarihi (Dünya Gücü Osmanlı)

1) Fatih Sultan Mehmet Dönemi (1451-1481)

İstanbul'un Fethinin Sebepleri

- Osmanlının **toprak bütünlüğünü** sağlamak
- Avrupa'dan yardım isteyerek **hacı seferlerine** sebep olması
- **Anadolu Beyliklerini** ve bazı **Osmanlı Şehzadelerini** koruyup Osmanlıya karşı kışkırtması
- Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan konumda olması
- **Boğazların** ele geçirilmek istenmesi
- İstanbul'un önemli bir ticaret merkezi olması **İpek yolunun** üzerinde bulunması
- **Karadeniz Ticaret Yolunun** üzerinde bulunması
- Hz. Muhammed'in **Hadis-i Şerifi**

Fetih İçin Yapılan Hazırlıklar

- Yardım gelmemesi için Anadolu Hisarının karşısına **Rumeli (Boğazkesen) Hisarı** yaptırılmıştır
- Balkan devletlerinden yardım gelmemesi için **Saldırmazlık Anlaşması** yapılmıştır.
- Karamanoğulları ile **Saldırmazlık Anlaşması** yapıldı.
- 400 parça donanma inşa edildi
- **Şahi** adı verilen dev topolar döküldü kuşatma kuleleri ve mancınıklar yapıldı.

Bizans'ın Yapmış Olduğu Hazırlıklar

- Surlar güçlendirildi ve Halk silahlandırıldı
- Donanmanın gelmemesi için **Haliç'e zincir** çekildi
- Suda yanma özelliği olan **Grejuva** ateşi kullanıldı
- Papalıktan yardım istendi: bu yardım karşılığında **Katolik ve Ortodoks kiliselerinin birleştirilme** kararı alındı. Bu karara karşı çıkan Ortodoks patriği Notoras: *"İstanbul'da Katolik külahını görmektense Türk sarığını görmeyi tercih ederim."* demiştir.

İstanbul Fethinin Sonuçları

- Osmanlı Devleti'nin **toprak bütünlüğü** sağlandı.
- İstanbul **başkent** oldu Bizans İmparatorluğu **yıkıldı**.
- Sultan II. Mehmet '**Fatih**' ve Anadolu'nun Kralı anlamına gelen **Rum Kayzeri** unvanı aldı.
- Birleştirilen Ortodoks Kilisesi yeniden kuruldu: amaç **Hıristiyan dünyasındaki** mezhep birliğinin kurulmasını engellemek-Ortodoks halkı **devlete bağlamaktır**.
- Boğazlar-**İpek Yolu** ve **Karadeniz Ticaret Yolu** ele geçirildi.
- Ticaret yollarının Osmanlı denetimine girmesiyle Avrupalılar yeni ticaret yolu arayışına girdiler ve bu da **Coğrafi Keşiflerin** başlamasına sebep oldu.
- İstanbul'dan kaçan bilim insanları İtalya'ya giderek orada **Rönesans**'ın başlamasına sebep oldular.
- Fetih sırasında güçlü surların yıkıldığının görülmesiyle Avrupa'da **Feodalite** rejimi yıkılmaya başlamış ve yerine **Merkezi Krallıklar** güçlenmiştir.
- Ota Çağ kapanmış ve **Yeni Çağ** başlamıştır
- Osmanlı Devleti bu fetihle **Yükselme Dönemine** girmiştir.

Fatih Sultan Mehmet Dönemindeki Diğer Gelişmeler

Balkanlardaki Gelişmeler

- **Belgrad** hariç **Sırbistan** bölgesi alınmıştır.
- Daha sonra **Arnavutluk** bölgesi ile **Bosna-Hersek** ve **Eflak-Boğdan** bölgesi fethedilmiştir.
- Bosna halkı Osmanlı'nın adaletinden etkilenerek kendiliğinden Müslüman olmuştur. Bu nedenle Bosnalılara fatihin evlatları anlamına gelen **Evald-ı Fatihan** denilmiştir.
- Daha sonra **Mora yarımadası** fethedilmiştir. Mora'nın alınmasındaki amaç **Bizans'ın yeniden canlanmasını** engellemektir.

Anadolu'daki Gelişmeler

- Karadeniz'de ticaret yapan ve Cenevizlilerin elinde bulunan **Amasra** bölgesi alınmıştır.
- İsfendiyaroğullarından **Sinop** bölgesi alınmıştır.
- Bizans'ın yeniden canlanmasını engellemek için **Trabzon Rum İmparatorluğuna** son verilmiştir. Trabzon Rum İmparatorluğunun alınması Bizans'ın yeniden dirilme umutlarını bitirmiştir.
- **Karamanoğullarının** sürekli olarak Osmanlı aleyhine İttifaklara yönelmesi nedeniyle Karamanoğullarının bir kısım toprakları alınmıştır.
- Doğu Anadolu'da bulunan **Akkoyunlu** hükümdarı **Uzun Hasan** ile **Otlukbeli Savaşı** yapılmış bu savaşın kazanılmasıyla Doğu Anadolu Bölgesi Osmanlı egemenliğine girmiştir.

NOT: Osmanlı devletinin Anadolu Siyasi Birliğinin sağlanması amacıyla **Karamanoğulları ve Dulkadir beyliği** ile ilgilenmesi ve **Hicaz Suyollarının tamir edilmesi** meselesi Memluk devleti ile ilişkileri germiştir

Denizlerdeki Gelişmeler

- **Ege adaları** bu dönemde fethedilmiştir.
- Fatih'in denizlerdeki faaliyetleri bir deniz devleti olan **Venedik'in** ticaretine zarar vermiştir. Bu nedenle Ticari üstünlüğünü kaybeden Venedikliler Osmanlı arasında uzun süren savaşlar başlamıştır.
- Savaşlar sonucunda yapılan anlaşmayla Venedik'e ticari imtiyaz verilmiş böylece Venedikli tüccarlar Osmanlı ülkesinde serbestçe ticaret yapabilecek duruma gelmişlerdir. Ayrıca bu anlaşmayla Venedikliler İstanbul'da sürekli **elçi(balyos)** bulundurma hakkına sahip olmuşlardır.

NOT: Osmanlı devleti ilk ticari imtiyazı Venedik devletine vermiştir buradaki asıl amaç **Venedik'i Haçlı ittifakından** koparmaktır.

- Daha sonra Cenevizlilerden Kırım bölgesi fethedilmiştir. Bu bölgenin fethiyle **İpek Yolunun** Karadeniz kısmı kontrol altına alınmış ayrıca buranın fethiyle **Karadeniz Türk Gölü** haline gelmiştir.

NOT: **Karadeniz** Fatih Sultan Mehmet zamanında **TÜRK GÖLÜ** haline gelirken **Akdeniz** ise Kanuni Sultan Süleyman zamanında **TÜRK GÖLÜ** durumuna gelmiştir.

- Son olarak İtalya seferinden önce **Otranto kalesi** fethedildi. Ancak Fatih'in ölümünden sonra bu bölge İtalyanlar tarafından tekrar geri alınmıştır

NOT: Fatih döneminde **RODOS kuşatılmış fakat alınamamıştır**. Rodos adası daha sonra **Kanuni Sultan Süleyman** tarafından Osmanlı topraklarına katılacaktır.

2) II. Beyazıt Dönemi (1481-1512)

- Saltanatının ilk dönemlerinde kardeşi **Cem Sultan isyanıyla** uğraşmak zorunda kalmıştır. Cem Sultan isyandan sonra kaçarak Memluk-Rodos-Fransa ve Papalığa sığınmış bu durum Osmanlı devletini Avrupa karşısında zor durumda bırakmıştır.

NOT: Cem Sultan olayı Osmanlının bir iç sorunuken zamanla **dış sorun haline** gelmiştir.

- Bu dönemde tarihe **Küçük Kıyamet** olarak adlandırılan **İstanbul Depremi** gerçekleşmiştir. Bu nedenle şehrin yeniden yapılandırılması amacıyla olağanüstü durumlarda alınan vergi olan **Avarız Vergisi** toplanmaya başlanmıştır.
- Yine bu dönemde İspanyolların zulmüne uğrayan Müslüman ve Yahudiler İspanya'dan kurtarılmış ve Osmanlı topraklarına getirilmişlerdir.
- Bu dönemde İran'da Şah İsmail tarafından **Safevi Devleti** kurulmuştur. Şah İsmail Osmanlı topraklarını **Şiilik** yoluyla ele geçirebilmek için Anadolu'da Şii kökenli **Şah Kulu isyanı** çıkartmıştır.

NOT: Şahkulu İsyanı Safevi Devleti tarafından Anadolu'da çıkarılan **Şii kökenli bir isyandır**. Safeviler bu isyanla Şiiliği yayarak Anadolu topraklarını ele geçirmek istemiştir.

- II. Beyazıt'ın oğlu olan Yavuz Sultan Selim babasının Şiilerle yeterince mücadele etmediğini öne sürerek babasına karşı isyan etmiş ve babası II. Beyazıt'ı tahttan indirmiştir.

3) Yavuz Sultan Selim Dönemi (1512-1520)

- Yavuz Selim 8 yıllık padişahlık sürecinde yapmış olduğu büyük işlerden dolayı tarihçiler tarafından **8 yıla 80 yıl sığdırmış** padişah olarak adlandırılır.
- Yavuz döneminde ilk kez ekonomik nedenlerden ötürü **Bozoklu Celal** tarafından isyan çıkmış bu isyanlara daha sonra **Celali İsyancıları** denmiştir.
- Bu dönemde Osmanlı Devleti sadece **Doğuya** seferler düzenlemiştir. Batıda herhangi bir savaş olmamıştır. Doğuda **Safevi Devleti** ile **Memluk Devleti** ile savaşmıştır.

Safevi-Osmanlı İlişkileri

- **Safevi Devleti:** İran'da Şah İsmail tarafından kurulan Şii mezhepli bir Türk Devletidir.
- Safevilerin Anadolu'da Şah Kulu isyanını çıkartması-Anadolu'yu Şiilik propagandası yoluyla ele geçirmek istemesi ve İpek yolunun Van-Tebriz hattının ele geçirilmesi mücadelesi sebebiyle 2 ordu arasında Çaldıran Savaşı gerçekleşmiş ve savaşı Osmanlı Devleti kazanmıştır.
- Çaldıran Savaşı sonucunda: Şah İsmail ülkesine kaçmış ve Anadolu'da Şiilik tehlikesi sona ermiştir-Tebriz, Musul, Kerkük alınmış ve Van-Tebriz İpek Yolu hattı Osmanlıya geçmiştir.
- **Turnadağ Savaşı:** Yavuz Sultan Selim İran seferinden dönerken Turnadağ Savaşı ile Dulkadir Beyliğine son vermiş ve Anadolu Türk Siyasi Birliği kesin olarak sağlanmıştır. Dulkadir Beyliğinin alınmasıyla Memlük-Osmanlı ilişkileri savaşa dönüşmüştür.

NOT: Anadolu Siyasi Birliği sağlama çabaları ilk defa Orhan Bey ile başlarken birliği büyük oranda sağlama Yıldırım Beyazıt zamanında kesin olarak sağlama ise Yavuz Sultan Selim zamanında Dulkadir Beyliğinin Turnadağ savaşıyla alınmasıyla olmuştur.

NOT: Osmanlı Memlük ilişkilerinde gerginleşme Yıldırım Beyazıt'ın Anadolu Birliğini sağlamak için beyliklere saldırmasıyla başlarken Fatih zamanında Hicaz Su yolu meselesi ile devam etmiş II. Beyazıt zamanında ilk defa savaşa dönüşmüştür. Yavuz zamanında ise Memlük'ün Safeviler'e destek vermesi ve Yavuz'un Dulkadir Beyliğini almasıyla tekrar savaşa dönüşmüştür.

Osmanlı-Memlük İlişkileri

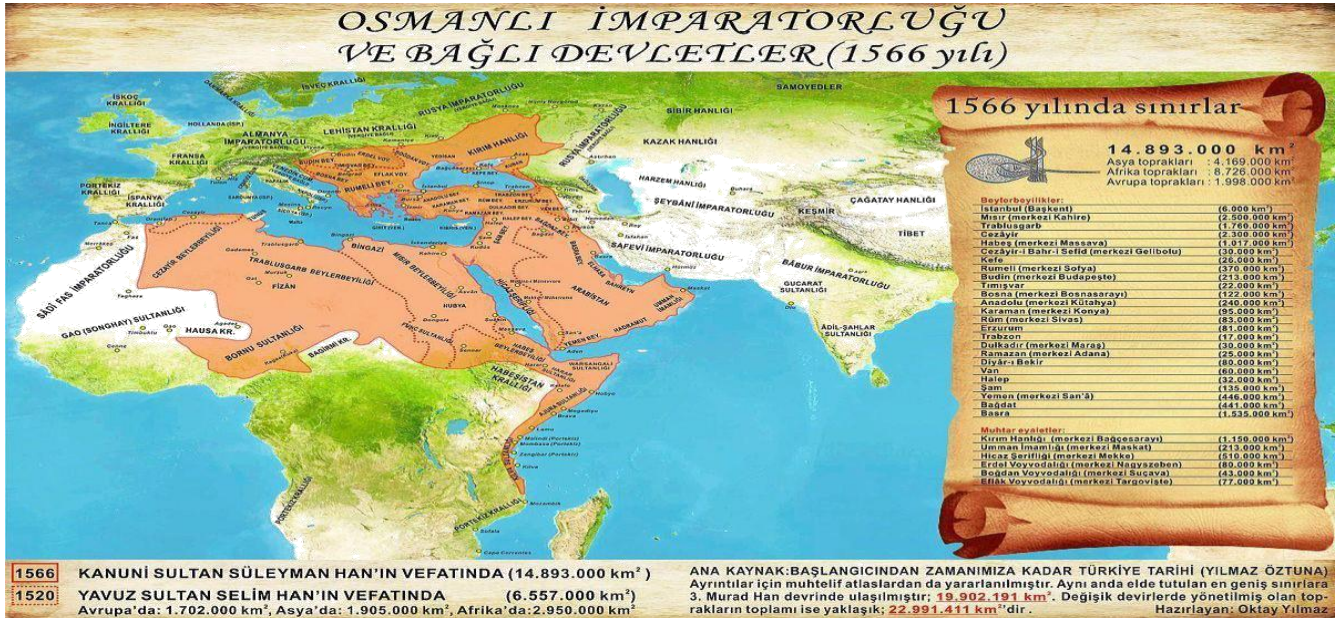

- Memluk Devleti: Mısır'da kurulan **halifeliği** elinde tutarak İslam Dünyasının lideri konumunda bulunan bir **Türk Devletidir**.
- Fatih Sultan Mehmet döneminde **Hicaz-Su** yollarının tamiri meselesinde ilişkiler gerilmiş II. Beyazıt döneminde ise **Cem Sultanı** himayesine alması sebebiyle savaşa dönüşmüştü.
- Yavuz döneminde ise **Dulkadir beyliğine** son verilmesi--Memluk devletinin Osmanlı aleyhinde **ittifaklarda** yer alması--Osmanlının **Baharat Yolunu** ele geçirmek istemesi--Osmanlının **İslam Dünyasının liderliğini** ele geçirmek istemesi gibi nedenlerle savaşlar yeniden başladı.
- 2 ordu arasında yaşanan **Ridaniye** ve **Mercidabık** savaşları Osmanlının galibiyetiyle sonuçlandı.

Mısır Seferinin Sonuçları

- **Memluk Devleti** yıkılmıştır.
- **Halifelik** makamı ve **İslam Dünyasının liderliği** Osmanlı Devleti'ne geçmiştir
- Osmanlı Devleti'nin **Teokratik Devlet** yapısı güçlenmiştir.
- Kutsal topraklar (**Mekke-Medine**) Suriye-Filistin-Mısır gibi topraklar Osmanlıya geçmiştir
- Kutsal Emanetler İstanbul'a getirilmiştir.
- Baharat yolu Osmanlı devletine geçti ve **ekonomik yönden** zenginleşti
- Venedik **Kıbrıs** için ödediği vergiyi artık Osmanlı Devleti'ne ödemeye başlamıştır

4) Kanuni Sultan Süleyman Dönemi (1520-1566)

- Kanuni **46 yıl** süren saltanat hayatı ile Osmanlı tarihinde **en çok süre** tahtta kalan padişah olmuştur.
- Sultan Süleyman'a Avrupalılar "**Muhteşem**" unvanı verirken Türkler ise kendisine bu dönemde çok fazla kanun çıkarmasından dolayı "**Kanuni**" unvanını vermişlerdir.
- Kanuni Döneminde Osmanlı Devleti Batı'da – Doğu'da ve Denizlerde mücadele etmiştir.

Batı'daki Gelişmeler

- Bu dönemde Batı'da **Macaristan-Avusturya** ve **Roma Germen** imparatorluklarıyla mücadeleye yaşanmıştır. Bu devletlerin hepsi birbirine **akrabalık** bağıyla bağlı durumundadırlar.
- 1521 yılında vergilerinin ödememeleri ve gönderilen elçilerin öldürülmesi sebebiyle Macaristan'a sefere çıkmış ve **Belgrat** fethedilmiştir. Belgrat'ın fethiyle **Orta Avrupa yolu açılmış** Osmanlı Belgrat'ı Avrupa seferlerinde **üs** olarak kullanmıştır.
- Macaristan'ın Belgrat'ı geri almak istemesi üzerine Macaristan'a karşı tekrar sefere çıkmış ve yapılan **Mohaç Savaşı** ile Macaristan'ın başkenti Budin fethedilmiştir. 2 saat süren Mohaç Savaşı **dünyanın en kısa süren meydan savaşı** olması bakımından önemlidir.

Not: Macaristan'ın Osmanlı tarafından fethedilmesi Avusturya ile Osmanlı arasında uzun yıllar sürecek olan savaşların başlamasına sebep olmuştur

- Avusturya Devleti Osmanlı'nın Macaristan'ı almasını tanımayarak Budin'i geri alması üzerine Avusturya üzerine sefer çıkmıştır. Bu seferde Avusturya başkenti **Viyana** kuşatıldıysa da alınamamıştır. Tarihte **ilk defa Viyana kuşatması** gerçekleştirilmiştir.
- Bu sefer de **Almanların gazına** gelen Avusturya'nın Macaristan'a tekrar saldırması üzerine Osmanlı devleti Avusturya'yı gaza getiren Roma-Germenlerin üzerine **Alman Seferine** çıkmış ama Roma-Germen İmparatoru **Şarlken Kanuni'nin karşısına çıkamamıştır.**
- Bunun üzerine Avusturya ile Osmanlı arasında **İstanbul Anlaşması** imzalanmıştır

NOT: Bu anlaşmaya göre Avusturya kralı(arşidük) **Osmanlı sadrazamına eşit sayılmıştır.** Böylece Orta Avrupa'da **siyasi üstünlük** Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

- 1535 yılında **Fransa'ya Kapitülasyon** verildi ancak bu anlaşma Hükümdarların ömrü ile sınırlı kaldı. Bu kapitülasyondaki asıl amaç Fransa'yı **haçlı ittifakından koparmak** ve azalan **ticari gelirleri geri artırmaktır.**
- Avusturya kralının anlaşmayı bozması üzerine Kanuni **son seferi olan Zigetvar seferine** çıktı ve sefer sırasında hayatını kaybetti.

Doğu'daki Gelişmeler

- Kanuni zamanında **Safevilere** karşı savaşlar devam etmiştir. **Şah Tahmasb'ın** Osmanlı topraklarına saldırması üzerine İran üzerine **4 büyük sefer** düzenlenmiş. Yapılan seferler sonucunda Safililerle Osmanlılar arasında 1555 yılında Amasya Anlaşması imzalanmıştır.

NOT: Yapılan bu **Amasya Anlaşması ilk Osmanlı Safevi anlaşması** olması bakımından önemlidir

Denizlerdeki Gelişmeler

- Fatih döneminde kuşatılan ama alınamayan **Rodos** adası fethedilmiştir.
- Bu dönemde Cezayir bölgesini alan **Hızır Reis** adlı Akdeniz korsanı Osmanlı devlet hizmetine girerek **Barbaros Hayrettin** paşa adını almış ve Kaptanı Deryalığa getirilmiştir. Böylece Cezayir toprağı da Osmanlı'nın olmuştur.
- 1538 yılında Barbaros önderliğinde Osmanlı donanması Haçlı donanmasını **Preveze Deniz Savaşında** mağlup etmiştir ve haçlı donanması kaçmıştır

NOT: Preveze Deniz Zaferiyle **Akdeniz TÜRK GÖLÜ** haline gelmiştir. Ayrıca bu zaferin tarihi olan 28 Eylül 1538 günümüzde **DONANMA GÜNÜ** olarak kutlanmaktadır.

- Kuzey Afrika'yı ele geçirmek isteyen haçlılarla yapılan **Cerbe Deniz Savaşı** kazanıldı ve Kuzey Afrika'daki hakimiyet pekişmiş oldu. Bu zafer Preveze zaferi kadar önemlidir

Hint Deniz Seferleri

- Hindistan'daki **Portekiz** saldırılarına karşı Müslümanların **yardım istemesi**---Coğrafi Keşiflerin getirdiği olumsuzlara son vermek ve **Hint ticaretinin Portekiz** elinden alınmak istenmesi sebebiyle seferler başlatılmıştır.
- Bu sebeplerden ötürü Portekiz üzerine **4 ayrı sefer** düzenlenmiş fakat başarı sağlanamamıştır.
- Seferlerin **başarısız** olunmasında:
 - Seferlere gereken **önemin verilmemesi**
 - Osmanlı gemilerinin **Okyanusa dayanıklı** olmaması
 - Okyanusların Osmanlı gemicileri tarafından **bilinmemesi**
 - Portekiz'in denizlerde güçlü bir devlet olması
 - Yardım isteyen Müslümanların Osmanlıya yardım etmemesi etkili olmuştur.

Not: Bu seferlere katılan ve **Kitab-ı Bahriye** adında eseri olan ünlü Türk denizci **Piri Reis Kanuni** tarafından idam edilmiştir. Daha sonra ise bu sefere **Seydi Ali Reis** katılmış ancak bu da başarı sağlayamamıştır. İstanbul'a Hindistan üzerinden gelmiş ve bölgeyi anlatan **El Mirat-ül Memalik** (Memleketlerin Aynası) adlı eserini yazmıştır

5) **Sokullu Mehmet Paşa Dönemi(II. Selim- III. Murat Dönemi)**

- Padişah **II. Selim** ordunun başında sefere çıkma geleneğini terk etmiş devlet işlerini sadrazamı **Sokullu Mehmet Paşa**'ya devretmiştir.
- Bu dönemde 1571 yılında Venediklilerden **Kıbrıs Adası** alınmıştır. Bunun üzerine haçlı ordusu **İnebahtıda** Osmanlı donanmasını yakmıştır

Don-Volga Nehir Projesi

- Projedeki amaç Karadeniz'in kuzeyindeki **Don ile Volga** Nehirlerini birleştirmektir.
- Bu projeye Rusya'nın **Karadeniz'e inmesi** engellenecektir
- **Orta Asya Türkleri** ile bağlantı kurulacaktır
- **Hazar Denizi** üzerinden **İran** kuşatılacaktır
- Ancak bu proje 1956 yılında **Ruslar** tarafından gerçekleştirildi.

Süveyş Kanalı Projesi

- Bur projeye **Akdeniz** ile **Kızıldeniz** birbirine bağlanacaktır
- Bu projeye amaç Coğrafi Keşiflerle önemi kaybolan **Baharat yolunun** önemini tekrar kazandırmaktır
- Yine bu projeye Osmanlı'nın **Asıl Donanmasını** bölgeye taşıyarak **Portekizlilerle** mücadele etmektir
- Ancak bu projede **İngiliz** ve **Fransızlar** tarafından yapılmıştır

3. BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ- DURAKLAMA DÖNEMİ

1600-1700

BU BÖLÜMDE NELER VAR?

- Duraklamanın Sebepleri
- Osmanlı-Venedik İlişkileri
- Osmanlı-Lehistan İlişkileri
- Osmanlı-Rusya İlişkileri
- Osmanlı-Avusturya İlişkileri
- Osmanlı-Safevi İlişkileri
- Osmanlı Devleti'nde İsyenlar
- Osmanlı Devleti'nde İslahatlar

OSMANLI DEVLETİ-DURAKLAMA DÖNEMİ (1600-1700)

Osmanlı Duraklamanın Nedenleri

Merkezi Otoritenin Bozulması

Küçük yaştaki şehzadelerin padişah olması

Valide Sultanların ve Saray Kadınlarının yönetime karışması

Rüşvet ve İltimasın artması

Uzun süren savaşlar yüzünden artan masraflar ve ganimet gelirinin azalması

Yeniçeri Ordusuna Devşirme ve Peçnik Kanuna aykırı asker alımı

Ocak Devlet İçindir anlayışından Devlet Ocak İçindir anlayışına geçilmiştir

Yeniçerinin Cülus Bahşişi almak amacıyla sürekli olarak isyan ederek padişah değiştirmesi

Tımar Sisteminin bozulması ve Saray masraflarının artması

Doğal sınırlara ulaşılması

Medreselerde Pozitif Bilimlerin çıkarılması ve Beşik Ulemalığı sisteminin gelmesi

Coğrafi Keşifler sebebiyle İpek ve Baharat yolundan gelen gelirin azalması

Avrupa'da feodalitenin zayıflayıp Merkezi Krallıkların güçlenmesi

Avrupa'nın bilimsel ve teknolojik açıdan ilerlemesi, Osmanlı'nın bu gelişmeleri takip etmemesi

Duraklama Döneminde Gelişen Siyasi Olaylar (17.yy)

- Osmanlı Devleti duraklama döneminde Doğuda **Safevi Devleti** ile mücadele ederken bir yandan da Batı'da **Avusturya-Rusya-Venedik** ve **Lehistan** devletleriyle de savaşmıştır. Bu yüzyılda Doğuda **Safevi** Batıda **Habsburg hanedanlığı** ve Kuzeyde **Rusya**'nın ortaya çıkması Osmanlının fetihlerini yavaşlatmıştır

Osmanlı Venedik İlişkileri:

- Girit adası** Venedik devletinin elinde bulunan önemli bir toprak parçasıydı. Ancak adada bulunan korsanlar Osmanlı **ticaret gemilerine zarar** veriyor yağmalyordu. Bu sebeplerden ötürü Girit Adası Osmanlı tarafından kuşatıldı ve **24 yıl** süren kuşatma sonucunda ada fethedildi.

Osmanlı Lehistan İlişkileri

- Lehistan'ın Osmanlıya ait Boğdan bölgesinin iç işlerine karışmasından ötürü padişah II. Osman Lehistan üzerine sefer çıkmış ve **Hotin Kalesini** kuşatmasına rağmen yeniçerilerin disiplinsizliği nedeniyle alamamıştır.

NOT: II. Osman Hotin Kuşatmasında Yeniçerilerin Disiplinsiz davranışları nedeniyle **Yeniçeri Ordusunu** kaldırmayı düşünmüş fakat bu durum yeniçeriler tarafından öğrenilince **tahttan indirilmiş ve öldürülmüştür.**

- Daha sonra 2 taraf arasında tekrar çıkan savaşta Osmanlı Devleti bu sefer üstün gelmiş ve **Bucaş Anlaşması** imzalanmıştır. Bu anlaşma Osmanlının **topraklarına toprak kattığı son anlaşma olmuş** ve batıda **en geniş sınırlara** ulaşmıştır

NOT: Osmanlı Devleti Batıdaki en geniş sınırlarına Lehistan'a karşı **Bucaş Anlaşmasıyla ulaşmıştır.**

Osmanlı-Rusya İlişkileri

- Rusya'nın Karadeniz'e inmek için Ukrayna'ya saldırması üzerine Rusya üzerine **Çehrin Seferi** düzenlendi ve sefer sonucunda **Bahçesaray Anlaşması** imzalanmıştır. Bu anlaşma **ilk Osmanlı-Rus Anlaşması** olması bakımından önemlidir.

NOT: Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan ilk anlaşma **Bahçesaray Anlaşmasıdır**

Osmanlı-Avusturya İlişkileri

- Osmanlı ile Avusturya arasındaki savaşların temel sebebi **Macaristan** bölgesine hâkim olma çabası olmuştur. **Kanuni** döneminde Avusturya'ya karşı **I. Viyana Kuşatması** gerçekleşmiş daha sonra ise Alman Seferi sonrası **İstanbul Anlaşması** imzalanmıştı. Bu anlaşmaya göre Avusturya Arşidükü Osmanlı Sadrazamına eşit sayılmış ve Osmanlı **siyasi üstünlüğü** ele geçirmişti.
- Daha sonraki zamanlarda 1589 yılında iki devlet arasında yine sorunlar çıktı ve yapılan **Haçova Meydan Savaşı** Osmanlı kazandı ancak bu savaşın kazanılmasında Osmanlının gücünden ziyade Avusturya ordusunun **disiplinsiz** davranışları etkisi olmuştur.

- İki devlet arasındaki savaşlar 10 yıl daha devam etmiş bu süre içinde savaşlar **Eğri-Estergon-Kanije** kalelerinin iki taraf arasında gidip gelmesiyle devam etmiştir. Karşılıklı savaşlar devam ederken Osmanlının içinde **Celali İsyanlarının** çıkması ve **Doğuda Safevi tehlikesinin** görülmesi ile Avusturya'nın da içinde isyanların çıkması her iki devleti barış yapmaya itmiştir.

NOT: Bu yüzyılda Anadolu'da çıkan **Celali İsyanları ve Doğu'da görülen Safevi tehlikesi** Osmanlı devletini Avrupa devletleri karşısında zor durumda bırakmıştır.

- İki devlet arasında **Zitvatorok Anlaşması** imzalanmıştır. Anlaşmaya göre her 2 devletin savaş sırasında aldığı yerler kendisinde kalacak--**Eğri Estergon ve Kanije Kaleleri** Osmanlı devletinde kalacaktır. Avusturya Osmanlı devletine artık **vergi vermeyecektir**. Yine bu anlaşmaya göre Osmanlılar Avusturya Arşidükü için **Sezar** unvanını kullanacaktır.

NOT: Bu anlaşmayla Osmanlının İstanbul Anlaşmasıyla kazandığı **siyasi üstünlük sona ermiş** Avusturya Arşidükü tekrar Osmanlı Padişahıyla **diplomatik açıdan eşit** sayılmıştır. Böylece Kanuni dönemindeki iddialarından vazgeçmiştir

NOT: Osmanlı Devleti yaşanan bu savaşlarda askeri teknoloji olarak geri kaldığını anlamıştır. Avusturya bu savaşlarda yeni savaş tekniğini ve teknolojisini kullanırken Osmanlı eski usullerle savaşmıştır.

NOT: Avusturya devleti tüfekli piyadelerine karşı Osmanlının kılıçlı süvarileri bir işe yaramadı ve bundan sonra Osmanlı Devleti tımarlı sipahi yerine **Anadolu'dan Sekban** adı verilen Silahlı Asker toplamaya başladı

- 1664 yılında yaşanan savaşlarda ise Uyvar Kalesi fethedilmiş Osmanlı Devleti'nin burayı çok az bir kuvvetle müthiş bir şekilde savunması Avrupa'da "**Uyvar Önlerinde bir Türk Kadar Güçlü**" deyiminin çıkmasına sebep olmuştur. Savaş sonucunda ise **Vasvar Anlaşması** imzalanmıştır. Bu anlaşma Osmanlının bu yüzyılda kazanmış olduğu **son kazançlı** anlaşma olmuştur.

İİ. Viyana Kuşatması ve Bozgun Yılları

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Temsil Resmi

II. Viyana Kuşatması'nı Gösteren Temsil Resim

- Macaristan bölgesinde Protestan Macar lider **Tokeli İmre** Avusturya'ya karşı Osmanlıdan yardım istemesi üzerine Sadrazam **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa** Avusturya başkenti Viyana kuşatmış fakat Kanuni döneminde olduğu gibi yine başarısız olunmuştur.
- Başarısı olunmasında: ---**Viyana kalesinin büyük olması**--- Merkezden **Ağır Topların** götürülmemesi--
-Yeniçerilerin ganimet peşime düşmesi---Lojistik ve Disiplin sorunları--- **Kırım Hanının görevini yerine getirmemesi**--- ve Lehistan ordusunun Avusturya'ya **yardım** göndermesi ile 2 ordu arasında kalan Osmanlı ordusu geri çekilmek zorunda kaldı.
- Osmanlının Viyana önlerinde yenilmesi Avrupa'da **büyük bir heyecan** uyandırdı. Papa artık Türklerin Avrupa'dan atılma zamanının geldiğini söyledi. Bunun üzerine Avrupalı devletler Papanın çağrısına uyarak **Kutsal İttifak** adı altında birleşti.

NOT: Kutsal İttifak Devletleri: **Malta-Avusturya-Rusya-Venedik** ve **Lehistan'dan** oluşmaktadır

- Osmanlı devleti 5 devletle birden 15 yıl boyunca savaşmak zorunda kaldı. Savaş sonucunda **İngiltere** ve **Hollanda**'nın araya girmesiyle taraflar arasında 1699 yılında **Karlofça Anlaşması** imzalandı.

1699-Karlofça Anlaşması

- Avusturya:** Temeşvar hariç tüm Macaristan verildi.
- Venedik:** Mora yarımadası ve Dalmaçya kıyıları verildi
- Lehistan:** Ukrayna ve Podolya bölgesi verildi
- Anlaşma 25 yıl boyunca Avusturya'nın garantörlüğünde kalacaktır

NOT: Bu anlaşmada Rus elçisinin yetkisi olmadığı için **Rusya** Karlofça Anlaşmasını imzalamadı 1 yıl sonra **Rusya ile İstanbul Anlaşması** yapıldı. Anlaşmaya göre Rusya'ya Azak Kalesi verilecek ve Ruslar İstanbul'da sürekli elçi bulundurabileceklerdi.

NOT: Osmanlı Devleti Karlofça Anlaşmasıyla **ilk defa batıda büyük ölçüde toprak kaybetmiştir**. Osmanlı devleti bu anlaşmayla **saldırıdan savunma** durumuna geçmiş ve ilk fırsatta **kaybettiği yerleri geri almak** için uğraşmıştır

NOT: Bu anlaşmayla Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki **ilerleyişi durmuş ver geri çekiliş başlamıştır**. Osmanlı devleti bu anlaşmayla itibar kaybı yaşamıştır. Önceden anlaşmalarda kendi şartlarını kabul ettirenken bu anlaşmada müzakere yolunu seçmiştir.

Osmanlı-Safevi İlişkileri

- **Yavuz** döneminde Osmanlı ile Safevi arasında Anadolu'da Şii tehlikesi ve Şahkulu isyanları nedeniyle **Çaldıran Savaşı** çıkmış bu savaş Osmanlının galibiyetiyle sonuçlanmıştı.
- **Kanuni** döneminde ise ilk Osmanlı-Safevi anlaşması olan **Amasya Anlaşması** yapılmıştı.
- İki devlet arasındaki savaşlar bu dönemde de devam etti. Kafkaslarda meydana gelen **Meşaleler Savaşını** Osmanlı kazandı ve Gürcistan bölgesini aldı. Yapılan **Ferhat Paşa Anlaşmasıyla** Osmanlı devleti Doğu'da **en geniş sınırlara** ulaşmış oldu.

NOT: Osmanlı Devleti Batıda **en geniş sınırlarına** **Bucaş Anlaşması** ile ulaşırken **Doğuda en geniş sınırlara** **Ferhat Paşa Anlaşması** ile ulaşmıştır

- Safeviler ordusunu modernize ettikten sonra Osmanlının içinde bulunduğu zor durumdan yararlanarak tekrar savaş açtı **Nasuh Paşa Anlaşması** imzalandı bu anlaşmayla Ferhat Paşayla alınan yerler geri verildi ve sınırlar Amasya Anlaşmasına döndü.
- Safevilerin Osmanlıya ait **Bağdat ve tüm Irak'ı** alması üzerine padişah **4.Murat** Safeviler üzerine **Bağdat** ve **Revan seferi** olmak üzere iki sefer gerçekleştirdi. Seferler sonucunda her 2 devlet arasında **Kasr-ı Şirin Anlaşması** imzalandı. Anlaşmaya göre Bağdat ve Irak Osmanlıda kalırken Revan Safevi Devletine bırakılmıştır.

NOT: Kasr-ı Şirin Anlaşmasıyla günümüz **Türkiye-İran sınırı** belirlenmiştir. Bu açıdan yapılan bu anlaşma oldukça önemlidir.

NOT: Bu yüzyılda Avrupa'da Mezhep Savaşları olarak bilinen **30 Yıl savaşları** çıkmış ancak Osmanlı devleti **Safeviler yüzünden** Avrupa'nın bu iç karışıklarından faydalanamamıştır.

Duraklama Döneminde Çıkan İsyanlar (17.YY)

1) İstanbul (Merkez)İsyanları

- İstanbul İsyanları **Yeniçeri Ordusunun** çıkardığı isyanlardan oluşmaktadır.
- Orduya **Devşirme Kanuna** aykırı asker alımı başıboş kimselerin asker yapılması
- **Ocak Devlet İçindir** anlayışından **Devlet Ocak İçindir** anlayışına geçilmesi
- Yeniçerilere **Ulufe** ve **Cülus Bahşişlerinin** az, eksik ya da hiç ödenmemesi
- Yeniçerilerin **çıkarları** doğrultusunda **Saray çevresiyle** iş birliği içine girmesi
- Saraydaki Devlet adamlarının ve Saray kadınlarının Yeniçeri Ordusunu **kışkırtması**

NOT: Yeniçeri ordusu kazandığı güçle padişah ve sadrazam değiştirecek güce geldiler. Hatta Kimin padişah olacağına karar verebilecek duruma gelmişlerdir. Bu nedenle Devlet Otoritesi zayıflamıştır.

NOT: Çıkan İstanbul isyanlarda Padişah Genç Osman yeniçeriler tarafından öldürülmüştür. Böylece Osmanlı Tarihinde yeniçeriler tarafından öldürülen ilk Padişah **GENÇ OSMAN** olmuştur.

NOT: Padişah 4. Mehmet zamanında ise 30'a yakın devlet adamı yeniçeriler tarafından idam edilmiştir. Tarihte bu olaya **Vakayı-ı Vakvakiye(Cınar Olayı)** denmektedir

2) Celali İsyancıları

- İlk Celali isyanı **Yavuz Sultan Selim** zamanında **Bozoklu Celal** tarafından **ekonomik** nedenlerden ötürü çıkarılmıştı. Bundan sonraki çıkan tüm ekonomik kökenli isyanlar da bu sebepten ötürü **Celali İsyancı** olarak tanımlanmıştır.
- Bu dönemde de çıkan Celali İsyancıların temel nedeni devletin **ekonomisinin kötü** durumda olmasıdır ayrıca Köylünün **vergisini ödeyememesi**-Fiyat artışı-**Alım gücünün** zayıflaması-**Kıtlık** yaşanması.
- **Nüfus artışı** ve yaşanan **şiddetli kuraklık** nedeniyle kaynakların yetersiz gelmeye başlaması ve işsiz güçsüz kalabalık oluşması
- **Tımar sisteminin** bozulması- tımar topraklarının **iltizam sistemiyle** kişilere verilmesi
- Savaşların uzun sürmesi ve alınan yenilgiler yüzünden **askerden kaçanların** köyde eşkıyalık yapması

NOT: Topraksız kalan köylü devletim dini gruplara verdiği ayrıcalıklardan yararlanmak için medreselere kaydoldu. Daha Sonradan bu öğrenciler ayaklanarak tarihte **Suhte(medrese)** isyanlarını çıkardılar

NOT: Bu isyanlar devletin varlığına ya da **Osmanlı hanedanlığına** karşı olmamıştır. İsyancılar daha çok devletten imtiyaz alabilme amacıyla olmuştur. İsyancı katılanlar Bir gün **Celali** iken istediğini aldıktan sonra ertesi gün devlet hizmetinde görevli itaatkâr bir sancakbeyi olabilmıştır.

SONUÇ: Anadolu'da can ve mal güvenliği kalmadı-Köylü toprağını terk edip büyükşehirlere göç etti. Bu olaya tarihte **Büyük Kaçgun** denir. Üretim düştü-Devletin Vergi geliri azaldı- Ekonomi daha da zayıfladı. Ve boşalan köylere eşkıyalar yerleşti.

Duraklama Döneminde Yapılan Islahatlar (17.YY Islahatları)

17. YY Islahatlarının Genel Özellikleri

- Devletin yaşadığı bunalım sebeplerini anlamak ve bu durumdan kurtarmak için nasihatname tarzında **layiha** veya **risale** adında raporlar hazırlanmıştır.
- Devlet adamları tarafından hazırlanan bu layihalarda sorunun nedenini **eski devlet düzeninden uzaklaşma** olarak görmüşler çözümün ise **Kanuni** veya **Fatih** dönemindeki uygulamalara **tekrar geri dönülerek** olacağını söylemişlerdir. Kanuni devrini **ideal dönem** olarak tanımlamışlardır.
- Layiha ve risale yazan devlet adamları sorunu devletin kendi içindeki sorunlardan olduğunu söyleyerek Avrupa'daki değişimlere hiç bakılmamış o yüzden bu dönemde Yapılan Islahatlarda **Avrupa'daki gelişmeler** takip edilmemiştir
- Sorunların temeline inilmeyip **yüzeysel kalınmıştır**
- Yapılan Islahatlar **Padişahların ömrüyle** sınırlı kalmıştır. **Süreklilik** arz etmemiştir.
- Yapılan Islahatlara **Saray-Ulema-Asker** tayfası karşı çıkmıştır.
- Yapılan Islahatlarda baskı ve şiddet uygulanmış bu nedenle **halkın bir desteği olmamıştır.**

NOT: Devlet adamlarından biri olan **Koçi Bey, Gelibolulu Mustafa Ali ve Lütfi Paşa** devletin düzelmesi noktasında yöneticilere uyarı niteliğinde risaleler yazmışlardır.

NOT: **Lütfi Paşa Asafname** adlı eserinde devlet hazinesinin önemi üzerinde durmuş gelirin giderden fazla olması gerektiğini söylemiş bunun için ücretli memur sayılarının belli bir düzeyde tutulması gerektiğini ve emekli olan devlet adamlarına maaş bağlanmaması gerektiğini söylemiştir.

NOT: **Gelibolulu Mustafa Ali** ise risalesinde bozulmanın nedeninin liyakatsiz kişilerin yönetici olarak atanmasına bağlamıştır. **Koçi Bey** ise risalesinde ulufeli kul alımının hazineye yük olduğunu bunu karşılamak için de halk üzerindeki vergilerin artırıldığını ve halkın fakirleştiğini söylemiştir.

II. Osman (Genç) Islahatları

- Osmanlı tarihinde ilk defa ıslahat yapmayı düşünen padişahtır.
- Yeniçeri Ordusunu kaldırmayı düşünmüştür
- İlk kez Saray dışından evlilik yapmıştır.
- Başkenti İstanbul'dan Anadolu'ya taşımayı düşünmüştür
- Şeyhülislamın yetkilerini kısıtlamıştır
- Bu düşünceleri yüzünden padişah Genç Osman Yeniçeriler tarafından tahttan indirilerek öldürülmüştü

IV. Murat Islahatları

- Saltanatının ilk yılları Validesi **Kösem Sultanın** etkisi altında geçmiştir. Yaşı ilerledikçe annesinin etkisinden kurtularak yetkileri eline almıştır
- İran üzerine **Bağdat** ve **Revan** seferini düzenlemiş ve **Bağdat Fatih** unvanını almıştır
- Tahta geçer geçmez devletin durumu hakkında rapor(risale) istemiş dönemin adamlarından olan **Kâtip Çelebi** ve **Koçi Bey** devletin durumu hakkında **padişaha rapor sunmuşlardır**.
- Bu dönemde **İstanbul yangınları** çıkmıştır.
- **Alkol Tütün Kahve** kullanımı yasaklanmış bu nedenle **Meyhaneler** ve **Kahvehaneler** kapatılmıştır
- Gece fenersiz şekilde **dışarı çıkmak** yasaklanmıştır
- İlk defa bir **Şeyhülislamı** idam ettirmiştir.

İİİ. Mehmet Islahatları: Sancak sistemini kaldırıp yerine **Kafes Sistemini** getirmiştir. Bu sisteme göre şehzadeler artık sancağa çıkmayacak hayatını sarayda geçirecektir. **Bu durum ilerde tecrübesiz padişahların yetişmesine sebep olacaktır.**

I Ahmet Islahatları: Veraset sisteminde değişikliğe gitmiş tahta geçişte **Ekber ve Erşed** sistemini getirmiştir. Buna göre şehzadeler arasında yaşça **en büyük** ve **en akıllı** olan kişi tahta geçecektir. **Bu islahat ile amaç kardeş kavgalarını önleyerek merkezi otoriteyi güçlendirmektir**

Kuyucu Murat Paşa: Padişah I. Ahmet'in sadrazamıdır bu dönemde çıkan **Celali İsyanları bastırmada** ve devlet otoritesinin yeniden sağlanmasında çok önemli rol oynamıştır.

Tarhuncu Ahmet Paşa: **Tarhucu Bütçesi** adıyla ilk defa **modern denk bütçe** hazırlamıştır. Sarayın **İsrafını önleyerek** Ekonomiye düzeltmeye çalışmıştır. **Hediye** alışverişini sınırlandırmıştır. Borçlu olanlardan alacaklarını **tahsil** ettirmiştir. Çıkarı bozulan Saray tayfası tarafından görevden alınmıştır

Köprülü Mehmet Paşa: Osmanlı tarihinde **şart öne sürerek** sadrazam olan **ilk devlet adamıdır**. Bir şikâyet iftira durumunda ilk önce kendisine sorulmasını, mahkeme olmadan hakkında hüküm verilmemesini ve devlete atayacağı kişilere karışılmamasını istemiştir.

4. BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1700-1800

BU BÖLÜMDE NELER VAR?

- 18.yy. başlarında Devletler
- Prut Savaşı ve Prut Anlaşması
- Pasarofça Anlaşması
- Karden Anlaşması
- Belgrad Anlaşması
- Küçük Kaynarca Anlaşması
- Yaş ve Zıstovi Anlaşması
- Fransa'nın Mısır'ı İşgal
- Lale Devri Islahatları (III. Ahmet)
- I. Mahmut Islahatları
- III. Mustafa Islahatları
- I. Abdülhamit Islahatları
- Nizam-ı Cedid Islahatları (III. Selim)

OSMANLI DEVLETİ-GERİLEME DÖNEMİ (1700-1800)

Avrupa'nın Genel Durumu

Avrupa'nın Genel Durumu

- Bu yüzyılda Avrupalı devletler arasında **çıkarcı çatışmaları** hakimdir. Bu devletler zengin kaynakları ele geçirerek birbirleri üzerinde hakimiyet kurmaya çalışmışlar bu yolda savaşmışlardır.
- Ayrıca bu dönem Diplomasi ve İttifakların ön planda olduğu bir yüzyıl olmuştur. Kurulan ittifaklar sürekli değişmiş bu durum devletler arası dostluğun ve düşmanlığın **ebedi olmadığını** göstermektedir.
- 18. yy. Da **Makyavelizm** düşüncesi hâkim olmuştur. Bu düşünce sistemine amaca ulaşmak için her yol mubah sayılmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Politikası

- Osmanlı bu yüzyıl başlarında Karlofça ve İstanbul Anlaşmaları ile kaybettiği toprakları ve üstünlüğünü **geri kazanmaya** çalışmış ancak kaybettiği yerleri geri alamamış üstüne **yeni topraklar kaybetmiştir**.
- Bu nedenle elinde kalan toprakları savunmak için uğraşmış bu uğurda Avrupalı devletler arasındaki çatışmalardan yararlanarak **Denge Siyaseti** uygulamıştır.

Fransa'nın Politikası

- Fransa **7 yıl savaşlarında** sömürgelerini İngiltere'ye kaybetmiş bu nedenle kendine en büyük rakip olarak **İngiltere'yi** görmüştür.
- Bu yüzyılın sonunda **1789'da Fransız ihtilali** çıkmış ve bütün Avrupa'yı etkilemiştir. Bu ihtilal sonrasında milliyetçilik akımları Avrupa'da yayılmış ve **çok uluslu imparatorluklar** için tehdit unsuru oluşturmuştur.

İngiltere'nin Politikası

- İngiltere Sömürgeci bir devlet durumundaydı ve Dünyanın birçok yerinde sömürgeler kurmuştu. İngiltere dış politikası ise **sömürgelerini ve sömürgelerine giden yolları korumaktı**. Bu nedenle **Fransa ve Rusya'yı** kendine rakip olarak görmüştür. Sömürgelerini bu devletlere kaptırmamak için **Osmanlının toprak bütünlüğünü korumuştur**.

Avusturya'nın Politikası

- Avusturya'nın en büyük amacı **Balkanlara hâkim olmaktı**. Bu nedenle Rusya ile ittifak kurarak Osmanlı Devleti'ne sürekli savaş açtı.
- Ancak kendisinin de çok uluslu olmasından dolayı Fransız ihtilali sonrası politikasını değiştirdi Rusya'nın emellerinden rahatsız olarak Osmanlı devleti ile savaşları bitirdi.

Rusya'nın Politikası

Rus Çarı **I. Petro** Rusya'nın yüzyıllarca sürecek olan politikasının temellerini atmıştır bu politikaya göre:

- **Kırım** alınarak **Karadeniz'e** oradan da **Akdeniz'e** inilecektir.
- **Boğazlar** bölgesine hâkim olunacaktır
- Balkanlar'da **Slav Birliği** sağlanacaktır (Panslavizm)
- **Orta Asya** ve **Kafkasya** bölgesine egemen olunacaktır
- **Ortodoksların koruyuculuğu** ve himayesi üstlenilecektir

Dakya Projesi: Osmanlı hakimiyetinde bulunan Eflak-Boğdan 'da Avusturya ile ortak bir **Dakya Devleti** kurulacaktır

Grek Projesi: İstanbul Osmanlıdan alınarak burada Rusya egemenliğinde **Bizans devleti** yeniden canlandırılacaktır

2. OSMANLI DEVLETİ VE AVRUPA DEVLETLERİNİN DIŞ POLİTİKASI

Osmanlı Padişahı
III. Selim

Üç kıtada büyük bir ülkeyi yönetiyorum. Ancak ülkem Avrupa devletleri karşısında siyasi, ekonomik, askerî ve sosyal açıdan gerileme içerisine girdi. Avusturya ve Rusya ile yapılan savaşlar sonunda ülkem ağır kayıplara uğradı. Kadim dostumuz olan Fransa topraklarımıza saldırdı. Bir yandan devletimin kaybettiği toprakları geri alma mücadelesi verirken diğer yandan Avrupa devletleri arasındaki rekabet ve mücadeleden yararlanarak ülkem toprak bütünlüğünü korumaya, devletimin geleceği için dünyanın değişen ve gelişen şartlarına göre Nizamıcedit ıslahatlarını yapmaya çalışıyorum.

Büyük bir imparatorluk kurmak istiyorum. Devletim, Yedi Yıl Savaşı'yla birlikte birçok sömürgesini İngiltere'ye bırakmak zorunda kaldı. Avrupa ve Akdeniz'e hâkim olmak istiyorum ve karşımdaki en büyük rakibim İngiltere'yi yenmek için her türlü ittifaka hazırım. Osmanlı Devleti'yle ülkem arasındaki ilişkiler iyi ve Fransa bu dostluğun karşılığını her zaman fazlasıyla aldı. Ülkemin çıkarları söz konusu olduğunda Osmanlı toprağı olan Mısır'a saldırdım ve çıkarlarım gereği, Osmanlı Devleti aleyhine Rusya ile gizli Tilsit Antlaşması'nı yaptım.

Fransa İmparatoru
Napolyon Bonapart

İngiltere Kralı
William Pitt

Benim ülkem dünyanın ve Avrupa'nın büyük imparatorluklarından biridir. Güçlü donanmamız ve diplomasiden iyi anlayan politikacılarımız sayesinde üzerinde güneş batmayan bir imparatorluk kurmaya çalışıyorum. Osmanlı Devleti, stratejik konumu, yer altı ve yer üstü kaynakları açısından ülkem için çok önemlidir. Eğer Ruslar, sıcak denizlere iner ve Fransızlar Akdeniz ve Mısır'da hâkimiyet kurarsa sömürgelerime zarar verebilirler. Bu nedenle 1791'den itibaren Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasını başlattım.

Ülkem çok uluslu yapıya sahiptir. Bu yüzden milliyetçilik akımından endişe duyuyorum. Tarih boyunca Osmanlı Devleti'yle Orta Avrupa ve Balkan hâkimiyeti yüzünden savaştım. Ancak şimdi şartlar değişti. Prusya, ülkemle Alman birliği için mücadele ediyor. Rusların ve Fransızların milliyetçi propagandaları beni rahatsız ediyor. Rusların Slav ırkının birliğini savunarak Balkanlarda yayılma politikası karşısında, ülkem Zıştovi Antlaşması'ndan (1791) sonra Osmanlı Devleti'yle barış politikası izlemeye karar verdi.

Avusturya İmparatoru
II. Josef

Rus Çarı
I. Petro

Ülkem için büyük hayallerim var. Ülkemin kalkınmasını sağlamak için Avrupa ülkelerine gittim ve incelemelerde bulundum. Reformlar gerçekleştirerek ülkemi kalkındırdım ve önüne hedefler koydum. Bu hedeflerim arasında sıcak denizlere ulaşmak ve Baltık Denizi'ne hâkim olmak vardır. Baltık Denizi'ne hâkim olmak için İsveç, Balkanlar ve Orta Avrupa'ya hâkim olmak için ise Lehistan üzerinde hâkimiyet kurmak gerekecektir. En önemli hedefim, Osmanlılardan Kırım'ı alıp Karadeniz'e ulaşmaktır. Daha sonra ise Balkanları ve Boğazları alarak Ege ve Akdeniz'e inip dünyada söz sahibi olmak istiyorum. Eğer Fransa ve İngiltere Osmanlı topraklarında yayılmak isterse kendi çıkarlarımız için Osmanlı Devleti'ni korumalıyız. Ülkem, Kafkasya ve Orta Asya'da genişlemeyi de ihmal etmemelidir.

yyda Osmanlı Siyasi Tarihi Gelişmeleri

III. Ahmet Dönemi Siyasi Gelişmeleri

Prut Savaşı ve Prut Anlaşması (1711)

- Rusya sınırlarını Baltık Denizine doğru genişletmek için **İsveç**'e savaş açtı ve yaşanan **Poltova Savaşında** yenilen İsveç kralı Demirbaş Şarl Osmanlı Devleti'ne sığındı. Rusya ise bu nedenden ötürü Osmanlı'ya savaş ilan etti ve 2 devlet arasında **Prut Savaşı** yaşandı yaşanan bu savaşı Osmanlı kazandı ve 2 taraf arasında **Prut Anlaşması** imzalandı.
- Bu anlaşmaya göre İstanbul Anlaşmasıyla Rusya'ya verilen **Azak Kalesi** geri alındı ve Karadeniz tekrar **Türk gölü** oldu ayrıca İsveç kralı Şarl ülkesine serbestçe dönebilme hakkı elde etti.

Not: Osmanlı Devleti Prut Savaşında Rus ordusunu tamamen yok etme imkânı elde etmesine rağmen **Baltacı Mehmet Paşa** ordusuna güvenmediği gerekçesiyle anlaşma yolunu tercih etmiştir.

Not: Prut Anlaşmasıyla Osmanlı Devleti **kaybettiği yerleri tekrar geri alabilme umudu** elde etmiştir

1715-1718 Osmanlı-Venedik ve Avusturya Savaşları

- Venedik zulmüne uğrayan **Mora** halkı Osmanlı devletinden yardım istemesi üzerine Osmanlı Mora'yı tekrar geri alabilmek için savaş ilan etti ve **Mora'yı tekrar fethetti**. Ancak Avusturya sıranın kendisine geleceğini düşünerek korkuya kapıldı ve Karlofça'nın ihlal edildiğini söyleyerek Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açtı.

- İki devlet arasında yaşanan **Petervadin Savaşı**nı Avusturya kazandı ve **Pasarofça Anlaşması** imzalandı. Bu anlaşmaya göre **Mora Osmanlı devletinde** kalırken Avusturya'ya ise **Belgrad** şehri verildi.

Not: Osmanlı Devleti Pasarofça Anlaşmasıyla daha önceden **kaybettiği yerleri geri almaktan vazgeçti** ve genişleme siyasetini bıraktı. Artık **mevcut topraklarını koruma politikasına** geçti.

Not: Avrupa'nın **bilim ve teknikte üstünlüğünü kabul etti**. Bundan sonra yapacağı ıslahatlarda **Batıyı** örnek almaya başladı ve Osmanlı bu anlaşmadan sonra **Lale Devrine** girdi.

Osmanlı-İran Savaşları

- Rusya Prut Savaşıyla Balkanlardan inemeyeceğini anlayınca Kafkaslar üzerinden İran'a yayılmaya çalıştı. Bunun engellemeye çalışan Osmanlı devleti de İran'a girince Rusya ile Osmanlı arasında **İstanbul Anlaşması** yapıldı ve İran her 2 devlet arasında paylaştırıldı
- Bu anlaşmayı kabul etmeyen İran ile Osmanlı arasında gerçekleşen savaş sonucunda **Kerden Anlaşması** imzalandı.

Not: **Kerden Anlaşması** ikinci **Kasr-ı Şirin** olarak kabul edilmektedir. Rusya ile Osmanlı arasındaki İstanbul anlaşması da **ilk dostluk anlaşması** olarak kabul edilmektedir.

I. Mahmut Dönemi Siyasi Gelişmeleri

1736-1739 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşları

- Osmanlı devleti her iki cephede birden Rusya ve Avusturya devletleriyle savaşmış ve kazanmıştır. Savaş sonucunda imzalanan **Belgrad Anlaşmasıyla** Pasarofça ile kaybettiği Belgrad şehrini tekrar geri almıştır.

Not: Belgrad Anlaşmasına arabuluculuk yapan **Fransa ile Kapitülasyonlar süresiz hale getirilmiştir**. Kanuni döneminde ilk defa verilen kapitülasyonlar her 2 hükümdarın ömrüyle sınırlı kalmıştı fakat **Belgrad Anlaşmasıyla birlikte bu anlaşma süresiz hale getirildi**

Not: Osmanlı Devleti daha önce tek başına Avusturya'ya yenilmesine rağmen burada hem Rusya hem de Avusturya'yı aynı anda her 2 cephede birden yenmesinde **I. Mahmut döneminde yapılan Batı tarzı askeri ıslahatlar etkili olmuştur**.

III. Mustafa ve I. Abdülhamit Dönemi

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı

- Rusya'nın Lehistan iç işlerine karışması üzerine Lehistan'ın Osmanlıdan yardım istemesi sonucunda yapılan savaştır. Savaşta Ruslar Kırım'ı işgal etti **Mora** halkını isyana teşvik etti. Osmanlı'nın Mora isyanını bastırmasıyla Rus donanması İzmir'in **Çeşme Limanı**na baskın yaparak Osmanlı donanmasını yaktı.

Rus Donanmasının Çeşme Baskınına Gösteren Temsilî Resim

Küçük Kaynarca Anlaşması

- Kırım bölgesi artık **bağımsız** olacaktır.
- Kırım halkı dini bakımdan **halifeye bağlı** kalacaktır.
- Osmanlı Devleti Rusya'ya **savaş tazminatı** ödeyecektir
- Rusya'ya **kapitülasyon** verilecektir
- Rusya İstanbul'da **daimî elçi** bulunduracak ve Balkanlarda istediği yerde **konsolosluk** açabilecektir

Not: Anlaşmanın orijinal metninde Rusya'nın Ortodoksların koruyuculuğunu üstleneceğine dair bir madde olmamasına rağmen Rusya bunu sonradan değiştirerek eklemiştir. Bundaki amacı **Ortodokslar** üzerinden Osmanlı Devleti'ne **baskı yapmaktır**

NOT: Bu anlaşma ilklerin bir adada bulunduğu anlaşma olması bakımından çok önemlidir. Bu anlaşmayla İlk defa **Türk-Müslüman bir bölge** elden çıkmıştır. Ayrıca Halifelik **ilk defa siyasi bir güç** olarak kullanılmıştır. Yine bu anlaşmayla Osmanlı **ilk defa savaş tazminatı** ödemiştir Kapitülasyonlar artık Fransa'dan sonra Rusya'ya da verilmiştir.

Aynalıkavak Temliknamesi: Osmanlı devleti bu sözleşmeyle Rusya'nın adamı olan **Şahin Girayın** Kırım Hanlığını tanımak zorunda kalmıştır

III. Selim Dönemi Gelişmeleri

1787-1792 Osmanlı-Rus ve Avusturya Savaşları

- Rusya'nın Kırım'ı işgal etmesi üzerine iki taraf arasında savaş çıktı bu savaşa sonradan Avusturya da dahil oldu. Böylece Osmanlı Her 2 cephede birden savaşmak zorunda kalmıştır.
- Ancak 1789 yılında **Fransız ihtilali** sonucunda milliyetçilik akımının yayılması üzerine Avusturya yapmış olduğu **Ziştovi Anlaşmasıyla** savaştan çekilmiştir.
- Daha sonra Rusya ile **Yaş Anlaşması** yapılmış böylece **Kırım**'ın Rusya'ya ait olduğu kabul edilmiştir

Not: Bundan sonra Osmanlı ile Avusturya arasında yaşanan son savaştır artık **hiç savaş çıkmayacaktır.**

Not: Kırım sırasıyla **Küçük Kaynarca Anlaşması—Aynalıkavak Temliknamesi** ve **Yaş Anlaşmalarıyla** elden çıkmış ve Rusya devletine geçmiştir

Fransa'nın Mısır'ı İşgali (1798)

- İhtilalden sonra Fransa'nın başına geçen **Napolyon Bonapart** İhtilal fikirlerini yeni yerlere taşımak ve İngiliz sömürgelerine giden yolu ele geçirmek için Osmanlı'ya ait Mısır'ı işgal etti.
- Mısır'ın işgal edilmesi İngiltere ve Rusya'nın bölgede çıkarlarını bozması nedeniyle bu 2 devlet Osmanlı devletine destek verdi. Böylece **ilk defa** bir Rus donanması **Boğazlardan** geçmiş oldu ve İngiltere de donanmasını bölgeye gönderdi.
- İngiliz ve Rus donanması Mısır civarında Fransız donanmasını yaktı bunun üzerine Napolyon karadan Osmanlı devletine saldırdı.
- Osmanlı devleti ise Napolyon önderliğinde olan Fransa'yı **Akka Kalesi** civarında **Cezzar Ahmet Paşa** komutasındaki yeni kurulan **Nizam-ı Cedit** ordusu ile mağlup etti.
- Fransa yaşadığı mağlubiyetlerden sonra imzalanan **El Arış** ve **Paris Anlaşmalarıyla** Mısır'dan çekildi.

Not: Fransa'nın Mısır'ı işgal etmesiyle Osmanlı İngiltere ve Rusya'dan yardım istemiştir. Bu durum Osmanlı'nın topraklarını **tek başına koruyamadığını** göstermektedir. Ayrıca Osmanlı bu olayla ilk defa Avrupalı devletlerin çıkar çatışmalarından yararlanarak **Denge Siyaseti** uygulamıştır.

XVIII. YÜZYIL ISLAHATLARI (1700-1800)

Gerileme Dönemi İslahatları (18.yy. İslahatları)

18.yy. İslahatlarının Genel Özellikleri

- Bu dönem ıslahatlarında **ilk defa Avrupa** örnek alınmıştır
- 17. yy. ıslahatlarına göre **daha kalıcı ve başarılı** olmuştur
- **Hukuk** haricinde her alanda ıslahat yapılmıştır
- Askeri alanda alınan yenilgiler ıslahatların daha çok askeri alanda yapılmasına sebep olmuştur
- Saray-Ulema ve Asker çevresi yapılan ıslahatlara karşı çıkmıştır

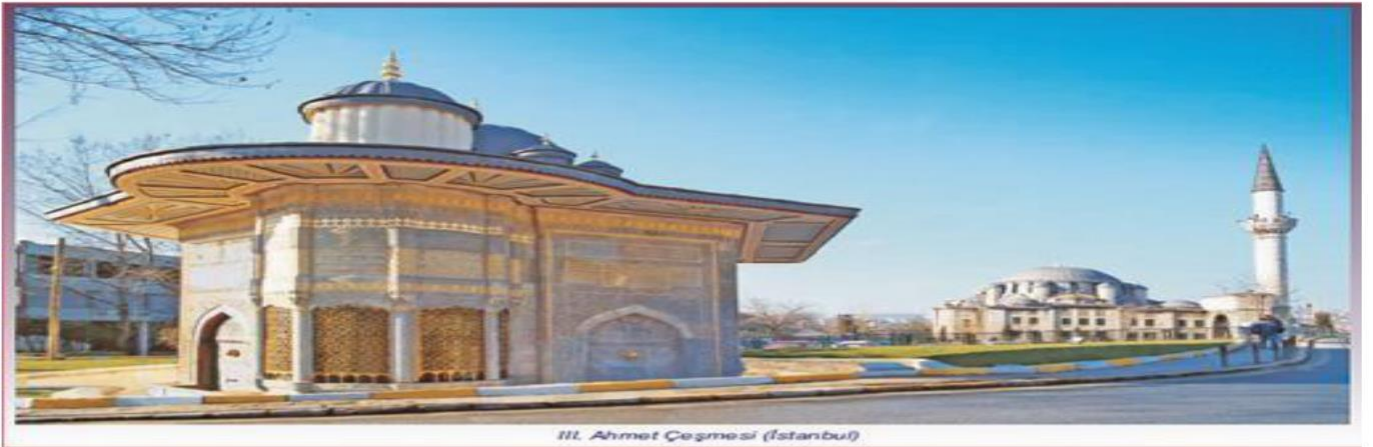
III. Ahmet Döneminde Yapılan İslahatlar

Lale Devri İslahatları

- 1718-1730 yılları arasında **Pasarofça Anlaşmasıyla** başlayıp **Patrona Halil İsyanıyla** sona eren döneme Lale Devri denir. Bu tanıma ilk kez **Yahya Kemal** kullanmıştır.
- Bu dönemin ünlü sadrazamı **Nevşehirli İbrahim Paşa** ünlü şairi ise Nedim'dir.
- Bu dönemde İstanbul'un her tarafında Lale Çiçeği deseni kullanıldığı için Lale Devri denilmiştir.
- Bu dönemdeki Devlet Adamları **Avrupa üstünlüğünün** nedenlerini araştırmışlar ve bu nedenle Avrupa düzenine ayak uydurarak ıslahat yapılması gerektiğini söylemişlerdir. Bu dönem ıslahatları da önceki dönemler gibi bir **halk hareketi** olarak değil **devlet adamları eliyle** gerçekleşmiştir.
- O nedenle İlk defa bu dönemde **Avrupa** örnek alınmış ve Avrupa tarzı yenileşmeler yapılmıştır
- Ancak bu dönemde **askeri alanda** hiçbir ıslahat yoktur. Bu dönem ıslahatları daha çok **sosyokültürel** alanda olmuştur. Sosyokültürel alanda reformlar yapılmıştır
- Bu dönemde Avrupa'ya ilk defa **geçici elçikler** açılmıştır. Amaç: Batıyı yakından takip etmektir. İlk elçilik Paris'e açılmış oraya giden elçi ise **28 Mehmet Çelebi** olmuştur. Mehmet Çelebi Avrupa'yı gezmiş ve orada gördüklerini anlattığı **Sefaretname** adlı eserini kaleme almıştır.

- Lale Devrinde yapılan en önemli ıslahatlardan biri de Matbaa kullanımının başlamasıdır. **İbrahim Müteferrika** ve **Sait Efendi önderliğinde** ilk Osmanlı Matbaası açılmıştır. Matbaa açılmasıyla ilgili Dini eserlerin basılmaması şartıyla Şeyhülislam tarafından fetva verilmiştir. Bu nedenle matbaada basılan ilk eser bir sözlük olan **Vankulu Lugattır**.
- Bu dönemde Yalova’da kâğıt fabrikası açıldı Tercüme heyetleri oluşturulup yazma eserler çevrildi. Yine İstanbul’da ise Çini atölyeleri ve Kumaş fabrikası açılmıştır.
- İstanbul yangınlarını engellemek için **Tulumbacı Ocağı** adıyla İtfaiye teşkilatı kurulmuştur.
- Yine bu dönemde İran’dan **Çiçek Aşısı** getirilmiştir. Lady Montegu “**Türkiye Mektupları**” adlı eserinde Türklerin birçok hastalığa karşı çiçek aşısını kullandığını söylemiştir.
- Bu dönemde Mimari üslup olarak ise **Barok** ve **Rokoko** üslubu kullanılmıştır. Batı tarzında yapılan ilk eser **III. Ahmet Çeşmesi** ve **Sadabat Sarayıdır**. Barok üslubunun kullanıldığı ilk dini eser ise **Nur-u Osmaniye Camisidir**.
- Lale Devrinde belli bir zümrenin zevk sefa eğlence içinde olması ve İran ile yapılan savaşlar isyanlara sebep olmuştur. Bu nedenle çıkan **Patrona Halil İsyanı** nedeniyle bu dönem sona ermiş Padişah III. Ahmet tahttan indirilmiştir.

I Mahmut Dönemi Islahatları

- Bu dönemde ilk defa batılı tarzda **askeri ıslahatlar** yapılmıştır.
- **Comp de Boneval** adında Avrupalı bir kişi getirilmiş ve Humbara ocağı ıslah ettirilmiştir. Kendisi daha sonradan Müslüman olup **Humbaracı Ahmet Paşa** adını almıştır.
- Bu dönemde **Hendeshane** adlı subay okulu olan Batılı tarzda ilk askeri teknik okul açılmıştır

NOT: 3. Ahmet Dönemindeki batılı ıslahatlar kültürel alanda yapılırken askeri alanda ıslahatlar yapılmamıştır. Askeri alanda ilk batılı ıslahatlar **I. Mahmut** Döneminde yapılmıştır. İlk batılı tarzda askeri okul ise bu dönemde açılan **Hendeshanedir**.

III. Mustafa Dönemi Islahatları

- Avrupa'dan **Baron de Töft** adlı ıslahatçı getirilmiş ve Topçu ocağı ıslah edilmiştir.
- **Sürat Topçuları Ocağı** kurulmuştur
- **Mühendishane-i Bahrü Hümayun** adlıya Deniz Subay okulu açılmıştır
- Esham Senetleri başlatılmıştır.

I Abdülhamit Dönemi Islahatları

- Cülus bahşişi dağıtımına son vermiştir.
- Ulufe alım satımını yasaklamıştır
- İstihkam okulunu açmıştır
- Bilim adamlarının kendi din ve dilleriyle kılık kıyafetleriyle çalışmasına izin verilmiştir

III. Selim Dönemi Islahatları

- Bu dönemde yapılan Islahatların genel adına **Nizam-ı Cedid (Yeni Düzen)** Islahatları denmektedir.
- Bu dönem ıslahatlarında **Fransa** örnek alınmıştır.
- III. Selim ilk defa sistemli programı olan **radikal ıslahat** yapan Osmanlı padişahıdır. Bunun için **Meşveret** meclisini toplamış sorunların çözümü hakkında **layihalar(rapor)** istemiştir.
- **Nizam-ı Cedid** adıyla ordu kurmuş bu ordunun masraflarını karşılamak için **İrad-ı Cedid** hazinesini oluşturmuştur. Nizamı Cedid ordusu ilk başarısını **Cezzar Ahmet Paşa** komutasında Napolyon'a karşı **Akka Kalesi** önünde almıştır.
- **Mühendishane-i Berri Hümayun** adıyla Kara Mühendishanesini kurmuştur.
- Bu dönemde Avrupa'ya **kalıcı elçilikler** açılmıştır. İlk kalıcı elçilik **Londra**'ya açılmış ve ilk kalıcı elçimiz **Yusuf Agah Efendi** olmuştur.
- İlk defa Devlet Matbaası olan **Matbaa-ı Amire** kurulmuştur
- **Yerli Malı** özendirilmiştir.
- Bu dönem **Kabakçı Mustafa İsyanı** ile sona ermiştir.

5. BÖLÜM

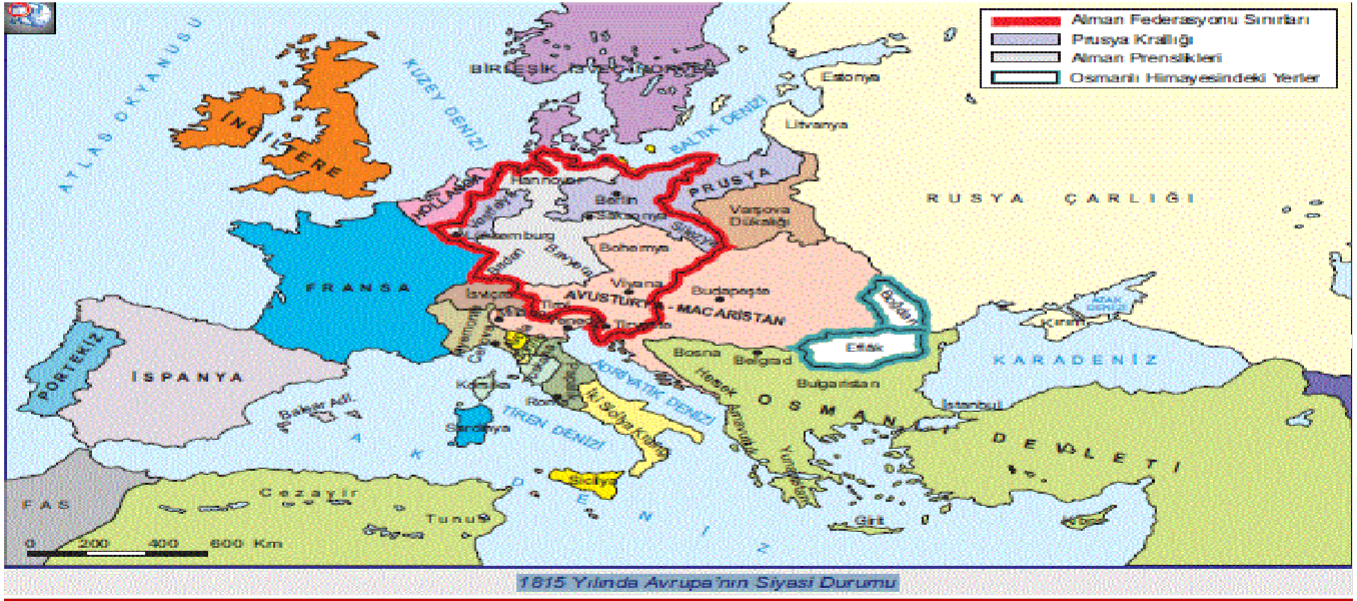
OSMANLI TARİHİ- DAĞILMA DÖNEMİ (EN UZUN YÜZYIL)

BU BÖLÜMDE NELER VAR?

- 1815 Viyana Kongresi (Meternik Sistemi)
- II. Mahmut Dönemi Siyasi Olayları
- Abdülmecit Dönemi Siyasi Gelişmeleri
- II. Abdülhamit Dönemi Siyasi Gelişmeleri
- 19. Yy Islahatları

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ (1800-1900)

19. yy. da Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu

- Bu yüzyılda Osmanlı Devleti'nin birçok iç sorunu dış sorun haline gelecektir.
- Osmanlı devleti bu yüzyılda kendisini koruyamayacak kadar zayıf durumda olduğu için Avrupalı Devletlerin çıkar çatışmalarından yararlanarak **Denge Siyaseti** uygulayacaktır.
- Osmanlı devleti bu yüzyılda sorunlarını tek başına çözemeyeceği için Avrupalı devletlerle ittifak yapacak bu durum Avrupalı devletlerin Osmanlıdan siyasi ve ekonomik çıkar elde etmesine sebep olacaktır.
- Avrupalı Devletler Osmanlı'nın iç işlerine karışmak için **Azınlıkları** Kapitülasyonları ve Dış borçları bahane edecektir.
- Osmanlı devletinin bu yüzyılda da **Batılılaşma** hareketleri daha da hızlanarak devam edecektir. Osmanlı'nın içinde bulunan milletler Fransız İhtilalinin getirmiş olduğu milliyet ve özgürlük düşüncelerinden etkilenerek isyan edecekler ve Avrupalı devletler de bu isyanları destekleyecektir.
- Bu yüzyılda Osmanlı Devleti için **Hasta Adam** ve **Şark Meselesi** tanımları kullanılmıştır

Sark Meselesi: Bu tanım ilk defa **1815 Viyana Kongresinde** Rusya tarafından dile getirilmiştir. Bu kavram Avrupalı Devletlerin Osmanlı devletine karşı izlediği politikayı tanımlamaktadır. Mesele Osmanlı Devleti'nin ortadan kaldırılması ve topraklarının paylaşılması kavgasıdır. Amaç Türkleri ilk önce **Balkanlardan** daha sonra da **Anadolu**'dan atmaktır.

Hasta Adam: Bu tanım da ilk defa **Rusya** tarafından Osmanlı Devleti'nin durumunu özetlemek için kullanılmıştır. Rusya Osmanlı Devleti'ni **Hasta Adama** benzeterek topraklarını paylaşmayı İngilizlere teklif etmiştir. İngiltere ise Hasta Adamın ölmesini beklemektense neden iyileştirmeyi düşünmüyoruz diyerek bu teklife karşı çıkmıştır

1815 Viyana Kongresi (Meternik Sistemi)

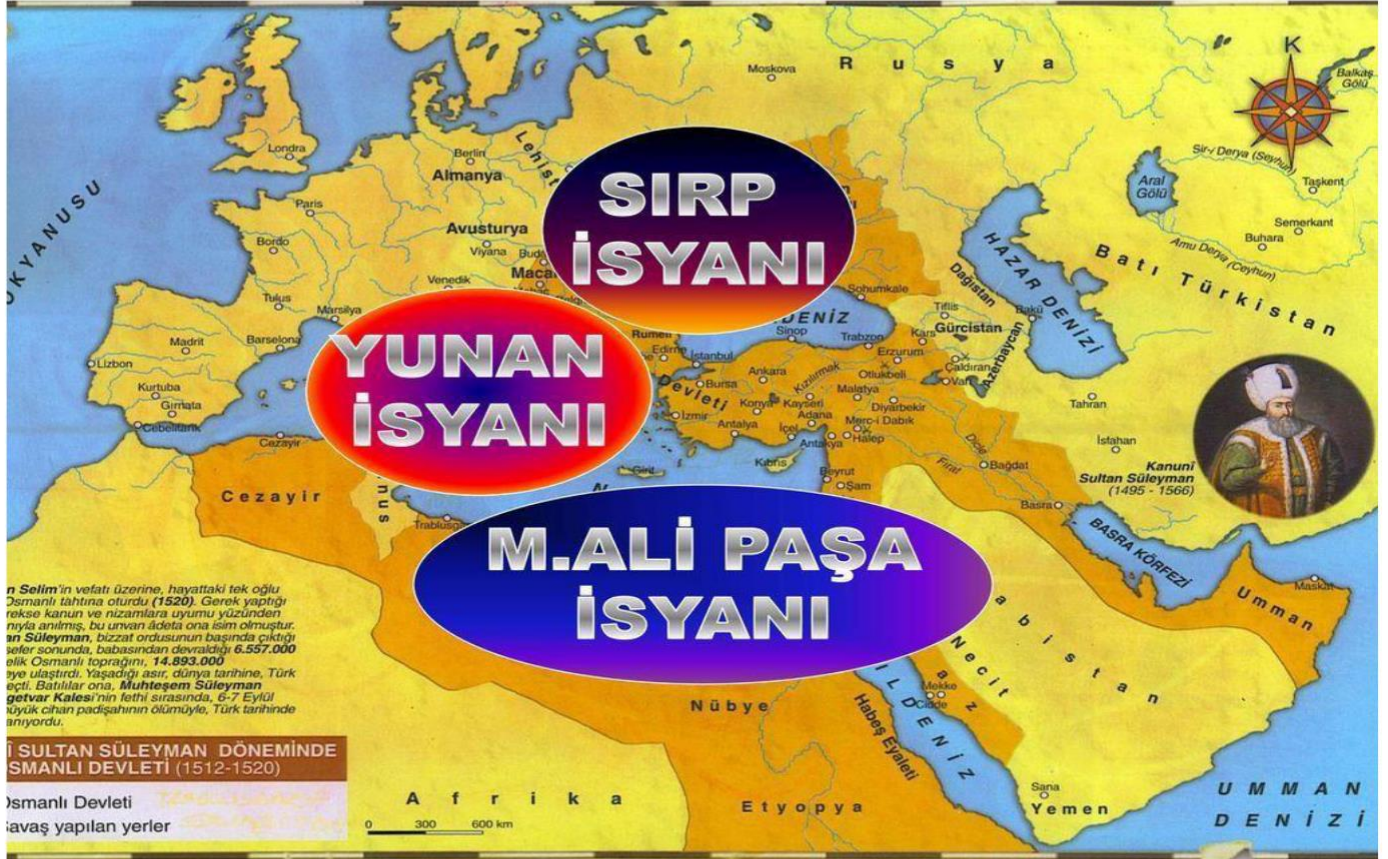
- Fransa İmparatoru Napolyon **ihtilalci fikirlerini** tüm Avrupa'ya yaymak için bir dizi savaşa girişmiş Avrupa'nın **siyasi yapısını ve tüm dengesini** değiştirmek istemiştir. Ancak başarıya ulaşamamıştır.
- Napolyon'un başarısızlığından sonra Avrupalı devletler **bozulan siyasi dengeyi yeniden kurmak** için **Viyana**'da toplanmışlardır. Bu toplantıya Avusturya Başbakanı **Meternik** ev sahipliği yapmıştır.
- Toplantıda Fransa'nın İhtilalden önceki sınırlarına çekilmesi ve Avrupa'daki **Mutlak Krallıkların** korunması kararlaştırılmıştır.
- Avrupa'nın neresinde olursa olsun **ulusçu özgürlükçü** ve **ihtilalci** bir isyan çıkarsa bu isyana karşı birlikte hareket edilecek ve **hep birlikte bastırılacak** Monarşiler korunacaktır.
- Bu kongrede Avrupa sınırları yeniden belirlenmiş fakat çizilen sınırlarda **din dil ırk mezhep** faktörleri gözetenmediğinden dolayı barış ve huzur sağlanamamıştır.
- Avrupalıların bu yeni düzeni sağlamak için çabaladığı döneme **'Restorasyon Dönemi'** denilmektedir

Not: Avrupalıların bu kararları almasına rağmen Osmanlıda çıkan ulusçu isyanları bastırmak yerine desteklemişlerdir. Bu durum kararların her devlete **eşit uygulanmadığını** ve Avrupa'nın çıkarları doğrultusunda ikiyüzlü olduğunu göstermektedir.

Not: Rusya bu Viyana Kongresinde ilk defa **Şark Sorununu** gündeme getirmiştir. Ancak diğer devletler tarafından karşılık bulamamıştır.

İI. Mahmut Dönemi Siyasi Olayları

- III. Selim dönemindeki Nizamı Cedit ıslahatları **Kabakçı Mustafa İsyanıyla** sona ermiş ve isyan sonrasında ilk önce 4. Mustafa daha sonra ise **II. Mahmut** tahta geçmiştir.
- Bu dönemde Avrupa’da meydana gelen ihtilal ve milliyetçilik hareketlerinden Osmanlı Devleti de etkilenmeye başladı ve Osmanlı içerisinde farklı milletler ayaklanmaya başladı.
- Osmanlının iç meselesi olan bu isyanlar sürekli **dış sorun** haline dönüştü ve Avrupalılar bu bahaneyle Osmanlı Devleti’nin **iç işlerine** karışma fırsatı buldular

Sırp İsyanı Gelişmeleri (1804-1812)

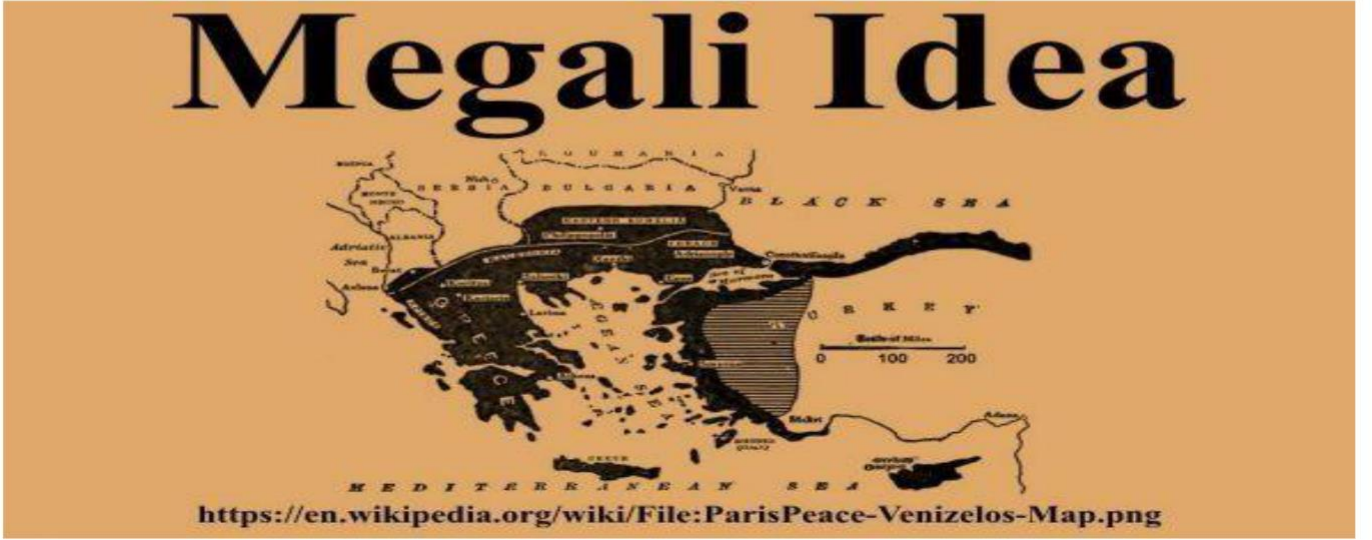
- Sırların Milliyetçilik ve Özgürlük düşüncesinden etkilenmeleri
 - Rusya'nın isyana kışkırtması
 - Sırbistan'ın sürekli savaş alanı olması
 - Bölgedeki Yeniçerilerin halka kötü davranması
- Bu doğrultuda ilk İsyân **Kara Yorgi** önderliğinde başlamıştır. Bu isyan Osmanlı tarafından bastırılınca Rusya Osmanlı Devleti'ne savaş açtı. Savaş sonunda **1812 Bükreş Anlaşması** imzalandı. Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti **Sırlara imtiyaz(ayrıcalık)** tanımak zorunda kaldı

NOT: Osmanlı Devleti'ne karşı ilk milliyetçi isyanı **Sırbistan** başlatmıştır. Bükreş Anlaşması sonucunda Osmanlıdan **ilk imtiyaz** elde eden millet de Sırlar olmuştur. Ayrıcalık elde etmelerinde **Rusların** rolü büyük olmuştur.

Yunan İsyanı Gelişmeleri (1820-1829)

Megali İdea: Megali İdeanın kelime anlamı **Büyük Fikir** manasına gelmektedir. Büyük Yunanistan İmparatorluğunun yeniden kurulmasını amaçlayan bir düşüncedir.

Filik-i Eterya Cemiyeti: Kelime anlamı *Dostluk Cemiyeti* anlamına gelmektedir. Bu cemiyet Rumlar tarafından Rusya'da Rus Çarının teşvikiyle kurdurulmuştur ve kısa sürede **Yunan bağımsızlığı** için çalışmışlardır. Temel amaçları **Megali İdeayı** gerçekleştirmektir. Bu amaçla Rumları isyana teşvik etmişler ve Yunan isyanını organize etmişlerdir.

İsyanın Nedenleri ve Gelişmeler

- Fransız ihtilalinin getirmiş olduğu milliyetçilik etkisi
- Rusların ve Avrupalı devletlerin kışkırtmaları
- Yunanlıların **Megali İdea** doğrultusunda Büyük Yunanistan'ı kurma düşüncesi
- **Filik-i Eterya** Cemiyetinin çalışmaları
- Fener Rum patriğinin isyana destek vermesi
- Bölgede bulunan **Tepedelenli Ali Paşa'nın** Osmanlı otoritesini sarsması
- Bu nedenlerden ötürü ilk isyan **Eflak Boğdan** bölgesinde çıkarılmış fakat bu isyan Osmanlı tarafından bastırılmıştır. Daha sonra ikinci isyan ise **Mora**'da başlamıştır.
- Bu isyan Avrupa'da büyük bir heyecan yaratmış isyan eden Rumlara her türlü maddi ve manevi destek sağlanmıştır hatta İngiliz **Şair Lord Byron** İsyana destek için Mora'ya gelmiştir.
- İsyanı tek başına bastıramayan Osmanlı Devleti **Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan** yardım istemiştir. Kavalalı ise **Girit** ve **Mora** valiliklerinin kendisine verilmesi karşılığında yardıma gelmiş ve birleşik Osmanlı-Mısır donanması Yunan isyanını bastırmıştır.
- İsyanın bastırılması ardından İngiltere Fransa ve Rusya kendi aralarında **Londra Protokolünü** imzalayarak Osmanlı devletine göndermişlerdir. Bu protokole göre Osmanlının Rumlara derhal özerklik vermesini istemişlerdir.

- Osmanlı devleti bu durumu kendi iç meselesi olarak görüp kendisine verilen isteği reddedince İngiliz Fransız ve Rus donanmaları birleşerek **Navarin Baskını**nı gerçekleştirmiş ve bölgede bulunan Osmanlı-Mısır birleşik donanmasını yakmışlardır.
- Osmanlı devleti bunun hukuksuz olduğunu bildirip tazminat talebinde bulununca Rusya Osmanlı devletine savaş açmış ve savaş sonunda **1829 Edirne Anlaşması** imzalanmıştır. Bu anlaşmayla önceden ayrıcalık tanınan Sırlara **özerlik** Yunanistan'a ise **bağımsızlık** verilmiştir.

NOT: Osmanlı Devleti'ne karşı ilk isyan eden millet Sırlar olmasına rağmen ilk bağımsızlık kazanan millet **Yunanistan** olmuştur.

NOT: Yunanistan'ın Sırlara göre erken bağımsız olmasında Avrupa'nın **Yunanlıları ataları olarak görmeleri** ve onları desteklemeleri olmuştur.

NOT: Mora bölgesinin kaybedilip Yunanlıların bağımsız olması daha sonra **Mısır'da Kavalalı Mehmet Ali Paşa** isyanının çıkmasına sebep olacaktır.

NOT: Osmanlı Devleti'nin yaşadığı bu zor durumu fırsat bilen Fransa Osmanlı devletinin Afrika'daki toprağı olan **Cezayir**'i **1830** yılında işgal etmiştir. Böylece Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da kaybettiği ilk toprak **Cezayir** olmuştur.

Mısır İsyanı ve Kavalalı Mehmet Ali Paşa Sorunu

- **Kavalalı Mehmet Ali Paşa:** Mısır'da Kölemen ve Vahabalik isyanını bastırdıktan sonra otoritesini güçlendirmiş ve Osmanlı bu paşanın valiliğini onaylamak zorunda kalmıştır. Kavalalı yılları içerisinde yaptığı işlerle Mısır'ı kalkındırmıştır.
- Büyük Sulama kanalları yaptırmış ticareti geliştirmiştir. Nizamı Cedit ıslahatlarından etkilenmiş **Modern bir ordu** kurmuştur. Osmanlı devletinden çok önce Avrupa'ya **öğrenci göndermiş** ve Batıyı takip etmiştir. Mora İsyanında Osmanlı Devleti'ne şartlara sunarak yardım etmiştir.
- Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Osmanlıya yardım karşılığında **Girit** ve **Mora** valiliklerini istemişti ancak Mora'nın kaybedilmesi üzerine **Suriye** ve **Girit** valiliğini talep etti ancak bu talep Osmanlı Padişahı olan **II. Mahmud** tarafından reddedildi.

- Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa oğlu **İbrahim Paşa'yı** Osmanlı üzerine saldırıya yolladı ve **Suriye Adana** civarını ele geçirip ilerlemeye devam etti. Ardından Osmanlı ordusunu **Kütahya**'da mağlup etti.
- Osmanlı bunun üzerine **İngiltere** ve **Fransa**'dan yardım istemiş ancak bu devletler olayı Osmanlı'nın **iç meselesi** olduğunu söyleyip yardım talebini reddedince Osmanlı devleti **Denize düşen yılana sarılır** diyerek **Rusya**'dan yardım istemiştir. Rusya ise bu yardımı kabul edip Boğazlara gelince İngiltere ve Fransa bundan endişe duyarak Osmanlıya yardım etmeyi kabul etmişlerdir.
- Avrupalı devletlerin araya girmesiyle Osmanlı ile Mısır Valisi Kavalalı arasında **Kütahya Anlaşması** imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre **Suriye Girit** valilikleri Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya, **Adana** ve **Cidde** valilikleri ise İbrahim Paşa'ya bırakılmıştır. Böylece Mısır meselesinin birinci aşaması bitmiştir.

Hünkâr İskelesi Anlaşması (1833)

- Osmanlı Devleti Mısır meselesi konusunda İngiltere ve Fransa'ya **güvenemeyeceğini** anlamış ve Rusya'nın **desteğini sağlayabilmek** amacıyla Osmanlı ile Rusya arasında 1833 yılında **Hünkâr İskelesi Anlaşması** imzalanmıştır.
- Anlaşmaya göre: Osmanlıya herhangi bir saldırı gerçekleştiği sırada Rus ordusu ve donanması Osmanlı devletine **yardım edecek** buna karşılık Osmanlı Devleti ise Rusya'ya bir saldırı olduğu sırada **Boğazları kapatacağıdır**.
- Bu anlaşma her iki devlet arasında **8 yıl** geçerli olacaktır

NOT: Bu anlaşma İngiltere ve Fransa'nın işine gelmemiş böylece **Boğazlar Meselesi ortaya çıkmıştır**. Yine Osmanlı Devleti bu anlaşma ile Denge Siyaseti izlemiştir.

NOT: Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti Boğazlar üzerindeki egemenliğini ve kullanma hakkını **son kez tek başına** kullanmış oldu.

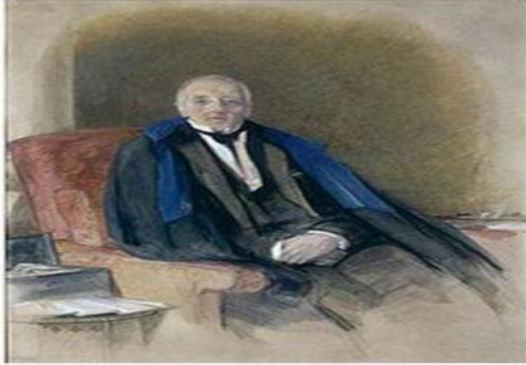
Balta Limanı Ticaret Anlaşması (1838)

- Osmanlı Devleti Hünkâr İskelesi Anlaşması ile artan Rus baskına son vermek ve Mısır sorununda İngiltere'nin desteğini almak için bu **Osmanlı-İngiltere** arasında Balta Limanı Anlaşması imzalanmıştır.
- **Bu anlaşmaya göre:** İngiliz tüccarlar hiçbir kısıtlama olmadan her türlü malını Osmanlı toprağında serbestçe satabileceklerdir. Bunun için İngiliz tüccarlar iç ticarete **yerli tüccarlardan fazla vergi** ödemeyecektir. Yabancı mallar **Boğazlardan serbestçe** geçebilecekler ve bundan tüm Avrupa devletleri yararlanacaktır.

NOT: Osmanlı Devleti bu anlaşma ile **yarı sömürge durumuna düşmüş** ve ekonomik olarak dışarıya bağımlı hale gelmiştir. Yabancılar Osmanlının **iç piyasasına hâkim** olmuşlardır.

BALTA LİMANI ANLAŞMASI

- 1838 Balta Limanı Anlaşması ile İngiltere çok önemli kazanımlar elde etmiştir. Antlaşma, İngiliz elçisi Ponsonby tarafından *"daha fazlasını istemeye hakkımız olmayacak kadar mükemmel ve önceden ümit ettiklerimizin çok üzerinde"* olarak

1770-1855 yılları arasında yaşayan Lord Ponsonby, 1832-1841 yılları arasında İstanbul'da görev yapmıştır.

Mısır Sorununun Devamı ve Londra Anlaşması (1840)

- Kütahya Anlaşması her 2 tarafı da memnun etmemişti. Mehmet Ali Paşa Osmanlıya ödemesi gereken vergileri ödemedi ve bağımsızlığını ilan etti. Bunun üzerine II. Mahmut savaş açtı ve **Nizip** civarında yapılan savaşı Mehmet Ali Paşa kazandı. Savaşta ordunun yenildiğini duyan II. Mahmut vefat etti.
- Yenilgiden sonra Hünkâr İskelesi Anlaşması gereği Rusya'nın yardım etme durumu ortaya çıktı. Ancak Avrupalı devletler buna fırsat vermeyerek araya girdi. Olayın nihai çözümü için Londra bir konferans toplandı ve **Londra Anlaşması** imzalandı.
 - Mısır hukuki yönden Osmanlıya bağlı olacak ancak Mısır valiliği babadan oğula geçme şartıyla Mehmet Ali Paşa'ya bırakılacak (Hıdivlik Yönetimi)
 - Suriye-Adana ve Girit valilikleri Osmanlı Devleti'nde olacak

Not: Mısır Sorunu Osmanlı Devleti'nin bir iç meselesiyken Avrupalı devletlerin araya girmesiyle dış sorun haline gelmiştir. Ayrıca bu anlaşmayla Mısır sorunu **kesin** olarak çözülmüştür

Not: Mısır İsyanında İngiltere'nin Osmanlı toprak bütünlüğünü korumak istemesinin sebebi Hindistan ve Uzakdoğu'ya giden sömürge yollarını korumaktır. **Fransa ise Mısır Valisine destek vermiştir.**

Not: Osmanlı Devleti Mısır Sorunu için toplanan Londra Konferansından hemen önce **Tanzimat Fermanını** ilan etmiştir. Bundaki amacı **Avrupalı Devletlerin konferansta desteğini** sağlamaktır.

Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841)

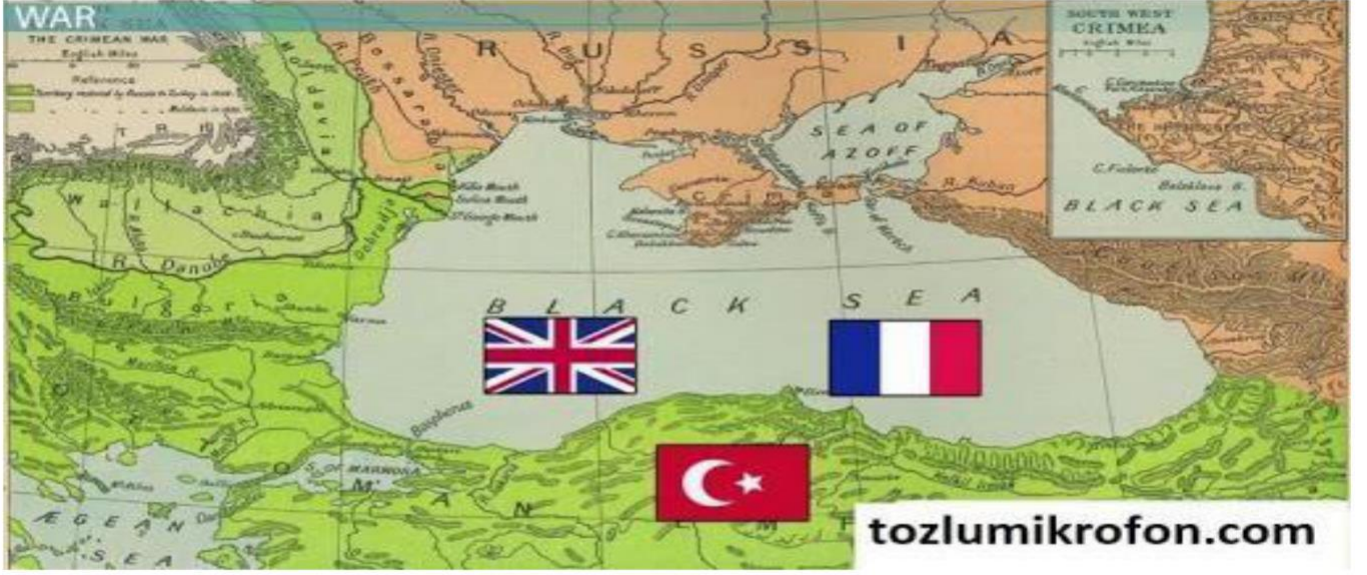

- Osmanlı ile Rusya arasında yapılan Hünkâr İskelesi Anlaşması süresinin dolması üzerine Avrupalı devletler Boğazların çözümü için **Londra**'da bir araya gelmişlerdir. Yapılan konferansın ardından tarafların katılımıyla **Londra Boğazlar Sözleşmesi** imzalanmıştır
- Anlaşmaya göre: Boğazlar **Osmanlı egemenliğinde** kalacak. Boğazlar barış zamanı bütün devletlerin savaş gemilerine kapalı olacak ticaret gemilerine ise açık olacaktır.

NOT: Osmanlı devleti bu anlaşmayla Boğazlar üzerindeki **tek başına karar verme yetkisini kaybetmiş** ve **Boğazlar artık Uluslararası bir Statü** kazanmıştır. Yine bu sözleşmeyle Rusya Hünkâr İskelesi ile elde etmiş olduğu kazanımları kaybetmiştir.

Abdülmecit Dönemi Siyasi Gelişmeleri

Kırım Savaşı (1853-1856)

- Rusya'nın **1848 ihtilalleri** sebebiyle Avrupa'nın karışıklık içinde olmasını fırsat bilmesi
- Rusya'nın Boğazlarda **Hünkâr İskelesi Anlaşması** ile sağladığı avantajları tekrar kazanmak istemesi
- Rusya'nın sıcak denizlere ve Balkanlara inmek istemesi
- Rusya'nın **Kutsal Yerler** meselesini çıkarması ve buradaki Ortodoksları himaye ederek Katolikler karşısında güçlendirmek istemesi
- Rusya elçisi **Mençikof**'un diplomatik nezaket kurallarına uymayan davranışları ve Osmanlının Mençikof aracılığıyla gelen istekleri reddedip Rusya'ya geri göndermesi

NOT: Rusya ilk başlarda İngiltere'ye teklif götürüp Hasta Adamı paylaşma önerisinde bulunmuş ancak İngiltere sömürge yolları üzerinde güçlü bir Rusya istemediğinden ve **Balta Limanı ile Osmanlı üzerinde elde etmiş olduğu kazanımlardan memnun** olduğundan dolayı bu teklifi reddetti.

- Savaş Rusya'nın **Eflak-Boğdan** bölgesini işgal etmesiyle başlamıştır. Balkanlarda Rus ilerleyişinden rahatsız olan **Avusturya**, Osmanlı Devleti'nin yanında savaşa girdi.
- İngiliz ve Fransız donanmalarının Osmanlı Donanmasına yardım etmek için İstanbul boğazına gelmesi üzerine **Londra Boğazlar Sözleşmesinin** ihlal edildiğini söyleyen Ruslar **Sinop'ta** bulunan Osmanlı donanmasını yakıp tahrip ettiler.
- Bunun üzerine **İngiltere** ve **Fransa** ittifak yaparak Osmanlının yanında savaşa girdiler ve **Kırım'a** asker gönderdiler. Bu savaşa İtalyan birliğini sağlamaya çalışan **Piyomente** devleti de girdi.
- İngiltere Fransa Avusturya Piyomente ve Osmanlı ittifakı karşısında çaresiz kalan Rusya pes edip barış talebinde bulundu ve savaş sonunda Paris Anlaşması imzalandı.

NOT: Osmanlı Devleti Barış görüşmeleri sırasında Avrupa devletlerini etkileyebilmek için gayrimüslimlere yönelik olarak **Islahat Fermanını ilan etmiştir**. Osmanlı Devleti'nin bundaki asıl amacı konferansta **Avrupalıların desteğini** sağlayabilmektir.

Paris Barış Anlaşması (1856)

- Osmanlı Devleti bir **Avrupa Devleti** sayılacak ve **Avrupa hukukundan** yararlanacaktır. Ayrıca ek olarak Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü **Avrupalı devletlerin garantisinde** olacaktır.
- 1841 **Londra Boğazlar Sözleşmesindeki** madde aynen korunacak yani Karadeniz tarafsız olacak ve tüm savaş gemilerine kapalı olup ticaret gemilerine açık olacaktır.
- Osmanlı Devleti ve Rusya Karadeniz'de **donanma ve tersane** bulundurmuyacaktı.
- Avrupalı devletler Osmanlı devletinin ilan etmiş olduğu **Islahat Fermanını** dikkate alacaklar ancak uygulanmasına karışmayacaklardır.

NOT 1: Osmanlı devleti bu anlaşmayla **ilk defa bir Avrupa Devleti** sayılmıştır. Avrupalı Devletlerin Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruyacak maddesi **Rus tehlikesine karşıdır**. Ayrıca bu madde Osmanlı'nın **kendi topraklarını koruyacak güçte olmadığını** da göstermektedir.

NOT 2: Boğazların Statüsü 1841'de olduğu gibi aynen korunmuştur. Böylece Rusya'nın **güneye inmesi bir süre daha engellenmiştir**. Bunun üzerine Rusya Orta Asya'ya açılmıştır

NOT 3: Osmanlı Devleti savaşı kazanan tarafta olmasına karşın Karadeniz'in Osmanlı donanmasına da kapalı olması maddesi Osmanlı'yı **kazandığı halde yenik duruma** sokmuştur. Ayrıca bu anlaşmayla **Rusya'nın denizlere inmesi de engellenmiş** oldu.

NOT 4: Osmanlı'nın kendi içindeki gayrimüslimlere yaptığı **Islahat Fermanının anlaşmada yer alması Avrupalı devletlerin Osmanlı iç işine karışmasına ortam hazırlayacaktır**.

NOT 5: Osmanlı devleti **ilk defa Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den** dış borç almıştır. Ancak bu borçlarını zamanla ödeyemeyecek duruma gelecek ve Avrupalı Devletler tarafından alacakların temini için **Duyunu Umumiye Teşkilatı kurulacak**

NOT 6: **Hemşireliğin kurucusu** sayılan **Florance Nightingale** Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a gönüllü olarak gelmiş ve yaralı askerleri tedavi etmiştir. Yaralılara baktığı Selimiye kışlasının uzun koridorlarında elinde lamba ile hastaları kontrol etmesi yüzünden **Lambalı Kadın** olarak anılmıştır.

NOT 7: Osmanlı Devleti bu savaş sırasında **ilk defa Telgraf Hattını** kurmuş ve kullanmıştır. Osmanlıda ilk telgraf hattı **Edirne-Varna-Şumnu (Kırım)** hattına kurulmuştur

II. Abdülhamit Dönemi Siyasi Gelişmeleri

- Rusya **Panslavizm**'i gerçekleştirmek amacıyla Balkanlar'daki Slav milletlerini isyan etmeye teşvik etmiştir. Bu kıışkırtmalar sonuç vermiş ilk önce Hersek'te başlayan isyanlar devamında Sırbistan Karadağ ve Bulgaristan'a sıçramıştır.
- Tarihte **Balkan Bunalımı** denilen bu olaya çözüm bulmak isteyen Avrupa Devletleri İstanbul'da **Tersane Konferansı** ve **Londra Konferansı** düzenlemeye karar vermişlerdir.

NOT: Osmanlı Devleti Tersane Konferansının gereksiz olduğunu göstermek amacıyla konferansın yapıldığı gün **Meşrutiyet Yönetimine** geçildiğini ilan etmiş böylece **Avrupalıların desteği alınmaya çalışılmıştır**

- Ancak bu bir işe yaramamış ve Tersane Konferansında **Sırbistan** ve **Karadağ** için bağımsızlık kararı alınırken **Bulgaristan** ve **Bosna-Hersek**'e özerklik verilmesi kararlaştırıldı
- Osmanlı Devleti'nin bu kararları reddetmesi üzerine ise Rusya Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açmıştır.

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)

- 1877-1878 yılları arasında geçen bu savaş **Rumi takvimde** 1293 yılına geldiği için son iki rakamı söylenir ve bu nedenle **93 harbi** denmektedir.
- Bu savaşta Ruslar Osmanlı üzerine **Kafkas** ve **Balkanlardan** olmak üzere 2 cephede birden saldırmaya başlamıştır.
- Kafkas Cephesinde Rus ordusuna karşı **Ahmet Muhtar Paşa**-Nene Hatun ve **Aziziye Tabyası** büyük başarılar gösterse de Kars Ardahan ve Erzurum'un işgal edilmesini önleyememişlerdir. Doğu Anadolu bölgesini işgal eden Ruslar bölgede bulunan **Ermenileri isyana** teşvik etmişlerdir.
- Balkan cephesinde ise Tuna bölgesinde **Gazi Osman Paşa** Plevne Kalesini uzun süre boyunca başarıyla savunmuştur. Ancak uzun süren bir direnişten sonra bu kalenin kaybedilmesiyle birlikte ilerleyen Rus ordusu **Edirne** ve Silivri'yi alarak Yeşilköy'e kadar gelmişlerdir. Bunun sonucunda ise Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kalmıştır.
- Savaş sonucunda Osmanlı ile Rusya arasında **Ayastefanos (Yeşilköy) Anlaşması** imzalanmıştır.
- Ayastefanos Anlaşması ile Ruslar çok avantajlı bir duruma gelmiş ve **güçler dengesini** bozmuştu. Dengenin Rusya lehine bozulduğunu gören Avrupalı devletler bu anlaşmaya itiraz ederek araya girmiş ve **Berlin'de bir konferans** toplanmasını sağlamış yeni bir anlaşma yapmışlardır.
- Böylece Ayastefanos Anlaşması tıpkı **Sevr Anlaşması** gibi kâğıt üzerinde kalan ve **uygulamaya geçmeyen** bir anlaşma olarak tarihe geçmiştir

<u>Ayastefanos Anlaşması</u>	<u>Berlin Anlaşması</u>
Sırbistan-Karadağ ve Romanya bağımsız olacaktır	Sırbistan-Karadağ ve Romanya bağımsız olacaktır
Osmanlı Devleti Girit ve Ermenistan'da ıslahat yapacaktır	Osmanlı Devleti Girit ve Ermenistan'da ıslahat yapacaktır
Kars Ardahan Batum ve Doğu Beyazıt Ruslara bırakılacaktır	Kars Ardahan Batum Ruslara Doğu Beyazıt Osmanlı Devleti'ne bırakılacaktır
Büyük Bulgaristan kurulacaktır	Bulgaristan 3 e bölünecek Osmanlıya bağlı bir prenslik olacak
Bosna Hersek'e özerklik verilecektir	Bosna Hersek Osmanlı toprağı sayılacak yönetimi Avusturya'ya bırakılacaktır.

NOT1: Bu zamana kadar Osmanlının toprak bütünlüğünü koruyan **İngiltere 93 Harbiyle bundan vazgeçmiştir.** Rusya'ya Boğazların statüsünü bozmaması karşılığında Osmanlıya saldırmasına izin vermiştir.

NOT1: Böylece 1856 **Paris Anlaşmasıyla Avrupalı devletler tarafından garantiye alınan Osmanlının toprak bütünlüğü artık Berlin Anlaşmasıyla bu koruma garantisi kapsamının dışına çıkarılmıştır**

NOT6: Bu savaşın sonucunda Balkanlar'daki toprakların büyük bir kısmının kaybedilmesi üzerine oradaki **Türkler ilk defa azınlık durumuna düşmüşler** ve Balkanlar'dan Anadolu'ya **doğru büyük bir Türk göçü** dalgası yaşanmıştır.

NOT2: İlk defa Ermeni Meselesi bir uluslararası anlaşma belgesine girerek **resmiyet kazanmıştır.**

NOT1: Osmanlı Devleti İngiltere'ye Ayastefanos Anlaşmasını yumuşatması karşılığında **Kıbrıs Adasını kiralamıştır.** Böylece Osmanlının Kıbrıs'ta egemenliği kalmamıştır. İngilizler daha sonra Osmanlı **devletinin I. Dünya savaşına girmesiyle bu adayı tamamen işgal ettiğini duyurmuştur**

- Fransa **1881** yılında Osmanlının Afrika'daki bir toprağı olan **Tunus'u** işgal etmiştir
- İngiltere ise **1882** yılında Osmanlıya **ait Mısır'ı** işgal etmiş böylece sömürge yollarını güvence altına almıştır.
- 1987 yılında Osmanlı ile Yunanistan arasında **Dömeke Meydan Savaşı** yaşanmış bu savaşı Osmanlı kazanmıştır. **Mustafa Kemal** bu sıralarda askeri okulda öğrenci durumunda bulunuyor ve anılarında okuldan kaçıp bu savaşa gitmek istediğini yazmıştır.

XIX. YY ISLAHATLARI

(1800-1900)

XIX. YY ISLAHATLARI (1800-1900)

XIX. Yy Islahatlarının Genel Özellikleri

- 17. ve 18. Yy ıslahatlarına göre daha **kalıcı** ve **başarılı** olacaktır
- **Demokratikleşme Hareketleri** bu yüzyılda başlayacaktır
- Halk ilk defa bu yüzyılda **devlet yönetimine** katılacaktır
- Hukuk Ekonomi Askeri Kültür vs. **her alanda** yapılacaktır
- Batı her zamankinden **daha çok** örnek alınacaktır

İİ. Mahmut Dönemi Islahatları

Sened-i İttifak

- **Ayan:** Devlet otoritesinin zayıflamasıyla birlikte ortaya çıkan **yerel güçlerdir**. Bunlar bulunduğu bölgede zamanla askeri ve ekonomik nüfuza ulaşmışlar merkezi otoriteye karşı tehdit oluşturmuşlardır.
- Bu ayanlar buldukları bölgede halktan vergi toplama görevini yapmışlar ve zamanla zenginleşerek etraftaki başıboş kimseleri himayesine alarak ordu kurmuşlardır.
- Devlet zaman zaman yerel bölgelerdeki devlet işleri için bu ayanlardan yardım istemişlerdir.
- Merkezi otorite zayıflayınca daha da güçlenmişlerdir. Hatta padişah değiştirir duruma ulaşmışlar Rusçuk Ayanı **Alemdar Mustafa Paşa** Kabakçı Mustafa İsyanı sonrasında tahta geçen 4. Mustafa'yı indirip yerine II. Mahmut'u getirmiştir.
- II. Mahmut tahta geçer geçmez Alemdar Mustafa Paşa'yı sadrazam yapmış ve devletin düzeni için ayanlarla görüşme planlamıştır. Bu nedenle Anadolu ve Rumeli'den birçok ayan İstanbul'a çağırılmıştır.
- Görüşme sonucunda II. Mahmut ve Ayanlar arasında **Sened-i İttifak** adlı bir sözleşme imzalanmıştır. Böylece Padişah **ilk defa kendinden başka bir gücü tanımış oldu** ve **ilk defa padişahın yetkisi sınırlandırılmıştır**. Padişah ilk kez yetkilerini bir grupla paylaşmıştır.

NOT: Padişahın yetkileri sınırlandırıldığı için bu olay **ilk demokratikleşme hareketi** olarak görülmektedir. Tarihte İngiltere'de gerçekleşen **Magna Carta**'ya benzemektedir.

Sened-ı ittifak:

- ✓ Ayanlar padişahın emirlerini yerine getirecek.
- ✓ Sadrazamın kanun ve ittifak belgesine uygun olarak vereceği emirlere uyulacak.
- ✓ Ayanlar, devletin eyaletlerden asker almasına karşı gelmeyecek.
- ✓ Vergilerin devletin koyduğu kanun ve hükümlere göre toplanması sağlanacak.
- ✓ Ayanlar da anlaşmaya uyacak uymayanlara karşı birlikte hareket edilecek.
- ✓ Padişah aşırı vergi koymayacak, eşit ve adaletli vergi alacak.
- ✓ İstanbul'da isyan çıktığında ayanlar emir beklemeksizin gelecek ve padişaha destek olacak.

BİR GÜNÜN HİKÂYESİ KURTHAN FİŞEK

Magna Carta'dan Sened-i İttifak'a (1)

TÜRKİYE çağ atladı. Öyle diyorlar. Ne zaman atladı? Rivâyet o ki, 24 Ocak'ta, sonra 5 Nisan'da... 14 yıl önce, 14 yıl sonra... Çağ atlamak için, muhafazakâr kanadın türkçesiyle "fedâkarlık", yeniyle "özveri" gerekiyor.

Çiller'in bonkörlüğünü bilen bazı milletvekilleri (ve yüksek rütbeli subaylar), hamfendiği gaza getirmek için, maaşlarının bir kısmını veya tamamını veya üç katını veya beşle çarpılmışını bağışlamaya hazır... Sevsinler yavrucakları...

Özer beyefendi İstanbul Bankası emeklilerinden istesin o fedâkarlığı, özveri...

Dün bir okuyucu mektubu aldım. "Utandırmıyorsun, değil mi? Seni profesör yapanın Allah belâsını versin, canını alsın... Zor günlerde, çay fincanının ucundan bile tutmadınız..."

Kızmaya başlıyorum. Kızmaya başlıyorum, çünkü, iki şeyden hoşlanmam... Bir, terbiyesizlikten... İki, cahillikten... Utandırdığımı söyleyen kişiyi telefonda buldum... Nasıl bulduğumu da açıkladım... 118 hattıyla tersinden giderseniz, bulursunuz... Bana niye kızdığını sordum?

"Magna Carta" yazısına sinirlenmiş... Niye sinirlenmiş? Devlete ödediğim kuruşların hesabını sormak istediğim için...

Çiller-Karayağaç için ağlaşanlar, vahlanıp sızlananlar, maaşlarının tamamını hibe etmek isteyenler var.

Versinleri! Alınlarında ne yazıyorsa, hepsi öyledir. Ama, ben Magna Carta'yı bilirim. 1215'den... Ama, ben Sened-i İttifak'ı bilirim. 1808'den...

Benden para (ve vergi) isteyen, benden aldığı nereye harcadığını, harca yacağını söylesin... Yoksa, kapık çalışmaz... Asabiyetimin devamı yarına kalsın...

ELEKTRİKLİ SANDALYE

ALİ UYAR

BENİMLE yaşıt olduğunu, İngilizce bildiğini, "tıbbi ekoloji ve hidroklimatoloji" dalında tıp doçenti olduğunu, 18'inci dönemde Hatay milletvekili seçildiğini biliyorum. Aslında bilmiyorum da, TBMM Albümü'nden öğreniyorum...

Erzurum Eğitim Enstitüsü mezunu, kardeşin yaşta ki Mehmet Döner'in "bakan" olacağını duyup SHP'den istifa etmişsin... "Böyle bakan seçimi nasıl yapılır, hiçap duyuyorum!" gibi bir kelâmda bile bulunmuşsun...

Erken teşhis iyidir, hoştur, ama, acele işe şeytan karışır, doktor bile içinden çıkamaz...

Doçent (ve sonra bakan) olmak için harcadığın çabanın binde birini seçim bölgesi olan Hatay'da mahallî seçimler için harcasaydın, kırk yıllık "sosyal demokrat kale" ANAP'a beyaz bayrak çekmezdi herhalde...

BÜLENT ÇİZİYOR PAHALI DOLAR ALAN AĞLIYOR...

Yönetim Alanında Yapılan Islahatlar

- **Divan-ı Hümayun** kaldırılmış ve yerine **Heyet-i Vükela** kurulmuştur.
- Divan üyelikleri **nazırlıklara(bakanlık)** dönüştürülmüştür.
- Eyaletlere **Müşir** Köylere **Muhtar** atanmıştır
- **Posta Teşkilatı** kurulmuştur
- Tımar sistemi kaldırılmış ve memura **maaş** bağlanmıştır
- Memura **Fes Pantolon** giyme zorunluluğu getirilmiştir.
- Devlet **dairelerine kendi resmini** astırmıştır
- Devlet yaptığı ıslahatları duyurmak için **Takvimi Vakayı** adında **ilk Resmi Gazeteyi** çıkardı.
- Yurt dışına çıkış için **Pasaport** İstanbul'a giriş için ise **Mürur Tezkeresi** uygulaması başlatıldı

NOT: Babiali, Osmanlı Devleti döneminde sadrazam sarayına verilen isimdir

Askeri Alanda Yapılan Islahatlar

- İlk başta Nizam-ı Cedit örnek alınarak **Sekban-ı Cedit** ocağı kuruldu fakat bu ocak Yeniçeri ordusu tarafından bastırılmıştır.
- Daha sonra Yeniçeri isyanlarını engellemek için Yeniçeriye bağlı tüfekli birlik olan **Eşkinci Ocağı** kurulmuş fakat bu ocakta daha ilk talim gününde Yeniçerilerin isyanı sonucu kapatılmıştır.

NOT: Bu olaylar Yeniçerilerin yeniliklere sürekli karşı olduğunun yenilik ve modernleşmenin önünde en büyük engelin Yeniçeriler olduğu görülmüştür. Bu nedenle II. Mahmut tarafından toplanan Meşveret Meclisinde bu ordunun kaldırılması yönünde kararlar ve fetvalar alınmıştır.

- Karar gereği Yeniçeri Ocağı bir gece baskını sonucunda topa tutularak yok edilmiştir. Ocaktan kaçan askerler bütün gece kovalanmış ve görüldüğü yerde öldürülmüştür. Bu olaya tarihte **Hayırlı Olay** anlamına gelen "**Vakayı Hayriye**" denilmektedir.
- Kaldırılan yeniçeri ocağı yerine Nizam-ı Cedit örnek alınarak **Asakir-i Mansure-i Muhammediye** Ordusu kurulmuş ve askerlik süresi **12 yıl** olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu orduya Asakir-i Nizamiye denilmiş hatta günümüzde kullanılan Nizamiye kapısı ismi de buradan gelmektedir.
- Köy ve Kasabalarda güvenliği sağlanması için ise **Redif Birlikleri** kurulmuştur
- **Seraskerlik** (Genelkurmay) bakanlığı kurulmuştur **Darı-ı Şurayı Askeri** (Askerlik Şubesi) kurulmuştur.
- Askeri amaçlı **nüfus sayımı** yapılmış sadece erkekler ve hayvanlar sayılmıştır

Asâkir-i Mansûre-i
Muhammediyye Ordusu
ve
SERASKERLİK

VELİ SİHNİ

Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan Islahatlar

- İlk defa **yurt dışına** eğitim amacıyla ğrenci gnderilirmiŐtir.
- İlk ğretim İstanbul'da **zorunlu hale** getirilmiştir
- **Mektebi Harbiye** ve **Mektebi Tıbbiye** askeri okulları kurulmuştur
- Enderun'un kaldırılmasıyla devlet memuru yetiştirmek amacıyla Mekteb-i Maarifi Adliye açılmıştır
- **RüŐtiye** ve **Mektep-i Ulumu Edebiye** adlı orta dereceli okullar açılmıştır
- Yabancı Dil bilen Müslüman Diplomat yetiştirmek amacıyla **Tercüme Odaları** kurulmuştur
- İtalyan Donizetti Paşa tarafından Mehterhane kaldırılarak yerine **Mzika-ı Hümayun** askeri bandosu kurulmuştur
- Feshane ve Bez fabrikalar kurulmuştur
- Karantina uygulaması başlatılmıştır

NOT: Eğitim amaçlı Avrupa'ya giden öğrenciler orada aldıkları eğitim sonucunda aydınlanmış oradaki eğitimi ve yönetim sisteminin benimsemiŐlerdir. Avrupa'dakilerin Aynısını Osmanlı ülkesinde de yapmak istemişlerdir. Bu ğrenciler oradan Osmanlıya birer **Genç Osman- Jn Türk olarak** dönmüŐlerdir. Osmanlı Devleti'nde **yeniliklerin ve modernleşmenin öncüleri** olmuşlardır. Bu amaçla devlete baskı yapmışlardır

NOT: Meşrutiyet yanlıŐ genç aydınlar **Harbiye ve Tıbbiye mekteplerinde** gizlice örgütlenmiŐlerdir. II. Abdülhamit döneminde Meşrutiyet yanlıŐları padişaha karşı bu okullarda örgütlenmişler ve İttihat ve Terakkinin temelleri gizli yapılanmayla bu okullarda atılmıştır

Abdülmecid Dönemi Islahat Hareketleri

Tanzimat Fermanı (Gülhane-i Hattı Hümayun)

İlan edilme nedenleri

- Fransız İhtilalinden yayılan **Ulusculuk** akımının etkisini azaltmak
- Gayrimüslimlere haklar vererek onları **devlete bağlamak**
- Müslüman Gayrimüslim **eşitliğini** sağlayarak bir **Osmanlı Milleti** yaratmak
- Yabancı devletlerin gayrimüslimleri bahane ederek i işlerimize karışmasına engel olmak

NOT: Bu ferman Mısır meselesi için toplanılan **Londra Konferansı** **ncesi ilan edilerek** Avrupalı devletlerin desteğinin kazanılması umulmuştur. Hatta ilan edilirken: *‘Eski idare usulünün değiştii tüm dost devletlere duyurulur’* ibaresi geçmiştir.

NOT: Bu ferman **Mustafa Reşit Paşa** tarafından Gülhane Parkında okunduğu için fermana *‘Gülhane-i Hattı Hümayun’* da denilmektedir.

NOT: Bu fermanın ilan edilmesinde hiçbir **dış devletin baskısı olmamıştır.**

Tanzimat Fermanının Maddeleri

- Müslüman-Gayrimüslim ayırt etmeksizin **din-dil-ırk ayrımı** olmaksızın herkes **kanun önünde eşittir.**
- **Herkesin** Can-Mal-Namus güvenliği **kanunla korunacaktır**
- **Herkesin** gelirine göre vergi alınacaktır
- Mahkemeler **herkese** eştii olacak hiç kimseye yargılanmadan ceza verilmeyecektir
- Askerlik **herkes için** zorunlu olacaktır
- Özel mülkiyet kanunla korunacaktır
- Rüşvet ve İltimas yasaklanacaktır

NOT: Bu fermana padişah Abdülmecid de uyacağına dair hırka Saadet odasında yemin etmiştir. Böylece bu ferman **padişahın yetkilerini sınırlandırıcı** nitelikte olmuştur. Artık **Hukukun Kanunun üstünlüğüne** geçilmiştir. **Hukuk devleti olma** yolunda önemli bir adım atılmıştır. Ayrıca **ilk Anayasal Gelişme** olması bakımından çok önemlidir.

Islahat Fermanı (1856)

İlan edilme nedenleri

- Fransız İhtilalinden yayılan **Ulusçuluk** akımının etkisini azaltmak
- Gayrimüslimlere haklar vererek onları **devlete bağlamak**
- Müslüman Gayrimüslim eşitliğini sağlayarak bir **Osmanlı Milleti** yaratmak
- Yabancı devletlerin gayrimüslimleri bahane ederek iç işlerimize karışmasına engel olmak

Islahat Fermanının Maddeleri

- Gayrimüslimlere küçük düşürücü sözler söylenmeyecek
- **Gayrimüslimler** devlet memuru olabilecekler
- **Gayrimüslimler** il genel meclislerine girebilecekler
- **Gayrimüslimler** banka okul hastane açabileceklerdir
- **Gayrimüslimler** mülk edinme hakkına sahip olacaklardır
- **Gayrimüslimler** nakdi bedel ödeyerek askerlik görevinden muaf olabileceklerdir

NOT: Tanzimat Fermanı Müslüman-Gayrimüslim hakları üzerine dururken Islahat Fermanı **sadece Gayrimüslimlere yönelik** yapılmıştır ve geniş ayrıcalıklar verilmiştir. Bu nedenle bu ferman **Müslümanların tepkisiyle** karşılanmıştır

NOT: Bu fermanla Gayrimüslimlere belediye meclisine girme hakkı verilmiştir. Böylece Gayrimüslimlere **ilk defa siyasi haklar** verilmiştir. Yine gayrimüslimlere bu fermanla **ilk defa devlet memuru olma hakkı** verilmiştir.

NOT: Tanzimat Fermanında hiçbir dış devletin baskısı yokken Islahat Fermanında **dış devletlerin baskısı** vardır onların isteğiyle hazırlanmıştır. Hatta Kırım Savaşı sonrası imzalanan **Paris Barış Anlaşmasının** maddelerine eklenmiştir.

Abdülmeçid Döneminde Yapılan Islahatlar

- Islahatları yürütmek için **Meclisi Ali Tanzimat** kurulmuştur
- **Maarifi Umumi Nezareti** (Millî Eğitim Bakanlığı) kurulmuştur
- **Darülmualimin** Erkek Öğretmen okulu açılmıştır
- **Encümeni Danış** adlı Fen kitaplarını tercüme eden bir heyet oluşturulmuştur
- Bankı Dersaadet adında **ilk Osmanlı bankası** açılmıştır
- Bankı Osmani adında İngiliz sermayeli banka açılmıştır
- **Kaime** adında İlk kâğıt para bastırılmıştır
- Kırım savaşı yıllarında İlk dış borç **İngiltere**'den alınmıştır.
- **Muhasıllık** adlı vergi memurları alınmıştır
- İlk demiryolu **İzmir-Aydın (Turgutlu)** güzergahında açılmıştır
- **İlk Telgraf** hattı açılmıştır. İlk hat **Edirne-Varna-Şumnu** hattında açılmıştır ve Kırım Savaşında kullanılmıştır
- **Şirketi Hayriye** adıyla ilk Vapur İşletmesi açılmıştır
- **Darülbedayi** adıyla ilk Tiyatro—**Darülelhan** adıyla ilk müzik okulu açılmıştır.

Abdülaziz Döneminde Yapılan Islahatlar

- Yurt dışına gezi amaçlı **seyahat eden ilk** Osmanlı padişahıdır
- Dünyanın en büyük **3. Deniz donanmasını** oluşturmuştur
- **Vilayet Nizamnamesi** yayınladı: Köy-Kaza-Sancak ve Eyalet olarak sıralandı.
- **Matbuat Nizamnamesi** yayınlanarak basına sansürün önü açıldı
- **Maarif Nizamnamesi** yayınlanarak eğitim ilkokul ortaokul lise üniversite olarak kademelendirildi
- **Darülmualimat**: Kız öğretmen okulu, **Darüşşafaka**: öksüz çocukların eğitimini üstlenen kurum oluşturuldu
- **Darülfünun** adıyla ilk Osmanlı Üniversitesi açıldı. Bu kurum günümüzde **İstanbul Üniversitesi**dir. Daha sonra Robert Koleji ve Galatasaray Sultanisi açıldı
- **Nizamiye Mahkemeleri** açıldı: Batılı hukuk sistemi uygulandı
- Ahmet Cevdet Paşa tarafından Osmanlı'nın ilk medeni hukuku olan **Mecelle** yazıldı. Milli kanun aile ve miras hukuku yer almadı. Hanefî fihna göre hazırlandı
- Sayıştay mahkemesi olan **Şurayı Devlet** ve Yargıtay mahkemesi olan **Divanı Ahkamı Adliye** açıldı
- Beylerbeyi-Çırağan ve Dolmabahçe sarayları yapıldı

JÖN TÜRKLER (GENÇ OSMANLILAR)

- Avrupa'dan etkilenen **Meşrutiyetçi yenilik taraftarı** bir aydın gruptur.
- Osmanlıda **modernleşmenin temelini** oluşturmuşlardır. Sürekli olarak yenilik istemişlerdir bu nedenle Osmanlı merkez yönetimine karşı **basın yayın yoluyla yani fikri anlamda mücadele** vermişlerdir.
- Yazılarında özgürlükçü yenilikçi bir yönetim üzerinde durmuşlar buna karşı gelen Padişah ve devlet adamlarını **sert bir şekilde eleştirmişlerdir**.
- Osmanlı Devleti'nde, **Hürriyet ve Meşrutiyet** fikirlerinin kökleşmesinde büyük rol oynamışlardır
- Fikri anlamda Osmanlıcılık düşüncesinin etkisinde kalan bu grubun ilk üyeleri arasında **Namık Kemal Şinasi Ali Suavi** gibi isimler bulunmaktadır. Bu kişiler Osmanlıya karşı ilk sistemli muhalefeti yapan grubu oluşturmuşlardır. Bu grubun finansal kaynağını Mısır Hıdivi Mustafa Fâzıl Paşa yapmıştır.
- Devletin kurtuluşunun her kesimin yönetime katılmasıyla yani **Anayasalı Meclisli Meşrutî bir yönetimle** olacağını görmüşlerdir. Bunun için mücadele etmişlerdir.
- Bu aydın grubun düşünceleri Abdülhamit döneminin İstibdat yıllarında ordu asker içerisindeki genç subaylar arasında yayılmasında etkili olmuşlar ve bu genç subaylar da meşrutiyet için ordu içinde gizli bir örgüt olan **İttihat ve Terakki Cemiyetini** kurmuşlardır.
- Bu grup gizli yapılanmasında İtalya'nın siyasi birliğinin sağlanmasında etkili olan **Carbonari Cemiyetini** örnek almışlardır.
- İttihat ve Terakki Cemiyeti daha sonra **II. Abdülhamit'i tahtan indirip** II. Meşrutiyet'i ilan etmişler ve ardından partileşerek **İttihat ve Terakki Partisi** adını almışlardır.

NOT: Sultan Abdülaziz Genç Osmanlıların Meşrutiyet yönetimine geçme isteğine karşı direnen bir padişahdır. Bu nedenle yenilik taraftarlarının tepkisine sebep olmuş ve Abdülaziz aleyhine sokağa dökülmüşlerdir. Abdülaziz isyanı bastırmak için yenilikçi adamlardan **Hüseyin Avni Paşayı serasker, Mithat Paşayı ise sadrazam** yapmıştır. Ancak isyanlar sona ermez ve Sultan Abdülaziz **Hüseyin Avni Paşa** tarafından tahttan indirilir ve yerine **5. Murat** getirilir. Kısa bir süre sonra ise Sultan Abdülaziz'in bilekleri kesilmiş olarak bulunur

Çerkez Hasan Baskını: Sultan Abdülaziz'in tahtan indirilmesinden sonra yeni hükümet Mithat Paşa başkanlığında toplandığı sırada Abdülaziz'in intikamını almak isteyen **Çerkez Hasan** toplantıyı basar **Hüseyin Avni Paşayı** öldürür. Olaydan etkilenen 5. Murat akli yetisini kaybeder ve tahttan indirilir. Yerine Meşrutiyeti ilan etme şartıyla **II. Abdülhamit** getirilir

NOT: Sultan 5. Murat **93 günlük** saltanat süresiyle **en az tahtta kalan** Osmanlı padişahı olmuştur.

Çırağan Vakası: Sultan 5. Murat'ı tekrar tahta getirmek isteyen **Ali Suavi** Çırağan baskını yapmış fakat bu baskın **7- 8 Hasan Paşa'nın** Ali Suavi'yi öldürmesiyle başarısız olmuştur.

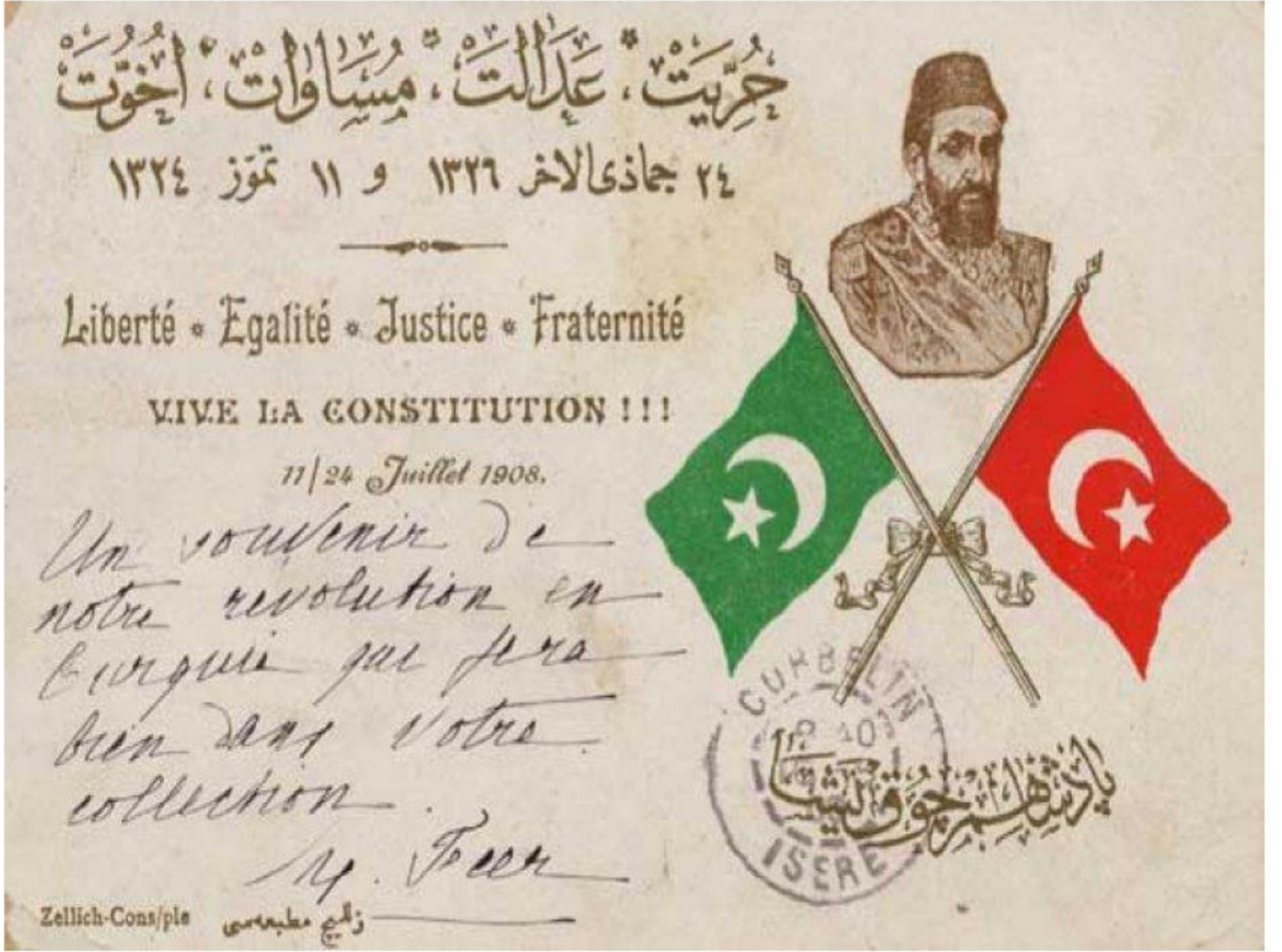
II. Abdülhamit Dönemi Islahatları

YÖNETİM SİSTEMİ	PADIŞAH-KRAL	HALK-MECLİS	ANAYASA
Monarşi	Var	Yok	Yok
Cumhuriyet	Yok	Var	Var
Meşrutiyet	Var	Var	Var

- Bu sistemde hem **padişah** hem **meclis** hem de **anayasa** vardır. O yüzden bu sisteme **Meşrutî Monarşi** de denilmektedir.
- Bu sistemde meclis **Ayan meclisi** ve **Mebussan meclisi** olarak 2 bölüme ayrılmıştır. Ayan meclisinin üyelerini **padişah atar** ve görev süreleri **ömür boyu** olurken Mebussan meclisinin üyeleri ise **halk tarafından 4 yıllığına** seçilmektedir.
- Bu sistemde Yasa çıkarma görevi meclise aitken yürütme görevini **Heyeti Vükela** adıyla hükümet yerine getirmektedir. En yukarıda ise **Padişah** bulunmaktadır

1876 Kanuni Esasi Anayasası

- Devleti yönetme yetkisi Osmanoğulları ailesinin en büyüğüne aittir.
- Resmi dil **Türkçe** din ise **İslam**'dır
- Yasa çıkarma işlemi Ayan-Mebussan meclislerine yürütme yetkisi ise **Heyeti Vükelaya** aittir.
- Padişah meclisten genel kanunları **sınırsız veto** etme hakkına sahiptir.
- Hükümet yaptığı işlerden **Padişaha** karşı sorumludur
- Meclisi açma kapama yetkisi **Padişaha** aittir

NOT: Kanunuesasi Anayasası **Türk tarihinin ilk anayasasıdır**. Böylece İlk kez **anayasalı sisteme** geçildi. Bu anayasanın ilanı ile Osmanlıda ilk defa **Rejim değişmiş** Mutlak Monarşiden **Meşrutî Monarşiye** geçilmiştir. **İlk defa Meclis açılmış** ve böylece **Halk ilk defa yönetime katılmıştır**.

NOT: Kanunuesasi Anayasası **Mithat Paşanın** başkanlığını yaptığı bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Bu nedenle Mithat Paşa özgürlükçü Osmanlı paşası olarak bilinir

NOT: Osmanlı ile Rusya arasında çıkan **93 Harbi** nedeniyle II. Abdülhamit savaş yıllarında bu meclisin bir işe yaramadığını söyleyerek meclisi kapamış anayasayı askıya almış ve Meşrutiyeti kaldırmıştır. Daha sonraki geçen yıllarda II. Abdülhamit'in mutlak otoritesi kurulmuş tarihte bu döneme **İstibdat Devri** denilmektedir.

İstibdat Devri

- II. Abdülhamit döneminin dış politikası **İslamcılık (Ümmetçilik)** üzerine kurulmuştur
- II. Abdülhamit yönetim merkezini **Yıldız Sarayına** taşımış devleti buradan yönetmiştir.
- Doğu Anadolu'da Ermeni çetelerine karşı **Hamidiye Alayları** kurulmuştur
- Bu dönemde **Teşkilat-ı Mahsusa** adıyla İstihbarat Teşkilatı kurulmuş. Bu teşkilat bizzat II. Abdülhamit'e bağlı olduğu için **Hafiye Teşkilatı** da denilmiştir. Burada çalışan ajanlara ise **Jurnal** denilmektedir.
- Bu dönemde İngiltere Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü korumayı bırakıp Rusya ile yakınlaşmasından dolayı Osmanlı ile Almanya arasındaki ilişkiler oldukça ilerlemiş 2 devlet birlikte projeler üretmişlerdir.
- Hatta bu dönemde Alman komutan **Vonder Goltz Paşa** Osmanlı ordusunu modernize etmiştir. Ayrıca **Berlin-Bağdat** Demiryolu projesi hayata geçirilmiştir. Berlin'le Bağdat arasında istasyon olarak İstanbul'da **Haydarpaşa Tren Garı** yapılmıştır.
- İslam dünyasından toplanan paralarla bağışlarlar Hicaz Demiryolu hattının 1500 kmlık kısmı yapılmıştır
- Osmanlı ekonomisi dış borçlar yüzünden ekonomik krize girmiştir. **Muharrem** ve **Ramazan** Kararnameleri ile Dış devletlerden alınan borçlarının ödenemeyeceğini ilan etmiştir. Bu nedenle Avrupa Devletleri tarafından alacakların tahsil edilmesi için **Duyun-u Umumiye Teşkilatı** ve **Reji İdaresi** kurulmuştur. İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan, Avusturya gibi alacaklı devletlerin temsilcilerinin bulunduğu kurul ülkenin tuz, tütün, içki, ipek aşarı, damga pulu, balıkçılık gibi önemli gelir kaynaklarına el koydu.
- İlk defa **çocuk hastanesi** açıldı. (Hamidiye Etfal)
- **Mithat Paşanın** önderliğinde çiftçiye destek vermek için **Ziraat Bankası** kurulmuştur
- **Ertuğrul Firkateyni** Japonya dönüşü battı ve kazada 550 Osmanlı levent şehit oldu

Kültürel alanda ıslahatlar

Takvim-i Vakayı:	II. Mahmut zamanında çıkarılan Osmanlı Devleti'nin ilk resmî gazetesidir
Vakayı Mısriye:	Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından Mısır'da çıkarılan bir gazetesidir
Celide-i Havadis:	İngiliz Churchill tarafından çıkarılan Yarı özel yarı resmî gazetedir
Tercüman-ı Ahval:	Şinasi tarafından çıkarılan ilk özel gazetedir
Volkan Gazetesi:	Derviş Vahdet tarafından çıkarılan Meşrutiyete karşı olan 31 Mart isyanlarının çıkmasına sebep olan bir gazetedir.
Serbesti Gazetesi:	Hasan Fehmi tarafından çıkarılan Meşrutiyete karşı olan 31 Mart isyanlarının çıkmasına sebep olan bir gazetedir
Tahin Gazetesi	Hüseyin Cahit Yalçın tarafından çıkarılan Meşrutiyet yanlısı bir gazetedir.
Vakayı Tıbbiye	Osmanlı Devleti'nde çıkan ilk dergidir
Şükufezar:	Yazar kadrosunun tamamının kadın olduğu ilk dergidir
Diyojen:	Teodor Kasap tarafından çıkarılan Osmanlı Devleti'nin ilk mizah dergisidir
Güllü Agop:	Osmanlıda ilk Tiyatro yapan kişidir
Şeker Ahmet Paşa:	Osmanlıda ilk resim sergisini açan kişidir
Osman Hamdi Bey:	Osmanlıda Sanayi Nefise Mektebinin (güzel sanatlar mektebi) kurucusudur. Aynı zamanda Osmanlının ilk arkeoloji müzesini olan Asar-ı Atika müzesini de açmıştır
Sanayi Nefise Mektebi:	Güzel Sanatlar Okuludur. Osman Hamdi Bey tarafından açılmıştır
Enfümen-i Daniş:	Osmanlıda Fen Kitaplarının çevirisini tercümesini yapan bir kuruldur.
Mecelle:	Ahmet Cevdet Paşa tarafından yazılan Osmanlının ilk Medeni Kanunudur
Nizamiye Mahkemeleri	İlk batılı mahkemedir. Batılı hukuk kurallarına göre yargılamıştır.
Maarifi Umumi Nezareti:	Millî Eğitim Bakanlığı
Darülmualimin:	Abdülmecit zamanında açılan Erkek Öğretmen Okuludur
Darülmualimat:	Abdülaziz zamanında açılan Kadın Öğretmen Okuludur
Darülfünun	Osmanlının ilk üniversitesidir. Günümüzde İstanbul Üniversitesi dir.

Darülelhan:	Konservatuvar Okuludur
Darülbedayi:	Tiyatro Okuludur
Hendesehane:	I Mahmut tarafından açılan ilk askeri okuldur.
Mühendishane-i Bahrı Hümayun:	I Abdülhamit zamanında açılan Deniz mühendis Okuludur
Mühendishane-i Berri Hümayun:	III. Selim zamanında açılan Kara Mühendis Okuludur
Mektebi Mülkiye:	Devlet adamı yetiştiren kurumdur. Günümüz Ankara Siyasal Bilimler Fakültesidir
Asakiri Mansure Muhammed'i:	II. Mahmut tarafından yeniçeri ordusunun yerine kurulan modern ordudur
Mektebi Harbiye	Asakiri Mansure ordusuna subay yetiştirmek için Milli Savunma Üniversitesidir
Mektebi Tıbbiye	Asakiri Mansure ordusuna sağlıkçı yetiştirmek için açılan Askeri Tıp Okuludur
Mızıka Hümayun	Askeri Bando Okuludur
Darüşşafaka:	Çocukların eğitimi açılan bir kurumdur
Darülaceze	Çocuk yaşlı sakat yada kimsesizlerin Yardıma muhtaç insanların ihtiyaçları için açılmıştır. İlk sosyal yardım kurumudur
Himaye-i Eftal:	Kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocuklar için açılmıştır.
Hamidiye Etfal:	İlk çocuk hastanesidir
Askeri Tekaüd Sandığı:	Emeklilik için açılmıştır. Günümüzde SGK olarak devam etmektedir.
Bankı Dersaadet:	İlk Osmanlı bankasıdır
Bankı Osmani Şahane:	İngiliz sermayesiyle açılan Osmanlı bankasıdır
İtibarı Milli Bankası:	İttihatçıların açtığı bankadır. Günümüz İş Bankası temellerini oluşturur
Kaime:	Abdülmecit zamanında basılan kağıt paradır
Duyunu Umumiye	Osmanlıdan alacaklarını temin etmek için Avrupalılar tarafından kurulan kurumdur. Osmanlının gelirlerine el koymuştur
Reji İdaresi:	Osmanlıdan alacaklarını temin etmek için Avrupalılar tarafından kurulan kurumdur. Osmanlının gelirlerine el koymuştur
Şirketi Hayriye	Osmanlıda Vapur İşletmesidir

Babı Ali başvekalet	Osmanlının yönetildiği yerdir. Sadrazam konağıdır
Başvekalet:	Sadrazamlık makamının diğer adıdır. Günümüzdeki Başbakanlıktır
Heyet-i Vükela	Osmanlıda hükümetin adıdır. Günümüz Bakanlar Kuruludur
Kanuni Esasi:	Osmanlı Devleti'nin İlk anayasasıdır
Senedi İttifak:	II. Mahmut zamanında Ayanlarla Devlet arasında yapılan bir anlaşmadır. İlk demokratikleşme hareketidir.
Milîî Tezkeresi:	II. Mahmut zamanında açılan İstanbul'a geçiş için gerekli pasaporttur
Müşir:	Eyaletlere atanan Validir
Mutasarrıf:	Kazalara atanan Kaymakamdır
İlk Demiryolu:	İzmir Aydın Demiryolu
İlk Telgraf	Edirne Varna Şumnu (kırım)
Hafiyî Teşkilatı:	İstihbarat Teşkilatıdır.
Hamidiye Alayları:	Doğu Anadolu'da Ermeni çetelerine karşı kurulmuştur
Vilayet Nizamnamesi	Bu nizamnameye göre köy-kaza-sancak-vilayet olarak bölünmüştür
Matbuat Nizamnamesi	Gazeteleri düzenleyen kanundur. Bu yasaya göre sansür uygulanmıştır
Maarif Nizamnamesi	Bu nizamnameye göre eğitim kurumları ilk orta lise üniversite olarak bölünmüştür

İI. Meşrutiyet Dönemi

- İstibdat döneminde aydın grup olan **Jön Türkler** askeri okullarda **Mektebi Harbiye** ve **Mektebi Tıbbiye** içerisinde örgütlenmişler ve gizli bir oluşum olan **İttihad-ı Osmani Cemiyetini** kurmuşlardır. Bu cemiyet adını daha sonra **İttihat** ve **Terakki Cemiyeti** olarak değiştirmiştir.
- Bu gizli cemiyetin tek amacı **II. Abdülhamit İstibdadına son vererek Meşrutiyeti tekrar ilan ettirmek** ve Anayasalı sisteme tekrar geri dönmektir. Bu amaç için gizli bir çalışma içerisine girmişlerdir.
- Bu sırada İngiltere ile Rusya arasında gerçekleşen **Reval Görüşmelerinde** Osmanlı toprakları her 2 devlet arasında paylaşılmış İngiltere Osmanlı'yı parçalaması için Rusya'yı serbest bırakmıştır.
- Bu görüşmelere Osmanlı devletinin tepkisiz kalması üzerine İttihatçılar bunu fırsat bilmiş ve Abdülhamit'e karşı isyanı başlatmışlardır. İlk isyan **Makedonya-Selanik** bölgesinde başlamıştır. **Resneli Niyazi Bey** ve **Enver Paşanın** başlatmış olduğu bu isyanın tüm ülkeye yayılması üzerine II. Abdülhamit anayasayı tekrar yürürlüğe koyarak Meşrutiyet'i tekrar ilan etmek zorunda kalmış ve **istibdat devri böylece sona ermiştir**.

31 Mart İsyanı ve Hareket Ordusu

- Kısa süre sonra Abdülhamit yanlıları Meşrutiyete karşı isyana girişmişlerdir. Özellikle Volkan gazetesi yazarı **Derviş Vahdet** ve Serbesti gazetesi yazarı **Hasan Fehmi** Meşrutiyeti ve İttihatçıları eleştiren sert bir yazı yazmıştır. Bu yazıdan sonra Derviş Vahdetin öldürülmesi üzerine Abdülhamit yanlıları **31 Mart İsyanı**nı çıkarmışlar ve Meşrutiyeti kaldırmak istemişlerdir.

NOT: 31 Mart İsyanı Osmanlı Tarihinde **Rejim karşı çıkan ilk isyandır**

- Bu isyan komutanlığını **Mahmut Şevket Paşa** ve **Mustafa Kemal'in** yaptığı Selanik'teki **Hareket Ordusu** tarafından bastırılmıştır.

NOT: Bu olay **Mustafa Kemal'in tarih sahnesine** çıktığı ilk olaydır.

- İsyan bastırıldıktan sonra isyanda parmağı olduğu düşünülen Abdülhamit tahttan indirilmiş yerine **5. Mehmet Reşat** geçmiştir ve **1909 Anayasa değişikliğine** gidilmiştir.

1909 Anayasa Değişikliği

- Hükümet yaptığı işlerden **Meclise karşı** sorumludur
- **Padişahın sürgün yetkisi** kaldırılmıştır
- Padişahın sınırsız **veto etme** hakkı kaldırıldı
- Padişahın meclisi açma kapama yetkisi **zorlaşmıştır**
- Kanun yapma yetkisini meclisteki **herkes** verebilir
- **İlk defa siyasi partiler** kurulmaya başlandı

NOT: Türk siyasi tarihinde siyasi partiler **ilk defa II. Meşrutiyetle** birlikte hayata geçmiştir. İttihat ve Terakki Partisi- Ahrar Fırkası- Osmanlı sosyalist fırkası- hürriyet ve itilaf fırkası gibi partiler kurulmuştur

NOT: 1909 değişikliğiyle birlikte Anayasa ve devlet daha **demokratik hale** getirilmiştir.

NOT: ikinci Meşrutiyetin ilan edildiği siyasi kaos yıllarında **Bulgaristan bağımsızlığını** ilan etmiş **Girit** Yunanistan'a katılmış ve Avusturya **Bosna Hersek'i** ilhak ettiğini duyurmuştur.

1913 Sopalı Seçimleri ve Babı Ali Baskını

- İttihat ve Terakki cemiyeti 31 Mart olayından sonra devlete daha da hâkim olmuş fakat arka planda kalmayı tercih etmişlerdir. Bu fırsattan dolayı bir muhalefet partisi olan Hürriyet ve İtilaf fırkası kurulmuştur. Yeni kurulan partinin örgütlenmesi beklenmeden tarihe **Sopalı Seçim** olarak geçen **1913 Sopalı Seçimleri** yapılmış bu seçimden **ittihat ve terakki partisi** kazanmıştır.
- Ancak ittihatçıların politikalarını beğenmeyen **asker ve subaylardan** olan ve kendilerine **Halaskar Zabitan** diyen bu askerler hükümete muhtıra vererek yeni bir hükümet kurulmasını istemişlerdir.
- Bu sırada Osmanlı Devleti Balkan savaşlarından yenik ayrılmış ve bu yenilginin suçunu hükümete atmak için fırsat bilen İttihatçılar hükümet binasını basmışlardır.
- Enver ve Talat paşalar **Babı Ali baskını** yaparak hükümeti devirmişler ve bu sefer perde arkasında durmayarak iktidarı bizzat ele almışlardır.
- **Babı Ali Baskınıyla** hükümeti ele geçiren İttihatçılar I. Dünya Savaşı sonuna kadar iktidarda kalmışlardır.

6. BÖLÜM OSMANLI İMPARATORLUĞU KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

1- DEVLET YÖNETİMİ VE İDARESİ

- Günlük hayatta Osmanlı Devleti dediğimiz medeniyetin birden fazla adı bulunmaktadır. Devletin resmi adı Yüce Osmanlı Devleti anlamına gelen **Devlet-i Ali Osman** olmakla birlikte resmî belgelerde bu isim kullanılmaktadır. Ayrıca farklı kaynaklarda ise devletin adı **Osmanoğulları- Atman** ve **Ataman devleti** olarak geçerken yabancı kaynaklarda ise **Ottoman** adı geçmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu Devlet yönetiminde

- Orta Asya Türk gelenekleri
 - İslam'ın getirdiği esas ve uygulamalar
 - Fethedilen bölgedeki uygulamalar (ikta-tımar/Atabey-Lala/Gulam-Pençik/Ahilik-Lonca)
 - Kendinden önceki Türk devletlerini kendine örnek almış devleti buna göre teşkil etmiştir
- Osmanlı kendi içinde pek çok din mezhep ve milletten toplum barındırdığı için **imparatorluk** düzeyinde bir medeniyettir.
 - Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren **Monarşik** yapıda yönetilen bir devlettir. Yani tüm yetki tüm güç **tek bir kişide** toplanmıştır
 - Buna ek olarak **Yavuz** döneminde İslam coğrafyasının fethedilmesiyle birlikte İslam halifeliğini eline geçirmişlerdir yani Osmanlı padişahları aynı zamanda **Halife** konumundadırlar. Bu nedenle Osmanlılarda dini yönetim anlamına gelen **teokratik** bir yönetim de uygulanmaya başlanmıştır.
 - Devlet yönetme yetkisi Eski Türk devletlerinde ve ilk Türk İslam devletlerinde olduğu gibi **hanedan üyelerine** ait olmuştur.
 - Osmanlı ailesine hanedanına devlet yönetme yetkisinin tıpkı Eski Türklerde olduğu gibi **Allah tarafından verildiğine** inanılırdı yani egemenliğin kaynağı **ilahi bir güce** dayandırılırdı. Bu durum padişahın yetkilerinin tartışılmaz olmasını ve sağlam temellere oturtulmasını sağlamıştır. (Kut Anlayışı)
 - Bir olay karşısında Padişahlar tek başlarına karar almazlar etrafındaki komutanlar vezirler ve diğer yöneticilerle birlikte olayı istişare eder ve onlara danışır. Bu faaliyeti **Divan** adı verilen toplantılarda gerçekleştirirdi. Divandan sonra da son karar padişaha ait olurdu

- Osmanlı sultanları mutlak yetkiye sahip olmasına rağmen bu yetkileri keyfi olarak kullanamazlardı. Aldıkları kararlar **Kanunnamelere Nizama** ve **İslam hukukuna** aykırı olamazdı.
- Osmanlıda devlet yöneticileri Devletin sonsuza kadar ilelebet yaşayacağına inanmışlar ve bu nedenle **Devlet-i Ebed Müddet** anlayışıyla hareket etmişlerdir. Devletin sonsuz dek yaşaması için ise Adaletli davranmaya özen göstermişlerdir. Padişahlar adaleti sağlamak için birçok kanun çıkarmış buna da **Kanunu Kadim** denmiştir. Devşirmeden ya da Anadolu'dan birçok yetenekli kişi başarıları sayesinde Padişahın ve devletin hizmetine girmişlerdir. Bu duruma da **Kul Sistemi** denilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde Merkezilesme çalışmaları:

- Osmanlı devleti kendinden önceki Türk devletlerinden farklı olarak Merkezizetçi bir yapı kurmuştur. Bu nedenle diğer Türk devletlerinden çok daha uzun yaşadı.
- Eski Türklerde **ikili teşkilat yapısı** vardı devlet sağ ve sol olarak 2 ye bölünür ve **iki kardeş** tarafından yönetilirdi. Selçuklu devletinde de devlet **hanedanın tüm erkek üyeleri tarafından yönetilirdi** ve devlet sultan çocukları arasında paylaştırılırdı.
- Ancak Osmanlıda devlet hanedan üyeleri arasında paylaştırılmadı **tek bir otorite** tarafından yönetildi ve Eski Türk İslam devletlerinde olduğu gibi **Şehzadelere geniş yetkiler** tanınmadı. Padişah devletin mutlak hâkimi oldu. Bu sayede eski Türk devletlerinden daha uzun yaşadı.
- Fatihden önce vezir veya sadrazamlığa önemli nüfuzlu Türk aileleri getiriliyordu. Bu durum makamda bulunanların güç kazanmasına sebep oluyordu. Ancak Fatih döneminden itibaren bu önemli mevkilere Türk ailelerden gelenler değil **Devşirme sistemiyle** yetişen ailesiyle herhangi bir bağı olmayan kişiler getirildi.

Müsadere sistemi de merkezileşmeyi sağlamıştır. Müsadere ile devlet görevlilerinin mallarına el konur hazineye aktarılırdı. Böylece önemli görevlerde bulunan kimselerin zenginleşip **güçlenmesi engellenmiş** oldu.

- Fatih döneminden öncesine kadar hanedan evlilikleri yapılıyordu. Anadolu'daki bazı aileler kızlarını padişahla evlendirip kızı üzerinden birtakım haklarda bulunabiliyordu. Yine Osmanlı'nın bazı yöneticileri güçlü ailelerle akrabalık kurarak devlete engel olabiliyorlardı.
- Bu nedenle Fatih döneminden itibaren sadece **Haremde** bulunan yani **Devşirmeden gelenlerle** evlenme geleneği başlamıştır. Böylece yöneticilerin **taşrada güçlü ailenin kızlarıyla evlenmesine** engel olundu. Yine aynı şekilde başka devletlerin padişah hanımlarını kullanarak siyasi çıkar elde etmesinin önüne geçildi.
- Divanı Hümayuna Fatihden itibaren sadrazamlar başkanlık etmeye başlamıştır. Ancak padişahlar ise divanı yukarıda bulunan kafes arkasından seyretmeye devam etti. Yani padişahlar kendini divan toplantılarından üstün gördü.
- Veraset sisteminde değişiklikler yapıldı. Devlet İlk zamanlar Hanedanın yanı sıra sülalenin ortak malıyken zamanla sadece padişahın malıdır anlayışına dönüştürüldü.
- Kardeş katli vacip kılınarak tek kişinin yönetimi sağlandı.

Veraset Sistemi

- Osmanlı yönetiminde egemenliğin kaynağı ilahi kökenli olmuştur yani devlet yönetme yetkisi Allah tarafından belli bir hanedana verilmiştir. Dolayısıyla bu durum hanedanın tüm üyeleri arasında **taht kavgası** çıkmasına sebebiyet vermiştir.
 - Başlangıçta devlet hanedanın **ortak malıdır** anlayışıyla yönetilmektedir
 - I Murat zamanında düzenleme yapılmış **ülke Padişah ve çocuklarıdır** anlayışına geçilmiştir
 - Fatih döneminde ise **kardeş katli** yasalaşmış **Ülke sadece padişahın malıdır** anlayışına geçilerek daha merkezi hale gelmiştir.
 - I Ahmet zamanında ise son düzenleme yapılmış **Ekber ver Erşed** sistemine geçilmiştir. Buna göre devlet hanedanın en yaşlı ve en akıllısı kişi tarafından yönetilmiştir.

NOT: Veraset sisteminde yapılan bu değişikliklerin temel amacı **taht kavgalarını engellemek** ve **merkezi otoriteyi güçlendirmektir**.

Merkezi Teşkilat

a) Hükümdar

- **Unvanlar:** Osmanlı devletinde hükümdarlar kendilerini ifade edebilmek için birçok unvan kullanmıştır. Osmanlı Sultanları İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kullanılan **han hakan** gibi unvanları kullanmayı bırakmamış...
- Bunların yanına ek olarak **bey, gazi, hünkâr, sultan, padişah, halife, Hüdavendigâr** gibi İslamiyet'in kabulüyle gelen unvanları da eklemişlerdir. Osmanlı devletinde ilk sultan unvanı **Orhan Bey** zamanından itibaren kullanılmaya başlanmıştır.
- **Cülus Töreni:** Osmanlı devletinde tahta çıkan padişah için düzenlenen **resmî törendir**. Cülus töreninde padişah devlet adamlarına ulemaya ve kapıkulu askerlerine Cülus Bahşişi dağıtırdı. Ancak bu durum ilerde devlet hazinesinin çökmesine sebep olacaktır.

Hükümdarın yetkileri

- **Nasihatname-Siyasetname:** Padişaha veya Devlet yöneticilerine idarecilik ve yönetim alanında bilgi vermek veya tavsiyelerde bulunmak amacıyla **yazılan eserlerdir**. Bu eserlerde padişah ve yöneticilere adaletli davranma- merhametli olma- görevi ehil ve hakkı olanlara verme gibi tavsiyelerde bulunulurdu.
- Padişahların başlıca görevleri arasında **Orduya komuta etmek ve ordu başında sefere çıkmak** vardır. Ancak ordunun başında sefere giden son padişah **Kanuni Sultan Süleyman** olmuş daha sonra bu gelenek birkaç padişah dışında terk edilmiştir.
- Yine padişahın önemli yetkileri arasında Divan toplantılarına başkanlık etmek vardır. Ancak bu yetki de **Fatih Sultan Mehmet** döneminden itibaren bırakılmış Fatih döneminden itibaren Divanlara **Sadrızam** başkanlık etmeye başlamıştır.

Ferman:	Padişahın <u>yazılı emirlerine</u> verilen addır.
Hattı Hümayun:	Padişahın bir konu hakkında bizzat <u>kendi eliyle</u> kaleme aldığı yazılardır
Kanunname:	Padişahın kanun çıkarma yetkisidir. Kuruluştan itibaren birçok kanun çıkarılmış ancak çıkarılan tüm kanunları ilk defa Fatih Sultan Mehmet bir araya toplamış ve buna da <u>Kanunname-i Ali Osman</u> adı verilmiştir.
Yasakname:	Padişahın herhangi bir şeyi yasak etmesine verilen addır.
Amanname:	Padişahın herhangi bir kişiyi ya da bir toplumu <u>himaye altına almasıdır</u>
Müsadere:	Padişahın devlet memurlarının <u>mallarına el koymasıştır</u> . Bunu ilk defa Fatih Sultan Mehmet sadrazamı Çandarlı Halil Paşa'yı idam ettikten sonra mallarına el koyarak yapmıştır. Bu sistem Tanzimat fermarıyla birlikte ortadan kalkmıştır.
Beratname:	Bir kişiyi göreve atama göreve başlama belgesidir.

b) Şehzade

- Osmanlı devletinde padişahın erkek çocuklarına **şehzade** ya da **çelebi sultan** adı verilmektedir. Şehzadeler ilerde devletin başına padişah olarak geçeceği için oldukça önem arz etmektedirler.
- Şehzadeler ilk eğitimlerini sarayda bulunan **şehzadegan mektebinde** dönemin alimlerinden almaktadırlar. Her şehzade hükümdar olacakmış gibi yetiştirilirdi.
- 15 yaşlarına gelen şehzadeler devlet yönetiminde **tecrübe kazanması** amacıyla sancaklara gönderilir orada tecrübe kazanırlardı. Şehzadelerin sancak törenlerine **şehzade alayı** denilmektedir. Bu alay eşliğinde sancaklarına giderlerdi
- Sancağa giden şehzadelerin yanlarına **Lala** adı verilen hocalar atanırdı şehzadelere hata yapmaması için ders verirler onları eğitirdi.
- Sancağa çıkan şehzadelere **Çelebi Sultan** unvanı verilirdi. Sancağa çıkan şehzadeler tıpkı İstanbul'daki Divana benzer bir teşkilat kurar sancaktaki idari işleri bu şekil hallederdi.
- Yine şehzadeler bulunduğu sancakta zeamet tımar gibi toprakları dağıtabilir resmî belge ve yazışmalara kendi tuğralarını çekebilirler ancak bunları merkeze yani başkente bildirmek zorundaydılar.
- Ancak III. Mehmet döneminde sancağa çıkma sistemi kaldırıldı ve yerine **Kafes Sistemi** getirildi. Bu sistemle şehzadeler sancağa çıkamamış sarayda kalmışlardır ve bu durum ilerde tecrübesiz padişahların tahta çıkmasına sebep olmuştur. Bu sistemle Şehzadelere ismen sancak verilmiş kendilerinin yerine **mütesellim (vekil)** gönderilmiştir.

Devşirme Sistemi

- **Devşirme:** Osmanlıda gayrimüslimlerden alınan küçük yaşta erkek çocuklarının Müslüman yapıp belli bir eğitimi aldıktan sonra devlet hizmetinde kullanılmasıdır.
- Buradaki devşirme ırk değil **din kökenli** bir devşirmedir. Yani bir Ermeni ya da bir Rum Türk yapılmaz, sadece **Hıristiyan biri Müslüman** yapılır.
- Osmanlıda sadece Hıristiyanlardan devşirme yapılır **Müslüman** ve **Yahudilerden** herhangi bir devşirme yapılmaz
- Devşirme yapılırken gayrimüslim ailenin **gönül rızası alınır.**
- Devşirme yapılırken o gayrimüslim ailede **tek erkek çocuk** varsa orada devşirme yapılmaz yani o ailede **birden fazla erkek çocuk** olmak zorundadır.
- Birden fazla çocuğu bulunan gayrimüslim aileden uygun görülen bir çocuk devşirmek için alınır. Alındıktan sonra devletin belirlediği **ailelerin yanına** emanet edilir. Buradaki gayrimüslim çocuk Müslüman ailenin yanında **Türk-İslam gelenek ve göreneklerine** göre yetiştirilir ve Müslüman olur.
- Devlet daha sonraki yıllarda bu çocukları alır ve İstanbul'a Topkapı sarayına götürür. Burada zeka ve yeteneklerine göre **Enderun mektebine** koyar ve orada eğitim devam eder. Buradaki çocuklar Enderun Mektebinde başarılı olurlarsa **Vezir Defterdar Nişancı** hatta **Sadrazamlığa** kadar yükselebilir.
- Ancak Enderun Mektebinde başarılı olamazsa bu sefer **Kapıkulu Ocağına** götürülür burada Acemi oğlanlar Ocağında askeri eğitim alır ve **yenicheri** olur.

c) Başkent ve Saraylar

- Osmanlı devleti ilk olarak Söğüt ve Domaniç bölgesinde kurulmuş sonrasında sırasıyla **Bilecik-Bursa-İznik-Edirne ve İstanbul** şehirleri başkent olarak kullanılmıştır. İstanbul Osmanlı devletine en uzun süre başkentlik yapmış şehir olmuştur.
 - İlk saray **Orhan Bey** zamanında **Bursa**'da inşa ettirilmiştir.
 - Edirne Sarayı**: I. Murat'ın Edirne'yi fethetmesinden sonra yapılmıştır
 - Topkapı Sarayı**: Fatih'in İstanbul'u fethiyle yapılmıştır. Osmanlı devletinin en uzun süre kullanılan sarayı olmuştur.
 - Dolmabahçe Sarayı**: ilk batı tarzında yapılan saraydır
 - İshak paşa sarayı**: Ağrı'da İshak Paşa tarafından yaptırılan yerden ısıtmalı bir saraydır
 - Çırağan Sarayı**: Batı tarzında yapılan bir saraydır
 - Beylerbeyi Sarayı**: Batı tarzında yapılan bir saraydır
 - Yıldız Sarayı**: sultan II. Abdülhamit zamanında yapılan saraydır. Devleti buradan yönetmiştir.

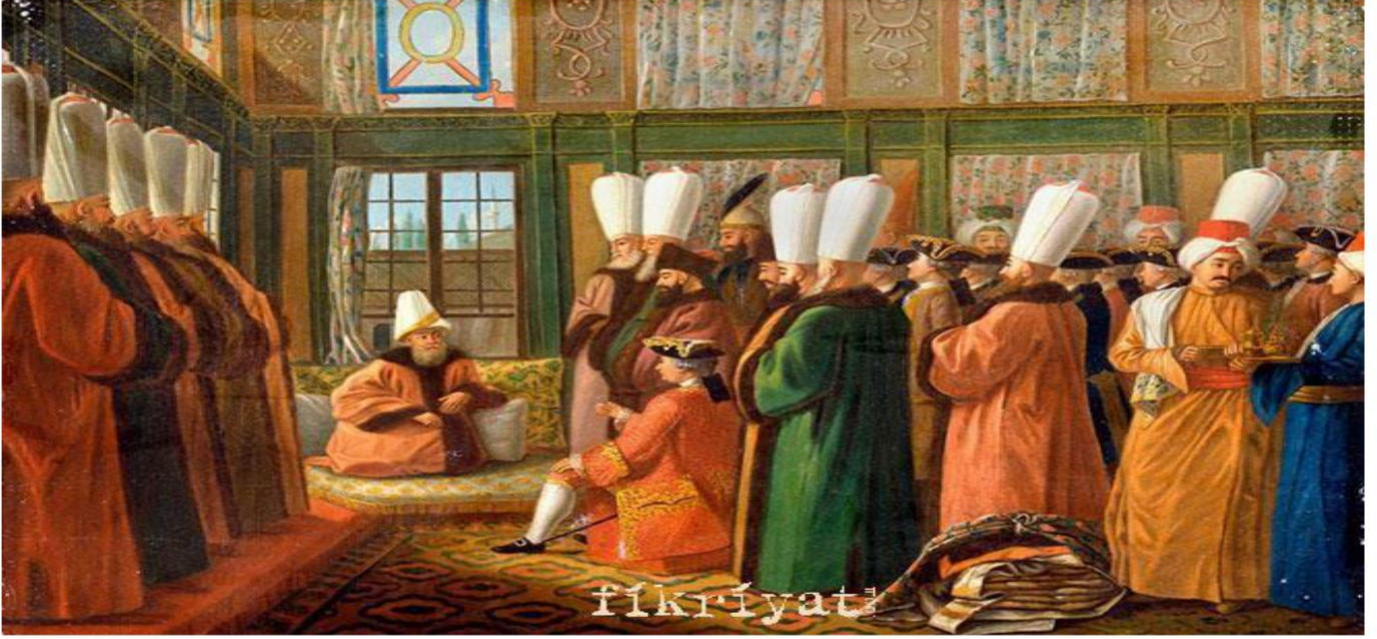
Topkapı Sarayı

- Fatih'in İstanbul'u fethetmesiyle inşa edilen bu saray Osmanlı devletine en uzun süre merkezlik yapan saray olmuştur. Topkapı sarayı kendi içinde **Birun-Enderun** ve **Harem** bölümlerinden oluşmaktadır.

BİRÜN	ENDERUN	HAREM
<p>Kelime olarak Dış saray anlamına gelmektedir</p> <p>Burası devlet işlerinin görüşüldüğü padişahın resmi hayatının geçtiği bölümdür.</p> <p>Divan bu kısımda toplantı devlet kararları buradan alınır</p> <p>Aynı zamanda padişahların taht töreni cülus törenleri bayramlaşma törenleri elçi kabul törenleri de burada yapılırdı.</p>	<p>Kelime olarak iç saray anlamına gelmektedir.</p> <p>Burası Saray Okulu niteliğindedir. Burası devşirmeden gelenlerin devlet adamı olarak yetiştirildiği bir okul bir eğitim kurumudur.</p> <p>Devşirmeden gelenler burada eğitim alırlar. Enderun eğitimden geçen devşirmeler zekâ ve yeteneklerine göre devlet görevlerinde yada padişahın özel hizmetinde yer alır.</p> <p>Çok zeki ve yetenekli ise sadrazamlığa kadar yükselir fiziki açında iyiye Yeniçeri Ocağına girer asker olur.</p>	<p>Kelime anlamı olarak yasaklı mahrem anlamına gelmektedir. Burası da Saray Okulu niteliğindedir.</p> <p>Devşirmeden gelen kız çocukları burada müzik dans dikiş nakış sofr hizmetleri adabı muâşeret dersleri alır.</p> <p>Aldıkları eğitim sonunda padişahın ya da paşaların hizmetlerine sunulur.</p> <p>Buradan çıkan bir devşirme kadın padişaktan erkek çocuğu olursa haseki sultan. Eğer çocuğu tahta oturur padişah olursa valide sultan adını alır.</p> <p>Haremi Harem Ağaları idare eder.</p>

d) Divanı Hümayun

- Osmanlı devletinde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı toplantılara Divan denir. Günümüz **Bakanlar Kurulu** niteliğindedir.
- İlk Divan teşkilatı **Orhan Bey** zamanında oluşturulmuştur. Divan devletin ilk yıllarında **her gün** toplanırken ilerleyen yıllarda haftada **4'e düşmüş** daha sonraki yıllarda da önemini kaybetmiştir.
- Divanda bir konu görüşülüp karara bağlanır **son söz padişaha** aittir. Dolayısıyla divan toplantıları bir nevi **danışma organı** niteliğindedir.
- Divana **Fatih dönemine** kadar Padişahlar başkanlık ederken Fatih döneminden itibaren **sadrazamlar** başkanlık etmeye başladı. Divan sonunda alınan kararlar sadrazam tarafından padişaha **telhis adıyla** duyurulur alınan kararlar ise **Mühimme Defterlerine** kayıt edilirdi.
- Divanda sadece devlet işleri konuşulmaz halktan gelen şikayetler ve davalar da dinlenir karara bağlanırdı. Yani Divan aynı zamanda halka da açık olabiliyordu. Dolayısıyla divan aynı zamanda **yüksek mahkeme** niteliğinde de olmuştur
- Divan üyelerinin sayısı **toprakların genişlemesine** bağlı olarak ilerleyen yıllarda artmıştır.
- II. Mahmut zamanında ise Divan teşkilatı kaldırılmış yerine **Heyet-i Vükela** kurulmuş ve Divan üyelerinin işleri ise **Nazırlıklar (Bakanlıklar)**a dönüştürülmüştür.

Ayak Divanı:	Olağanüstü durumlarda toplanan divandır
Galebe Divanı:	Elçilerin ağırlandığı divandır
Sefer Divanı:	Savaş sırasında at üstünde toplanılan divandır
İkinci Divanı:	Divanda yarım kalan konuların görüşüldüğü başkanlığını sadrazamın yaptığı divandır.

Başlıca Divan Üyeleri

Padişah:	Divanın başkanıdır. Fatih dönemi ne kadar divana padişahlar başkanlık ederken fatih devrinden itibaren sadrazam başkanlık etmeye başlamıştır. Son karar padişaha aittir.
Sadrazam:	Padişahın mutlak vekilidir . Padişahın mührünü taşımamaktadır bu nedenle padişahın sonra gelen en önemli kişidir. Günümüz Başbakanıdır. Serdar Ekrem unvanıyla savaflara katılır. Başkenti de yönetmek ve idare etmekten sorumludur. Sadrazamlar ilk başlarda Türklere gelirken daha sonradan Devşirme sisteminden gelen kişilerden oluşmaktadır. Tanzimat döneminde Başvekalet dönüşmüştür.
Vezirler:	Günümüz bakanlarıdır sadrazama yardımcı olmaktadır. Devşirme sisteminden gelmekte olup Enderun çıkışlıdır. Sayıları toprakların genişlemesine bağlı olarak artmıştır
Kazasker:	Osmanlıda eğitim- hukuk ve dini işlerden sorumlu kişilerdir. Günümüz Milli Eğitim ve Adalet Bakanlarıdır . Kadı ataması müderris atamasını yaparlar. Kadıların çözemediği davalara da bakarlar. Devşirmeden gelmezler doğuştan Müslüman olmak zorundadırlar . Dolayısıyla Enderun değil Medreseden yetişirler. Sayıları Anadolu ve Rumeli kazaskeri olmak üzere 2 tanedir ve divana gelen davalara bakar
Defterdar:	Devletin ekonomi ve maliye işlerinden sorumludurlar. Hesap kitap işleri tahsil işlerini yapmaktadırlar. Devletin Bütçesinden sorumludurlar. Günümüz Ekonomi Bakanı gibidir. Devşirmeden gelme olup Enderun çıkışlıdır .
Nişancı:	Devletin tüm iç ve dış yazışma işlerinden sorumludurlar. Padişahın fermanlarına divan kararlarına mühür ve tuğra basar . İmzacı bir görevlidir. Fethedilen bölgelerin sosyo-ekonomik durumunu belirten tahrir defterini tutmaktan sorumludur . Tapu Kadastro işlerini yapar Tımar topraklarını dağıtmaktan sorumludur.
Reisülküttap:	Devletin dış işlerinden sorumludur. Dış yazışma işlerini yapmaktadır. Devletlerarası mektupların çevirisini yapmaktadır. İlk başlarda Nişancıya bağlıyken ilerleyen yıllarda devletlerarası diplomatik ilişkilerin önem kazanmasıyla birlikte bağımsız bir kurum olmuştur. Günümüz Dışişleri bakanıdır .
Şeyhülislam:	Divanın daimî üyesi değildir. Divan kararlarının dine uygun olup olmadığı konusunda fetva verir . Günümüz Diyanet işleri başkanıdır. Enderun değil Medreseden yetişirler. Doğuştan Müslüman olmak zorundadırlar.
Kaptanı Derya:	Divanın daimî üyesi değildir. Donanma komutanıdır . Osmanlı denizlerinden ve donanmasından sorumludur. İlk defa divana giren Kaptanı Derya Kanuni döneminde yaşayan Barbaros Hayrettin Paşadır.
Yeniçeri Ağası:	Divanın daimî üyesi değildir. Ordudan sorumludur. Askerin durumu hakkında bazen divana bilgi vermektedir. Günümüz Genelkurmay başkanıdır.

Osmanlı Devleti'nde Yönetici Sınıfları

Seyfiye Sınıfı:	Kalemiye Sınıfı:	İlmiye Sınıfı:
<p>Kelime olarak kılıç tutan kılıç sahibi anlamına gelmektedir.</p> <p>Asker ve Yöneticilerin olduğu sınıftır.</p> <p>Bu sınıftakiler Devşirmeden gelme olup Enderun mektebinde yetişmektedirler.</p> <p>Başlıca Seyfiye üyeleri arasında şunlar vardır: Padişah-Sadrazam-Vezirler-Beylerbeyi Sancakbeyi-Yeniçeri Ağası-Kaptanı Derya-Tımarlı Sipahi bulunmaktadır</p>	<p>Yazışma ve Maliye işlerinin yapıldığı sınıftır.</p> <p>Bu sınıftakiler Devşirmeden gelme olup Enderun çıkışlıdırlar.</p> <p>Başlıca üyeleri arasında: Defterdar-Nişancı Reisülküttaplar vardır.</p>	<p>Din Hukuk ve Eğitimin olduğu sınıftır.</p> <p>Bu sınıftakiler Devşirmeden yetişmez doğuştan Müslüman olmak zorundadırlar.</p> <p>Enderun'dan değil Medreseden mezun olmaktadırlar.</p> <p>Bu sınıfın üyeleri arasında: Şeyhülislam-Kazasker-Kadı-Müderris vardır.</p>

TAŞRA TEŞKİLATI

1) Tımar Sistemi

- Geliri devlet memurlarına ve askerler ayrılan devlete ait topraklardır. Buraya atanan görevliye **Tımar Sahibi** denilmektedir.
- Bu sistemde bölgeye atanan tımar sahibi bulunduğu bölgede **vergi toplar** verginin bir kısmını ise kendisine **maaş olarak alırdı**.
- Geri kalan vergi miktarını tekrar oradaki bölge için harcar devlete **asker yetiştirir**. Bu askerlere ise **Tımarlı Sipahi** ya da **Cebelü** denilir.
- Buradaki Tımar Sahibi savaş zamanında yetiştirdiği askerleri emrinde toplar ve savaşa gider barış zamanında ise **yol köprü yapımı**, su işleri gibi **belediyeçilik** işlerini yaparlar, buldukları yerin asayişini sağlarlardı.

Tımar Sisteminin Faydaları:

- Tımar Sistemiyle birlikte devlet hem bölgenin **vergisini toplamış** olur hem toplanan vergiyle tımar sahibinin **maaşını vermiş** olur hem de **ücretsiz bir şekilde asker sahibi** olmuş olurdu.
- Ayrıca Devlet bu sistemle barış zamanında tımarların bulunduğu bölgede **yerel güvenliği** sağlamış olurdu.
- Bunun dışında devlet bu sistemle toprağın boş kalmasını engelleyip bölgede **üretimin sürekliliğini sağlamış olurdu**.

NOT: Bölgede bulunan Tımar Sahibi **yalnızca vergi toplamaktan ve güvenlik**ten sorumludur. Orada bulunan bölge insanın ve toprağın sahibi değildir. Sadece emaneten kiracı durumundadır o nedenle toprağı alıp satamaz miras bırakamazdı.

NOT: O yüzden oraya atanan memurların bölgede **Feodal bir bey** olması engellenmiştir. Tımar sahibi Oradaki davalara bakamaz karar veremezdi. Bunlar kadıların sorumluluğunda olmuştur.

2) İltizam Sistemi

- Eyaletlerdeki vergi gelirlerinin toplama işlemlerinin belli kişilere **açık artırma** usulüyle belli bir **bedel karşılığında** satılmasıdır.
- Eyaletlerden vergi toplama işini yapan kişilere **Mültezim** denilmektedir.
- Osmanlı devleti bu sistemle bölgeden vergi toplamakla uğraşmıyor bu işi bölgenin vergi toplama hakkını kazanan kişiler yani mültezimler yerine getiriyor.
- Bu sistemle devlet bir eyaletin yıllık vergisini satmış olduğu kişiden **peşin** olarak almaktadır. Bu sistemle devletin cebine **sıcak para girmektedir**. Devlet **nakit para ihtiyacını** bu sistemle karşılamaktadır.
- Bu sistem devletin nakit para ihtiyacını karşılayamaması üzerine eyalet vergi toplama işlerini kişilere büyük miktarlar karşılığında **ömür boyu** vermeye başlamıştır. Buna da **Malikane Sistemi** denir.
- Ancak bu sistem yüzünden vergi toplayan mültezimler Malikane sistemi nedeniyle aşırı derece zenginleşip bölgede kendi sistemini kendi ordusunu kurmaya başlamıştır. Bu durum devletin bölgedeki **otoritesini zayıflatmıştır**. Bölgede devlet otoritesine karşı alternatif bir güç olarak **Ayan** denilen gruplar çıkmaya başlamıştır.
- Osmanlı devleti bu sebeplerden ötürü Tanzimat döneminde tekrar bir merkezileşme çalışmalarına gitmiş buradaki yerel güçleri ortadan kaldırarak kendi otoritesini kurmuştur. Eyaletlerdeki vergi toplama işlerini artık kendi yapmaya başlamış bölgeye **Muhassıl** denilen vergi memurlarını göndermiştir. Buna da **Muhassıllık Sistemi** denilmektedir.

Taşra Yönetim Birimleri

	İDARİ	ADALI	GÜVENLİK
EYALET	BEYLERBEYİ	KADI	SUBAŞI
SANCAK	SANCAKBEYİ	KADI	SUBAŞI
KAZA	KADI	KADI	SUBAŞI
KÖY	KETHUDA	KADI NAİBİ	YİĞİTBAŞI

- Yukarıdaki idari sistem en büyükten en küçük idari birime doğru sıralanmıştır. Köylerin birleşimi ile Kaza, Kazaların birleşimi ile Sancak, Sancakların birleşimiyle ise Eyaletler oluşmaktadır.
- Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren Balkan ve Rumeli bölgesine doğru genişlediği için buradaki bölgeleri tek bayrak altında birleştirerek Rumeli Eyaletini oluşturmuştur. Rumeli Eyaletinin merkezi ise **Manastır** olarak seçilmiştir. Daha sonraki yıllarda Anadolu topraklarının ele geçirilmesiyle Anadolu Eyaleti oluşturulmuş buranın merkezi ise **Kütahya** olarak seçilmiştir.
- Ancak bu sistem 1840 ve 1871 Vilayet Nizamnamesi yılında değişmiş yeni bir sistem oturtulmuştur. Kaza ile köy arasına **Nahiye** denilen idari birim yerleştirilmiştir.

EYALET (vilayet)	VALİ MÜŞİR
SANCAK (liva)	MUTASARRIF-KAYMAKAM
KAZA	KAZA MÜDÜRÜ
NAHIYE	NAHIYE MÜDÜRÜ
KÖY	MUHTAR

Taşradaki Görevliler

Kadı	Eyaletlerde idari ve adli görevlerden sorumludur
Muhtesip	Eyaletlerde Çarşı Pazar denetiminden sorumlu zabıta görevinden sorumludur
Kapan Emini	Kapanlara gelen malların dağıtımını adil şekilde yapmaktan sorumludur
Gümrük Bac Emini	Bölgede ticaret yapan zanaatla uğraşan yada pazarcılık yapanlardan vergi almakla sorumludur
Subaşı	Eyaletlerde güvenliği sağlamaktan sorumludur

SALYANESİZ EYALETLER

Tımar Sisteminin **uygulanmadığı** eyaletlerdir.

Devlet buradaki eyaletlerde iltizam sistemini uygulamaktadır.

Yani devlet buradaki eyaletlerden vergi alır devletin cebine **doğrudan para girer**.

Devlet buradaki eyaletlerden vergiyi yıllık alır.

Bu eyaletler daha çok uzak bölgelerden oluşmaktadır.

SALYANESİZ EYALETLER

Tımar Sisteminin **uygulandığı** eyaletlerdir.

Devlet buradaki eyaletlerde tımar sistemini uyguladığı için vergi toplamaz. Bu eyaletlerden devletin **cebine para girmez**

Bu eyaletler daha çok yakın bölgelerden oluşmaktadır.

Anadolu-Rumeli-Erzurum-Sivas-Budin-Bosna

İMTİYAZLI EYALETLER

İçişlerinde serbest dışişlerinde Osmanlıya bağlı eyaletlerdir

Kendi yöneticilerini kendileri seçebilirler

Eflak-Boğdan-Erdel gibi eyaletleri idare edene: **Voyvoda**

Hicaz bölgesini idare edene: **Emir**

Kırım bölgesini idare edene ise: **Giray-Han** unvanı verilir.

2- OSMANLI ASKERİ TEŞLİLATI

- Osmanlı devletinin kuruluş aşamasında düzenli bir ordu yoktu. Osmanlı bu dönemlerde sefere çıkmadan önce Türkmen aşiretlere duyuruda bulunur sefer için asker toplardı. Dolayısıyla Osmanlının ilk askeri birlikleri Osman Bey'e bağlı **atlı aşiret birliklerinden** oluşuyordu.
- Osmanlı izlemiş olduğu cihat ve gaza politikası sayesinde herhangi bir devlete bağlı olmayan birçok gönüllü **alperen derviş Türkmen** ve Ahiler **cihat ve gaza** yapmak için Osmanlıya destek vermek amacıyla Fethilere katıldı.
- Ancak bu askeri grupların savaştan önce toparlanması sevkiyatı sorun oluyor disipline edilmeleri oldukça zor oluyordu. Bu nedenlerden ötürü düzenli bir ordunun kurulmasına karar verildi.
- İlk düzenli Osmanlı ordusu **Orhan Bey** zamanında kurulan **Yaya ve Müsellem** ordusudur. Bu Yaya ve Müsellem ordusu Osmanlının ücretli asker sınıfına ait olan birliktir. Bu ordu sayesinde fetih hareketleri sistemli bir hale gelmiştir.
- Ancak Yaya ve Müsellem ordusunun da zamanla yetmesinden ve Osmanlının askeri ihtiyacını karşılayamamasından dolayı I. Murat zamanında Edirne'de **Kapıkulu Ordusu** kurulmuştur. Kapıkulu Orduna asker ihtiyacı **Pencik ve Devşirme** Sisteminden karşılanmaktadır.

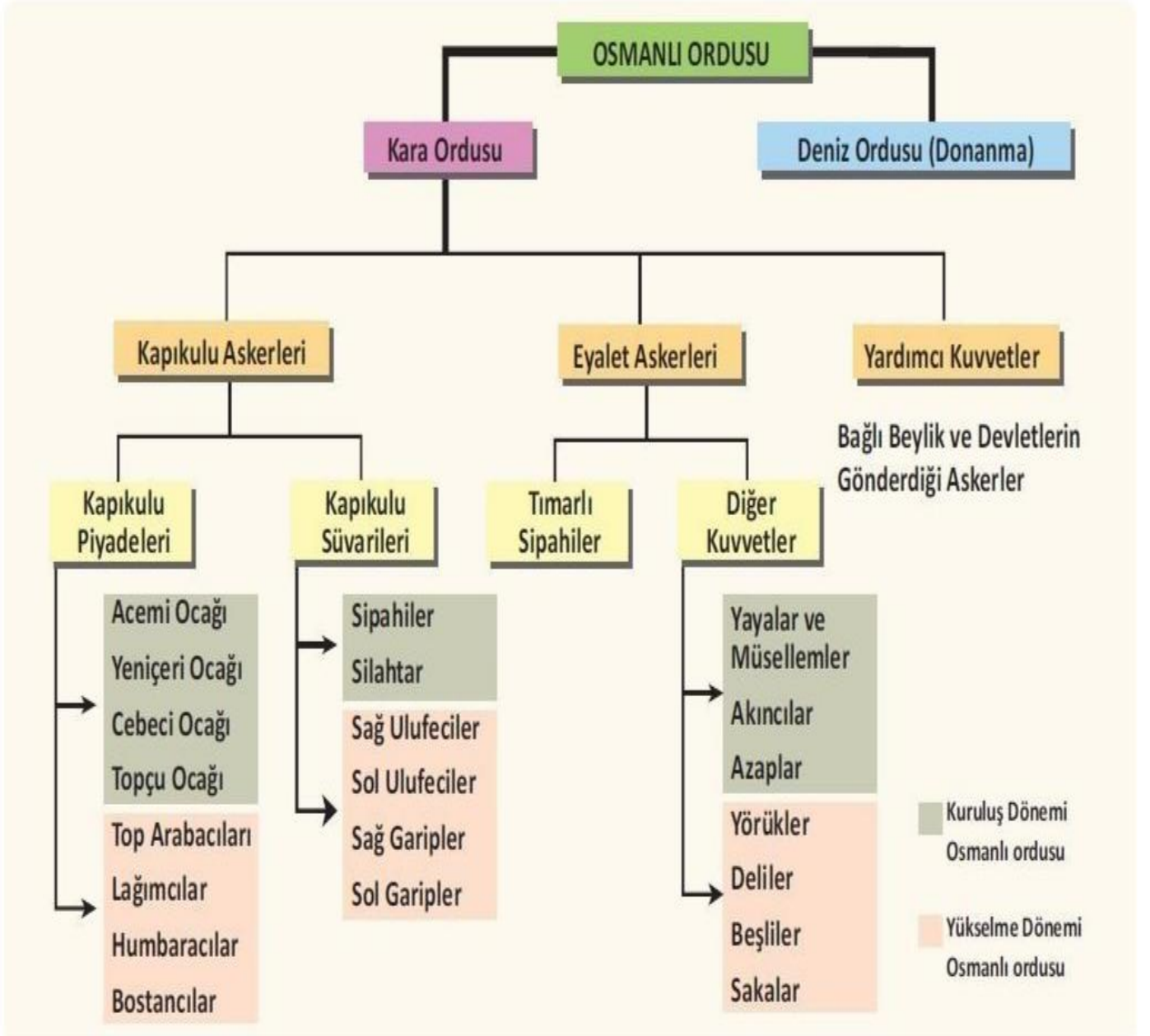
Devşirme Sistemi

- Osmanlıda gayrimüslimlerden alınan küçük yaştaki erkek çocuklarının Müslüman yapıp belli bir eğitimden geçirildikten sonra devlet hizmetinde kullanılmasıdır.
- Gayrimüslim çocuk Müslüman ailenin yanında Türk-İslam gelenek ve göreneklerine göre yetiştirilir ve Müslüman olur.
- Devlet daha sonraki yıllarda bu çocukları alır ve İstanbul'a Topkapı sarayına götürür. Burada zeka ve yeteneklerine göre Enderun mektebine koyar ve orada eğitim devam eder. Buradaki çocuklar Enderun Mektebinde başarılı olurlarsa Vezir Defterdar Nişancı hatta Sadrazamlığa kadar yükselebilir.
- Ancak Enderun Mektebinde başarılı olamazsa bu sefer Kapıkulu Ocağına götürülür burada Acemi oğlanlar Ocağında askeri eğitim alır ve yeniçeri olur.

Pençik Sistemi

- Osmanlı'nın Rumeli ve Balkan bölgelerinde giriştiği fetih ve savaş faaliyetlerinden sonra savaş esirlerinde büyük bir artış oldu. Bu elde edilen esirlerden 5/1 oranında Kapıkulu Ordusuna alınır ve asker olarak yetiştirilirdi.
- Bu sistemde akıncıların gazilerin ve komutanların elde ettiği 5 esirden 1 tanesi padişahın olurdu. Gazi ve komutanlar geri kalan esirlerden kişi başına devlete 25 akçe verirlerdi. Buna Pençik Resmi adı verilirdi.
- Elde edilen esirler bir bölgeye toplanır aralarında fiziksel durumuna göre en iyi olan ya da herhangi bir sakatlığı olmayan esirler komutan ve gazilerden Yeniçeri yapılmak üzere alınırdı. Bu alınan esirlere de PençikOğlanı adı verilirdi
- Seçilen Pençik Oğlanlarından eli yüzü düzgün ve karakteri düzgün olanlardan bazıları sarayda İç Oğlanı olarak alınarak sarayda eğitime tabi tutulur geri kalanlar ise Anadolu'da çiftçi ailelerin yanına verilerek Yeniçeri olmadan önce Türk ve İslam kültürünü öğrenirlerdi.

Kapıkulu Ocağı

- Padişah I. Murat tarafından **Edirne**'de kurulmuştur.
- Osmanlı Devleti'nin **Merkez** ordusudur. Sadece **Başkentlerde** bulunur.
- Bu ocağa asker ihtiyacı **Devşirme** ve **Pencik** sistemiyle sağlanmıştır.
- Bu ocağıdaki askerler **3 ayda 1 ulufe** denilen maaş alırlardı. Yani devletin **maaşlı ordusudur**. Ayrıca bu maaş dışında padişah değişikliklerinde **Cülus Bahşişi** denilen bir ücret de alırlardı.
- Bu ocağıdaki askerlerin askerlik dışında başka bir işle uğraşması **yasaktır**. Ticaret yapamaz ya da evlenemezlerdi.

Kapıkulu Askerleri

Acemi Ocağı:	Devşirme ya da Pençikten gelen Devşirmelerin ilk eğitim aldığı yerdir . Burada 3-5 yıl arasında eğitim alırlar. Buradan çıkan askerler Yeniçeri Ocağına geçerlerdi. Acemi ocağından Yeniçeriye geçişe ‘ Kapıya Çıkma ’ ya da ‘ Bedergah ’ denilirdi.
Yeniçeri Ocağı	<p>Kapıkulu ordusu içerisinde en kalabalık grup Yeniçeri Ordusunun oluşturduğu gruptur. Yeniçeriler sefer çıkmadan önce Gülbank denilen dua okurlardı. Yeniçeriler Avrupa’nın ilk daimî düzenli ordusudur.</p> <p>Yeniçeriler kendi içerisinde orta- bölük ve oda olarak ayrılmışlardır. Kılıç kalkan ok yay gibi silahlar kullanır Serpuş denilen başlık giyerlerdi. 3 ayda 1 Ulufe denilen maaş, her padişah değişikliğinde Ulufe Bahşisi alırlardı.</p> <p>Ocağın en büyük komutanı Yeniçeri Ağasıdır. Yeniçeri ağası ocakla ilgili işleri ‘Ağa Divanı’ denilen toplantılarda görüşürdü. Yeniçeri Ocağı zamanla bozulmaya başlanmıştır. Ocağa Devşirme ve Pençik kanunu dışında da asker alınmaya başlanmış başıbozuk herkes asker olmaya başlamıştır.</p> <p>Yeniçeriler zamanla merkezi otoriteyi padişahı dinlememiş başına buyruk hareket etmişlerdir. Çıkarları için sürekli isyan etmişler ve padişahları isyan ederek tahtlarından etmişlerdir. Yeniçeriler Devletin geri kaldığı yıllarda devlet karşısında kazandığı güçlerini tekrar kaybetmemek için yapılan İslahatlara sürekli karşı çıkmışlardır. Bu nedenlerden ötürü Padişah II. Mahmut zamanında Yeniçeri Ocağı kaldırılmış yerine Asakiri Muhammediye Ordusu kurulmuştur.</p>
Cebeci Ocağı:	Silah bakım ve onarım işleriyle ilgilenen sınıftır.
Topçu ve Top Arabacılar Ocağı:	Ordunun toplarıyla ilgilenen sınıftır.
Lağımçılar:	Fetihler sırasında surların altlarına tünel kazan ve bomba bırakan sınıftır.
Humbaracı Ocağı:	El bombası yapımında ve kullanımında yer alan sınıftır
Bostancı Sınıfı	Saraya ait bağ ve bahçelerle padişaha mahsus kayıklarda sahil bölgelerinde güvenliği sağlayan gruptur.

Eyalet Askerleri

Tımarlı Sipahiler	<p>Osmanlı ordusunun en kalabalık atlı kuvvetlerini oluşturmaktadırlar. Bu askerleri Tımar Sahibi yetiştirdiği için giderleri de Tımar Sahibi tarafından karşılanırdı yani bu askerler devletten maaş almazlardı.</p> <p>Tımar sahiplerinin beslemek zorunda oldukları atlı askerlere aynı zamanda Cebelü de denilirdi. Bu askerler doğuştan Türk ve Müslüman birliklerden oluşmaktaydı.</p> <p>Buradaki askerler savaş zamanında asker olarak orduya katılır barış zamanlarında ise bulunduğu bölgede çiftçilik görevi görürlerdi. Sefere çıkan sipahiler o kışı savaş bölgesinde geçirecekse aralarından bazıları bölgelerine giderek arkadaşlarının tımar gelirlerini alıp gelirlerdi buna da harçlıkçı denilirdi.</p> <p>Devlet ilerleyen zamanlarda ateşli silahların yaygınlaşmasıyla birlikte Eyaletlerde Tımarlı Sipahiler yerine “Sekban-Saruca” gibi tüfekli birlikler kurmuştur. Devlet Tımarlı Sipahiler sayesinde Eyaletlerde merkezi otoriteyi sağlamıştır.</p>
Yaya ve Müsellemeler:	<p>Orhan Bey zamanında kurulan Osmanlının ilk düzenli ordusudur. Ancak ilerleyen zamanla birlikte geri hizmet kısmına alınmışlardır. Savaş zamanlarında yol açmak siper kazmak kale tamir etmek gibi işlerle uğraşmışlardır.</p>
Akıncılar:	<p>Savaş zamanında ordunun Öncü kuvvet kısmını oluşturmaktadır. Önden gider Düşman hakkında istihbarat sağlamak yol ve köprülerde güvenliği sağlamak görevleri arasındadır. Malkoçoğlu Evrenos Bey Battal Gazi isimler önemli akıncılar arasında yer alır.</p>
Azaplar:	<p>Bekar erkeklerden oluşan birliklerdir. Ordunun en önünde durur ilk hücumu karşılardı.</p>
Gönüllüler:	<p>Sınır şehir ve kasabalarını koruyan birliklerdir.</p>
Beşliler:	<p>Sınır boylarında yer alan kaleleri koruyan birliklerdir. 5 aileden 1 kişi alındığı için Beşliler denilmiştir.</p>
Deliler:	<p>Sınırları koruyan atlı süvari birlikleridir. Cesaretinden dolayı bu ismi almışlardır.</p>
Sakalar:	<p>Osmanlı ordusunda su taşıyan kuvvetlerdir.</p>
Tatarlar:	<p>Postacı veya Ulak anlamına gelir</p>
Derbentçiler	<p>Köprüler ve Geçitlerde güvenlikleri sağlamaktadır</p>

DONANMA

- Osmanlı devleti donanmanın temellerini **Karesioğullarını Beyliğini** fethederek atmıştır. İlk Osmanlı Kaptanı Deryası **Karamürsel Paşadır**. İlk büyük Osmanlı donanması Gelibolu'da kurulmuştur.
- Osmanlının Karesioğullarını fethetmesiyle ise burada bulunan **Evernos Bey**, Ece Halil, **Hacı İlbeyi** gibi ünlü denizciler Osmanlıya hizmet etmeye başlamıştır.
- Osmanlıda donanmanın başında bulunan komutana **Kaptanı Derya** gemilerde görev yapan askerlere ise **Levent** denir.
- Osmanlı devletinin ilk deniz savaşı Venediklilerle yapılan **Çalı Bey** Deniz Bey deniz savaşıdır.
- Osmanlı Devleti'nde en ünlü kaptanıderya **Barbaros Hayrettin Paşadır**. Barbaros Kanuni Döneminde yaşamış ve divana girmiştir.
- Ünlü denizciler arasında: **Barbaros Hayrettin Paşa-Piri Reis-Seydi Ali Reis** gibi denizciler vardır. Piri Reis Kanuni Döneminde Hint Deniz Seferlerine katılmış **Kitabı Bahriye** adlı eser yazmıştır. Seydi Ali Reis de Hint Deniz Seferlerine katılmış burada kaybolduktan sonra Hindistan bölgesini anlattığı **Miratul Memalik** adlı Memleketlerin Aynısı adlı eseri yazmıştır.

Osmanlı Ordusunda Değişim

- Klasik dönem Osmanlı ordusu mükemmel bir yapıya ve disipline sahipti. Merkez ordusuna asker ihtiyacı **Devşirme ve Pençik** sistemiyle sağlanıyordu.
- Fakat zamanla bu kanunlar çiğnenmeye başlandı. Kapıkulu Ocakları'na **eğitimsiz ve başıboş** kimselerin girmesiyle askerî teşkilatta bozulmalar başlamıştır.
- Devlet otoritesi 1600 yıllarında bozulmaya başlayınca bu otorite boşluğunu yeniçeriler doldurmaya başladı. Artık yeniçeriler istedikleri gibi davranıyor istediği padişahı tahta geçirip istediğini tahtan indirmeye başlamışlardı. **Ordu devlet içindir** anlayışından **devlet ordu içindir** anlayışına geçilmiştir.
- Bu bozukluğu düzeltmek için İslahat hareketleri başladı. Sultan **II. Osman** Yeniçerileri bozulma yüzünden kaldırmak istedi fakat Yeniçeriler buna isyan edip Sultan **II. Osman'ı tahtan indirerek öldürmüşlerdir**.
- 18. yy. da **Sultan I. Mahmut** Dönemi'nde askerî alanda önemli ıslahatlar yapılmıştır Fransız asıllı olan Comte de Bonneval'ın **Humbaracı Ocağını** ıslah etmiş ve kendisine **Humbaracı Ahmet Paşa** denilmiştir.
- Osmanlı Devleti'nde ordu sistemindeki bozulmaya karşı gerçek anlamda ıslahat girişimi XVIII. yüzyılda Sultan III. Selim tarafından yapılmıştır. Bu dönemde **Nizam-ı Cedid** adıyla yeni bir ordu kurmuş ancak Yeniçeriler bu orduya karşı gelerek Kabakçı Mustafa önderliğinde isyan etmiş ve Nizamı Cedit ordusunu kaldırmıştır.
- Daha sonra Sultan II. Mahmut iktidara gelişinin ilk yıllarında **Sekban-ı Cedit** adıyla yeni bir askerî birlik kurmuş ancak Yeniçeri Ocağı bu askerî birliğin kuruluşuna da karşı çıkınca Sekban-ı Cedit'i kaldırmak zorunda kalmıştır.
- Yeniçeriler yeniliklere sürekli karşı çıkarak isyan etmesi üzerine II. Mahmut köklü bir çözüme gitmek zorunda kalmış ve Yeniçeri Ordusunu yok ederek ortadan kaldırmıştır. Tarihte bu olaya **Vakayî Hayriye** denilmektedir.
- Kaldırılan Yeniçeri Ordusu yerine **Asâkir-i Mansure-yi Muhammediye ordusu kurulmuştur**. Ancak daha sonraki yıllarda Asâkir-i Mansure-yi Muhammediye'nin yerine **Asâkir-i Nizamiye** ordusu kurulmuştur. Taşra teşkilatında ise **Tımarlı Sipahi** yerine **Redif Birlikleri** kurulmuştur
- Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde, Doğu Anadolu toprakları üzerinde bir Ermeni Devleti kurulmasını önlemek ve Rusya ile çıkacak bir savaş durumunda bölgede hazır silahlı güç bulundurmak amacıyla yerel halktan oluşan **Hamidiye Alayları** kurulmuştur

3- OSMANLI EKONOMİ TEŞKİLATI

a- Başlıca Ekonomik Terimler

İaşecilik:	Halkın refahı ve mutluluğu için Bir malın ülke içinde uygun fiyatta ve bol miktarda bulunmasıdır
Gelenekçilik:	Bir malın aynı miktarda aynı sayıda üretilip bulundurulmasıdır. Arz talep dengesinin korunmasıdır Osmanlı Devleti'nde sosyal ve ekonomik dengelerin mümkün olduğu kadar bozulmamasına dikkat edilmiştir.
Fiskalim:	Geliri mümkün olduğunca artırmak gideri ise mümkün olduğunca düşürme anlayışıdır hazine gelirlerini çıkarabilecekleri
Merkantilizm:	Coğrafi keşifler sonucunda Zenginlik ölçüsünün altın gümüş elmas gibi madenlerle ölçülmesidir.
Narh Sistemi:	Piyasadaki malların sabit fiyat aralığında tutulmasıdır. Buradaki amaç haksız kazanççı engellemektir.
Lonca Teşkilatı:	<p>Esnafların birbirleriyle yardımlaşmayı ve dayanışmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu birliktir. Günümüzdeki Esnaf ve Sanatkâr odası gibidir. Ahilik teşkilatının devamı niteliğindedir. Ahilikte gayrimüslimler giremezken Lonca Teşkilatında gayrimüslimler de Loncalara girebilmiştir.</p> <p>Dayanışma ve İş birliği içerisinde hareket etmişlerdir. Lonca başındakilere Şeyh veya Pir, Esnaf ile Devletin arasında arabulucu yapan kişiye Kethuda denilir.</p> <p>Loncalar üretilen malların fiyatını kalitesini belirler-Esnafla Hükümet arasındaki ilişkiyi düzenler-Üyelerine kredi sağlar zararlarını karşılar-Gerek duyulan hammaddeleri bulur-Haksız rekabeti önler-Mesleki eğitim verir.</p>
Bezirgân:	Büyük tüccarlara verilen isimdir
Hirfet Teşkilatı:	Küçük esnafların oluşturduğu teşkilatı.
Gedik:	Dükkan ve İş yeri açma belgesidir.
Ehli Hibre:	Bir malın kalite kontrolünü yapan kişidir
Kapan Emini:	Tek cins malların satıldığı yerdir. Kapan emini ise bu malların dağıtımını adaletli bir şekilde yapan kişidir.
Bedesten:	Birden çok mal satılan kapalı çarşıdır.
Tağşiş:	Paranın kırılması değerinin düşürülmesidir
Muhtesip:	Çarşı Pazarı denetleyen zabıtalardır.
Mekkari Taifesi:	Ticaretle uğraşan kişilere ulaşım ve taşımacılığı meslek edinen kişilere denir.
Derbent Teşkilatı:	Ticaret yolu üzerinde yol ve köprüler ile tüccarların güvenliğini sağlayan kişilere verilen isimdir.
Menzil Teşkilatı:	Kervanlar arası haberleşme ve posta işlerini görevini yerine getirmekten sorumludur

b- Osmanlıda Vergi Sistemi

OSMANLI VERGİLER

ŞERİ VERGİLER

Haraç
Gayrimüslimlerden üretim üzerinden alınan ürün vergisidir.
1856 ıslahat fermanı ile kalktı

AŞAR (Öşür)
Müslüman çiftçilerden üre -tim üzerinden alınan ürün - vergisidir.
1925'te kalktı

Cizye
Gayrimüslim erkeklerden askerlik yapmamaları karşılığında alınan vergidir
1856 ıslahat fermanı ile kalktı

ÖRFİ VERGİLER

Çiftbozan
Toprağını üç yıl ekmeyenden alınır.

Çift Resmî
Müslümanlardan alınan arazi vergisi

İспенç
Gayrimüslimlerden alınan arazi vergisi

Avarız
Olağanüstü durumlarda alınan vergi

Ağnam
Hayvancılık yapanlardan alınan vergi

Derbent
Geçitlerden ve köprülerden alınan vergi

Bac
Çarşı-Pazar esnafından alınan vergi

*Bennak *Mücerred *Arusane
*Cerime *Gümrük Resmî

Öşür Vergisi	Müslüman üreticilerden alınan ürün vergidir
Resmî Çift Vergisi	Müslümanlardan alınan arazi vergisidir
Haraç Vergisi:	Gayrimüslim üreticilerden alınan ürün vergisidir
İспенç Vergisi:	Gayrimüslimlerden alınan arazi vergisidir
Cizye Vergisi:	Gayrimüslim erkeklerden askere gitmeme ve can güvenliği alınan vergidir.
İhtizam Vergisi:	Vergi toplayacak kişilerden alınan vergidir.
Ağnam Vergisi	Küçükbaş hayvan sahiplerinden alınan vergidir.
Ağıl Vergisi:	Hayvanların otlatıldığı yerden alınan vergidir
Çifhane Vergisi:	Bir çiftçinin bir çift öküzüyle devlete ait bir araziye sürerse ödeyeceği vergidir
Çiftbozan Vergisi:	3sene üst üste tarlayı ekmeyen kişilerden alınan vergidir. Amaç üretimde sürekliliği sağlamaktır.
Avarız Vergisi:	Olağanüstü durumlarda alınan vergidir.
Bac Vergisi:	Pazarcılardan alınan vergidir
İmdadı Hazariye Vergisi:	Ordunun savaşa hazırlandığı sırada toplanan vergidir
İmdadı Seferiye Vergisi:	Savaş zamanında toplanan vergidir
İmdadı Cihadiye Vergisi:	Cihat zamanı halktan toplanan vergidir
Derbent Vergisi:	Geçit ve Köprülerden alınan vergidir

Osmanlı Devleti'nin Başlıca Gelir Kaynakları

- **Tuz ve Maden** gelirleri ile Orman ve kereste gelirleri
- Savaş tazminatları ve Savaş ganimetleri
- **Bağlı beylik** ve **devletlerden** alınan vergiler ve normal alınan vergiler
- **Baharat** ve **İpek yolundan** gelen ticari gelirler

Ekonominin Bozulma Nedenleri

- Coğrafi keşifler sonrası **İpek ve Ticaret yollarının** önemini kaybetmesi Ayrıca Amerika'nın altın ve gümüşünün Avrupa'ya girmesiyle birlikte Osmanlı Akçesi değer kaybetmiş, bu durum Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir
- **Sanayi İnkılabıyla** birlikte Avrupalı devletlerin seri üretime geçmesi ve üretilen ürünlerin Osmanlı pazarına el koyması
- Savaşların **uzun sürmesi** ve kazanılan **ganimetlerin** azalması
- Çok sık padişah değişikliğinden dolayı **Cülus bahşişinin** sürekli olarak verilmesi
- **Timar sisteminin bozulması** ve Yapılan ekonomik anlaşmalar
- **Saray masrafları** ve giderleri
- **Kapitülasyonlar:** Osmanlı devletinin diğer devletlere tanıdığı ticari ve hukuki imtiyazlardır. İlk imtiyaz Kanuni döneminde Fransa'ya verilmiş ancak bu anlaşma 2 hükümdarın ömrüyle sınırlı kalmıştır. I. Mahmut döneminde ise bu anlaşma daimî olmuştur
- Osmanlı'nın ekonomisi gittikçe bozulmaya başladı bu nedenle ilk defa **Esham Senetleri** uygulaması başladı ve Devletin iç borçlanmaya gitmiştir. Ancak bu durum da yetersiz kalınca İlk kez **İngiltere'den dış borç** alındı. Dış borçlar ödenemeyince sonuç olarak **Muharrem Kararnâmesi** ile **Düyun-u Umumiye İdaresi kuruldu. Bu kurul üyeleri** Beş yıl için seçilmekte ve bu üyeler, Osmanlı Devleti'nin hizmetinde çalışan birer memur gibi kabul edilmiştir. Devlet gelirlerinin bir kısmını toplama yetkisine sahip olmuşlardır

Osmanlı Devleti'nde Bankalar

Bankı Dersaadet	Açılan ilk Osmanlı bankasıdır
Bankı Osmani:	Para basmaya yetkili İngiliz bankasıdır
Memleket Sandıkları:	Çiftçiye ucuz kredi verebilmek için açılan kurulmuştur. İlerde Ziraat Bankası olacaktır.
Ziraat Bankası:	İİ. Abdülhamit döneminde Mithat Paşanın önderliğinde açılan bankadır. Temelini Memleket Sandıklarından almıştır.
İtibarı Milli Bankası:	İttihat ve Terakki döneminde açılmıştır. İlerde İş bankası ile birleşmiştir.

- **Osmanlıda Paralar** **Osman Bey:** Akçe adlı **Bakır para** bastırılmıştır. Daha sonra **Orhan Bey** zamanında ise **Akçe** adlı **Gümüş para** bastırılmıştır Devleti en zirve zamanlarında Fatih devrinde **Sikke** adlı **Altın para** bastırılmıştır. Abdülmecid zamanında ise **Kaime** adlı **kâğıt para** ile **Mecidiye** adlı **madeni para** bastırılmıştır.

4- OSMANLILARDA TOPRAK YÖNETİMİ

1) **Miri Topraklar:** Mülkiyeti **devlete ait** olan topraklardır. Bu topraklar ekilmesi biçilmesi karşılığında halka verilir. Bu toprakları işleyen kişi toprağın sahibi değil sadece **kiracı** durumundadır. Yani bu topraklar kişiler tarafından **alınıp satılamaz** ve **miras bırakılamazdı**. Toprağı işleyen kişi toprağı çocuklarına bırakamaz sadece kullanım hakkını devlet uygun görürse bırakabilirdi.

Dirlik Toprak	Geliri devlet memuru ve askerlerine bırakılan topraklardır. Bu topraklar gelir değerine kendi içerisinde 3'e ayrılmaktadır. <ul style="list-style-type: none">• Has Toprak: Geliri 100 bin akçe ve üstü topraklardır. Üst düzey kişilere Padişah ve Divan üyelerine verilir.• Zeamet Toprak: geliri 20-100 bin akçe arasında değişir. Orta sınıf memurlara verilir• Tımar Toprak: geliri 3-20 bin akçe arasında değişir. En alt düzey memur ve askerlere verilir
Paşmaklık Toprak:	Geliri padişahın eşlerine kızlarına ve annelerine ayrılan topraklardır.
Mukataa Toprak:	Geliri iltizam sistemiyle doğrudan devlet hazinesine ayrılan topraklardır.
Malikane Toprak:	Geliri üstün hizmet göstermiş kişilere ayrılan topraklardır
Arpalık Toprak:	Devlete yararlılık gösteren memurlara emeklilik zamanında verilen topraklara denir. Bu arpalık topraklar kişilere ait özel topraklar olmuştur. Daha çok ilmiye sınıfındakilere verilir
Yurtluk Toprak:	Geliri sınır boylarında ayrılan topraklardır.
Ocaklık Toprak:	Geliri Tersane ve Kale muhafızlarına ayrılan topraklardır
Metruk Toprak:	Hiçbir işe yaramayan terk edilmiş ortak kullanım olan topraklardır

Çifthane Sistemi: Bir çiftçinin **bir çift öküzüyle devletten kiraladığı arazide tarım yapmasına** Çifthane sistemi denilir. Buradaki çiftçi devlete ait toprağı işler. Yani alım satım kiralama miras yapamaz.

NOT: Osmanlı devleti topraklarını kiraya vermiştir. Yani kişiler topraklar üzerinde kiracı olmuştur. Kişilerin toprak üzerinde **mülkiyet hakkı bulundurmasına izin vermemiştir**. Bu durum Avrupa'daki gibi **feodalitenin** ortaya çıkmasını engellemiştir.

- 2) **Mülki Toprak:** Mülkiyeti kişilere şahıslara ait olan topraklardır. Kişiler bu toprakları istediğı gibi alıp satabilir kiraya verebilir yada miras olarak bırakılabilir
- a) **Öşür Toprak:** Müslümanlara ait topraklardır. Bu toprağı sağıp olan Müslümanlar devlete Öşür vergisi adıyla toprak vergisi öderlerdi
 - b) **Haraci Toprak:** Gayrimüslimlere ait topraklardır. Bu toprağı sağıp olan Gayrimüslimler devlete Haraç vergisi adıyla toprak vergisi öderlerdi.
- 3) **Vakıf Topraklar:** Geliri han hamam medrese cami kervansaray hastane gibi **Dini ve Sosyal kurumların giderlerine** ayrılan topraklardır. Buradaki topraklar da devlete aittir. Herhangi bir şekilde alım satım kira miras olayı olamaz

5- OSMANLIDA EĞİTİM TEŞKİLATI

- Osmanlıda eğitim kurumu **Örgün Eğitim-Yaygın Eğitim** olarak 2 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar arasında en önemlisi Örgün Eğitim kapsamında yapılmaktadır.
- Yaygın Eğitim:** Eğitimin zamanı belli olmayan ömür boyu alınan eğitimidir. Belirli bir yaş sınırı yoktur her zamanda her yaşta eğitim alınabilir Günümüzdeki halk eğitim merkezleri gibidir. Bunlar kendi içerisinde cami mahalle ve esnaf eğitimi olarak ayrılır.
- Örgün Eğitim:** Belli bir süre içerisinde belirli bir program dahilinde profesyonel hocalar eşliğinde yapılan eğitimlerdir. **Medrese Sıbyan Saray-** ve **Askeri eğitim** mekteplerinde geçmektedir.
 - Askeri Eğitim:** Kapıkulu ocağına devşirmeden gelirlerdi. Bu ocağa gelen devşirmenin ilk eğitim aldığı yer **Acemi oğlanlar Ocağıdır**. Burada eğitim alan askerler **Yeniçeri Ocağına** geçerlerdi.
 - Saray Eğitimi:** Kendi içerisinde **Enderun-Harem** ve **Şehzade Okulu** olarak kendi içerisinde 3 bölümden oluşmaktaydı.
 - Şehzade Mektebi:** Şehzadelerin eğitim gördüğü yerdir. Bu eğitim 7 yaşında başlar 12 yaşına kadar sürer sonrasında ise sancağa çıkarlardı. Yapılan ilk eğitime **Bed-i Besmele** adı verilirdi. Dönemin tüm alimleri şehzadelere eğitim verirdi.
 - Enderun Mektebi:** Devşirmeden gelen çocukların eğitim aldıkları yerdir. Burada eğitim alan devşirme çocukları ilerde **devlet memuru** olarak **yönetici** ya da **asker** olarak devlete hizmet verirdi.
 - Harem:** Devşirmeden gelen **kız çocuklarının** eğitim aldığı yerdir.
 - Sıbyan Mektebi:** Osmanlıda eğitim ve öğretimin **ilk basamağını** oluşturmaktadır. Günümüzde **İlk öğretim** düzeyinde verilen eğitimidir. Okula başlandığı ilk gün **Âmin Alayı** denilen bir tören düzenlenir.
- Âmin Alayı: Osmanlı Devleti'nde okula yeni başlayan çocuklar için düzenlenen törene verilen isimdir. Bu törende çocuklar hocalarının arkasında onu takip ederek mahalleler arasından geçerek giderlerdi. Öğrenci velileri de çocuklarını izler gururlanırlardı.

Medrese Eğitimi:

- Osmanlı'nın en önemli eğitim basamağıdır. Günümüzde **Lise ve Üniversite** seviyesindedir. Osmanlı'da ilk medrese **Orhan Bey** zamanında **İznik**'te açılan **Süleyman Paşa** medresesidir. Medresede eğitim veren hocalara **Müdrerris** denilmektedir. Osmanlı'da medresedeki ilk müdrerris **Davudu Kayseridir**.
- **20li** medrese **30lu** medrese **40lu** medrese çeşitleri vardır. Buralardaki sayılar Müdrerrisin almış olduğu **maaşı temsil** etmektedir.
- Fatih Sultan Mehmet dönemin en ünlü medresesi olan **Sahnı Seman Medresesini** açmış buraya öğrenci yetiştirmek için ise **Tetimme Medresesini** açmıştır. Kanuni zamanında ise **Süleymaniye Medresesi** açılmıştır.
- Bu Medreselerdeki eğitim dili Arapçadır. Burada verilen eğitimler **Akli (pozitif)** ve **Nakli (Dini)** bilimler olmak üzere 2 grup altında toplanırdı.
- Buradaki eğitimde bütün dersler **aynı anda** verilmez. **Tek tek ders ders** verilir sırayla işlenirdi. Buradaki öğrenci bir derse ait bir kitabı tamamen bitirmek gerekir ve sonunda yapılan sınavı geçmek zorundalardı
- Medreselere devşirmeden öğrenci gelemez buradaki öğrenciler **doğuştan Müslüman** olmak zorundadır. Medreseden mezun olan kişi **müdrerris kadı imam müftü kazasker** ve şeyhülislam bile olabilirdi.
- Medreseler zamanla bozulmuştur. Bunların nedenleri arasında medreselerden **pozitif bilimlerin çıkarılması**-Padişahların ilgilenmemesi-**Alimin oğlu Alimdir** (Beşik Ulemalığı) anlayışının getirilmesi. **Batıdaki eğitim** gelişmelerinin takip edilmemesi gibi sebepler vardır.

Sofa: suhte	Medreselere giren ilk öğrencilere ilk yılını geçiren öğrencilere verilen isimdir
Danişment:	Medreselerdeki ikinci yılını geçiren öğrencilere verilen isimdir.
Muid:	Medreseden mezun olan öğrencilere ya da stajyer öğretmenlere verilen isimdir
Mülazım:	Mezun olan öğrencilerin bir süre beklediği döneme verilen isimdir.
İhtisas Medreseleri:	Alanında uzmanlık gerektiren ek eğitimin verildiği medreselerdir. Bu medreselerde fazladan 1 yıl daha okunurdu.
Darültıp:	Tıp alanında uzmanlaşılır
Darülhendese:	Mühendislik alanında uzmanlaşılır
Darülkurra:	Kuran öğreticisi alanında uzmanlaşılır
Darülhadis:	Hadisler alanında uzmanlaşılır

Osmanlı Bilim İnsanları

Davud'u Kayseri:	Orhan bey zamanında yaşamıştır. İlk Osmanlı
Molla Fenari:	Müderresidir Osmanlı devletinin ilk şeyhülislamıdır
Altuncuzade:	Fatih döneminde yaşayan idrar yolları hastalıklarına bakan bilim insanıdır. Günümüz Üroloji hocasıdır
Akşemseddin:	Fatih döneminde yaşayan bilim insanıdır. Fatih'in hocasıdır. Mikrobiyolojinin babasıdır. Vücuttaki hastalıkların mikroplardan olduğunu ileri sürmüştür.
Ali Kuşçu:	Fatih döneminde yaşamıştır. Timur devletinden Osmanlı devletine geçmiştir. Ayasofya Medresesinde hocalık yapmıştır. Astronomi alanında çalışmalar yapmıştır. Ayn haritasını çıkarmakla birlikte Ekvatorlar arası mesafeyi ölçmüştür. İstanbul enlem ve boylamını hesaplamıştır.
Sabuncuoğlu Şerafettin:	Tıp alanında uğraşmıştır. Farmokoloji denilen ilaç bilimi alanında çalışmalar yapmıştır. Mücerrebname ve Kitabül Cerrahiyetül Haniye adında eserleri vardır. Bu eserinde yapmış olduğu ameliyatlara resimlerle anlatmıştır.
Piri Reis:	Osmanlı'nın en ünlü denizcisidir. Kanuni ve Yavuz döneminde yaşamıştır. Kitabı Bahriye adlı eseri en ünlü eseridir. Hint Deniz Seferlerine katılmıştır.
Seydi Ali Reis:	Kanuni döneminde yaşamış Piri Reisten sonra Hint Deniz Seferlerine katılan denizcidir. Bu seferde başarısız olması üzerine ülkesine Hindistan üzerinden gelmiş. Gelirken bölgeyi tanıtmak amaçlı Mira tül Memalik (Ülkelerin Aynası) adlı eseri yazmıştır.
Takiyuddin Mehmet:	3. Murat zamanında yaşamış Astronomi alanında uğraşmıştır. İstanbul'da bir gözlemevi açmıştır. Ancak o dönemde İstanbul'da yaşanan doğa olaylarının bu rasathane olduğunu düşünenler uğursuzluk getirdiği söylentisiyle bu rasathaneyi yıkmışlardır.
Evliya Çelebi:	4. Murat zamanında yaşamış ünlü bir seyyahdır. Seyahatname adıyla anılan eser yazmıştır.
Katip Çelebi:	4. Murat zamanında Bibliyografya alanında çalışmıştır. O döneme kadar yazılan binlerce kitabı sınıflandırmıştır. Keşfi Zünun eserinde bu kitapların listesini sunmuştur. Duraklama döneminde devletin durumu hakkında risaleler yazmıştır
Koçi Bey:	4. Murat zamanında yaşamış Duraklama dönemine ait risaleler yazmıştır. Bu eserlerinde Duraklamanın sebeplerini anlatmıştır
Hazerfan Ahmet Çelebi:	4. Murat zamanında yaşamış dünya tarihinde ilk kanatlı uçuşu gerçekleştirmiştir. Galata'dan Üsküdar'a kadar uçmuştur.
Lagari Hasan Çelebi:	4. Murat zamanında yaşamış dünya tarihinde ilk roketli uçuşu gerçekleştiren bilim insanıdır.
Humbaracı Ahmet Paşa:	Macar asıllı Fransız subayıdır. Asıl adı Conte de Bonevaldir . Avrupa'dan kaçıp Osmanlı devletine sığınınca Osmanlı ordusu adına çalışmış Humbara ocağını ıslah etmiştir.
Ahmet Cevdet Paşa:	Tanzimat devrinin en önemli paşasıdır. Aynı zamanda bir hukukçu bir tarihçidir . Hukuk alanında Mecelle adıyla ilk medeni kanunu yazmıştır. Tarihi alanda ise Tarih-i Cevdet adıyla bir eser yazmakla birlikte Peygamberler tarihini konu alan Kıyas-ı Enbiya adlı bir eser yazmıştır.
Nalma:	Osmanlı devletinin ilk resmi vakantüvisti ilk resmi tarihçisidir.

6- SOSYAL VE TOPLUMSAL HAYAT

Millet Sistemi

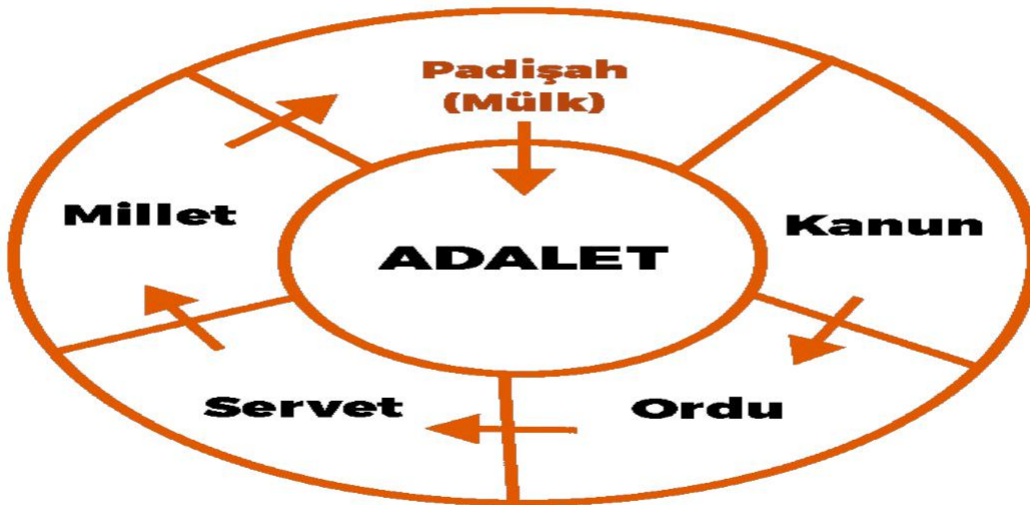
- Osmanlı devleti yöneten ve yönetilen olmak üzere 2 ye ayrılmaktadır. Osmanlıda yönetenlere **Beraya** denilirken yönetilenlere ise **Reaya** ya da **Tebaa** denilmiştir.
- Osmanlı Devleti içinde barındırdığı toplumu din ve mezhep esasına göre ayırarak yönetmiştir. Bu ayrıma da **Millet Sistemi** denilmektedir. Osmanlı Devleti kendi içinde bulunan her dini gruba **Millet** demiştir.
- Bu sisteme göre toplum ırk değil **din ve mezhep esasına** göre sınıflandırılmıştır. Yani Osmanlı devletinde toplum Müslüman ve Gayrimüslim olarak ikiye ayrılmıştır. Toplum mensup olduğu dine göre muamele görmüş ona göre yargılanmıştır.
- Osmanlı Devleti, içinde barındırdığı her millete kendi kendilerini idare etme hakkı tanımış onların inanç, ibadet ve öğrenim haklarına karışmamıştır. Her dini grubun yani Milletin başına onları temsilen bir **din adamı** yani **patrik** atamış bu din adamları kendi Milletlerini temsil etmiştir.
- Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethinden sonra **Ortodoks Rum Patrikliğine** dinî ve hukuki haklar tanıyarak onlara Millet statüsü vermiştir. Ayrıca **Yahudilerin** de başına bir din adamı atamış onları da Millet statüsüne sokmuştur. Yavuz zamanında ise **Ermenilerin** başına da bir patrik tayin ederek onları Millet olarak saymıştır.
- Osmanlı Devleti bu sistemle içindeki farklı unsurları barış ve huzur içerisinde yaşattığı için Osmanlı Klasik Dönemi, Batı'da bile **Osmanlı Barışı** deyimi ile anılmıştır
- Sınırların genişlemesiyle birlikte Osmanlı hâkimiyetine giren dinî ve etnik grupların çeşitliliği artarken ilerleyen yıllarda sınırların daralmasıyla birlikte kaybedilen topraklardaki Müslüman nüfus elde kalan topraklara gelmiş ve Müslüman nüfus artmıştır.

Rumeli’de Uygulanan İskân Siyaseti

- **İskân:** Anadolu’da yaşayan konargöçer Türklerin Rumeli’de yeni fethedilen topraklara yerleştirilmesidir
- **Amaç:** bölgede **Türk nüfusunu** artırarak bölgeyi **Türkleştirmek** ve Türk kimliği kazandırmaktır. Buraya yerleşen Türkler bölgede imar faaliyetlerine girerek **Cami-Yol-Köprü-Medrese** gibi mimari faaliyetlerde bulunarak bölgeye **Türk-İslam kimliği** kazandırmıştır
- İskân ettirilenlerden bir süre **vergi** alınmamıştır
- **Anlaşmazlık** içinde bulunan ailelerden biri göç ettirilerek bölgede huzur sağlanmıştır
- Yakın yerlere göç ettirilerek **uzun yol eziyeti** ve **iklim farklılığı** en aza indirilmiştir
- **Yerli halkın** diline dinine ve geleneğine karışılmayarak huzur sağlanmıştır
- Uygulanan iskân ve İstimalet politikaları sonucunda Bosna Hersek, Kosova ve Arnavutluk gibi bölgelerde yaşayan insanların büyük bir kısmı İslamiyet’i seçmiş ve bu coğrafyalar Müslüman beldeleri hâline gelmiştir.

İstimalet politikası Osmanlı Devleti, iskân siyasetinin yanında fethedilen bölgelerin halkına **İstimalet politikası** (gönül alma) uygulayarak onlara iyi davranmış, can ve mal güvenliklerini sağlamış, dinî ibadetlerini yapmaları ve kendi kültürlerini yaşamaları konusunda kolaylıklar göstermiştir.

- Osmanlıda Toplum **köylü şehirli** ve **konargöçer** yaşayanlardan oluşmaktaydı. Köyde oturanlar **tarımla** uğraşırken konargöçerler **hayvancılıkla** uğraşmış şehirde yaşayanlar ise **ticaretle sanatla zanaat** ile geçimini sağlamışlardır.
- **Adalet Çemberi (Adalet Dairesi):** Adalet olabilmesi için **Kanun** çıkarmak gereklidir. Kanunu korumak için **Ordu** kurmak gerekir. Orduyu oluşturmak için ise **Servet(para)** gerekir. Para ise **milletten** vergi yoluyla alınır. Milletten vergiyi ise **Devlet(padişah)** toplamaktadır.

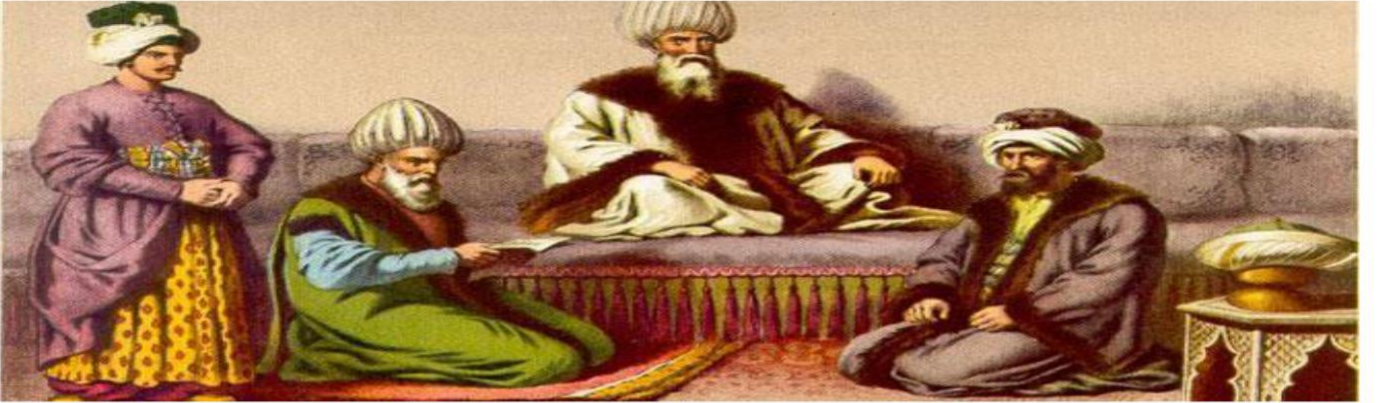

- Vakıflar Osmanlı toplumunda insanların hayatında önemli rol oynayan **hayır kurumlarıdır**. İnsanlar bunun için **kendi paralarını** ve **mallarını** vakıf sisteminin işlemi için bağışlamışlardır.
- Bu vakıflar sayesinde han hamam imarethane cami medrese gibi birçok dini ve sosyal yapı inşa edilmiş ve bunların **giderleri kurulan vakıflarla** sağlanmıştır.
- *“İnsanı yaşat ki devlet yaşasın. “Komşusu aç iken tok yatan (gerçek) mümin değildir.”* Anlayışıyla toplumu kaldırmak refah seviyesini yükseltmek için Vakıflar kurulmuştur. Bu vakıflar sayesinde toplumsal yardımlaşma ve dayanışma sağlanmıştır.
- Vakfın gelir kaynaklarının nasıl işletileceğine ve hedeflenen hizmetlerin nasıl gerçekleştirileceğine dair ilkelerin belirlenmiştir. Bu ilkelerin yer aldığı belgeye ise **vakfiye** adı verilirdi. Vakıf bu kurallara göre idare eden kişilere ise **mütevelli heyeti** denilmektedir. Vakıfların işletilmesinde **kâr amacı kesinlikle** yoktur.
- Vakıf hukukuna göre bir kişi vakıf eser için harcadığı parayı **geri alamaz** ve bağışladığı mal üzerinde mülkiyet hakkı **iddia edemezdi**. Vakıf malı **satılamaz** ve **miras bırakılamazdı**

Başlıca kurulan Vakıflar

Darülaceze:	Çocuk Yaşlı hasta gibi bakıma muhtaç kişilerinin bakıldığı yerdir.
Darüleytam:	Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşında kimsesiz kalan çocukları yetimleri barındırmak için açılan kurumlardır
Himaye-i Etfal:	Çocuk Esirgeme kurumudur
Darüşşafaka:	Çocukların eğitim barınma ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılandığı yerdir.
Hamidiye-i Etfal:	Abdülhamit döneminde yapılan çocuk hastanesidir.
Darülbedayi:	Tiyatro anlamına gelmektedir
Darülelhan:	Konservatuvar anlamına gelmektedir.
Darülmehâl:	Dikimevi
Darülfünun:	Günümüz İstanbul Üniversitesi'dir.
Hilal-i Ahmer Cemiyeti:	Günümüz Kızılay kurumudur

7- OSMANLI HUKUK SİSTEMİ

Osmanlı'nın hukuk sisteminin **oluşmasında:**

- İslam'ın getirdiği esaslar (Şeri Hukuk)
 - Eski Türk gelenekleri (Örfi Hukuk)
 - Fethedilen bölgelerdeki uygulamalar etkili olmuştur.
- Herhangi bir konuda ilk olarak **şeri hukuk** kuralları dikkate alınmıştır. Ele alınan konuyla ilgili şerî bir hukuk kuralı bulunmadığı zaman **örfi hukuk** kuralları devreye girmiştir. Yani Osmanlı hukuk anlayışında örfî hukuk ile şerî hukuk birbirini tamamlayarak devam etmiştir.
- Osmanlı Devleti'nde hukukun düzenlenmesi yetkisi padişaha aitti. İslam hukukunun temel prensiplerine aykırı olmamak şartıyla padişah idari, askerî ve mali konularda kanun koyabilirdi. **Şeyhülislam**, **kadıasker**, **ulema** ve **nişancı**, kanun koyma konusunda padişaha yardımcı olurdu.

- Osmanlı Devleti'nde çeşitli konularda hazırlanan kanun ve nizamlara **kanunname** denilmiş, Osmanlı Devleti'ndeki ilk kanunnameyi de Fatih Sultan Mehmet hazırlatmıştır **Fatih Kanunnamesi** olarak bilinen bu kanunda birçok konu yer almıştır.
- Kanunnameler oluşturulurken şeyhülislamın da görüşü alınarak çıkarılan kanunun şerî hükümlere uygun olmasına dikkat edilirdi.
- İlk Türk İslam devletlerinde **Divanı Mezalim** adında bir divan vardı. Burası bizzat padişahın bulunduğu ve halkın şikâyetlerini dinleyip karara vardığı divandı. Bunun aynısı **Osmanlıda Divanı Hümayunda** da uygulanmış halktan gelen şikâyetler Divanda padişaha tarafından dinlenmiştir.
- Divan-ı Hümayun 'un temel görevi adaleti sağlamaktı. **Halk şikâyetlerini** divana sunar, bu şikâyetler de padişah tarafından dikkate alınırdı. Osmanlı Devleti'nde hükümdar cuma namazı çıkışında ava veya sefere giderken de halkın dilekçelerini kabul ederdi
- Divan kararları vezir-i azam tarafından **telhis** adıyla özetlenir ve padişaha arz edilirdi. Padişahın onayından geçen hukuki hükümler, bir araya getirilirse **kanunname** hususi bir meseleye ait olursa **hüküm** adını alırdı.

Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler

Şeri Mahkeme:	Müslümanların kendi arasındaki davalara bakan mahkemedir
Cemaat Mahkemesi:	Gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalarına bakan mahkemedir
Konsolosluk Mahkemesi:	Kapitülasyon verilen Tüccarların davalarına bakan mahkemelerdir
Nizamiye Mahkemeleri:	Tanzimat dönemine girilmesiyle Müslüman Gayrimüslim ayrımı olmaksızın herkesin davalarına bakan mahkemelerdir.
Ticaret Mahkemeleri:	Her türlü ticari davalar bu mahkemelerde görülürdü.

Kadınların Görevi

- Osmanlıda Kadılar adli-idari ve belediye işlerine bakan görevlilerdir. Yani kısacası Kadılar aynı zamanda hem **yöneticidir** hem **adaletten** hem de **belediye işlerinden** sorumludur.
- **Adli anlamda** davalara bakar ve mahkeme başkanlığını yürütür **miras nikah ve boşanma işlerine** bakardı **İdari anlamda** kazaların yönetiminin ve asayişinin sağlanması, esnaf ve loncaların denetlenmesi, üretim ve pazar yerlerindeki Ürünlerin fiyat kontrolünü yapmak ve temel gıda maddelerinin teminini sağlamak gibi görevleri vardır
- **Taht Kadıları:** İstanbul Edirne Bursa gibi şehirlerde bizzat padişah tarafından atanan kadılardır.
- **Mevleviyet Kadıları:** Diğer şehirlerde görev alan kadılardır. Bu kadılardan divanda **Kazasker** sorumludur yine Kazasker tarafından atanır ve 2 yılda 1 yer değiştirirlerdi
- Osmanlıda Kadı görevlileri **Doğuştan** Müslüman ve **Medrese mezunu** olmak zorundadırlar. Osmanlıda ilk kadı Osman Bey zamanında atanan **Tursun Fakih'dir.**
- **Naib:** Kadı yardımcısına verilen isimdir. Kadılar ve Naibler gelirlerini görmüş olduğu davalardan kazanırlar.

Suhudul Hal: Kadınların atandığı bölgede o bölgenin ileri gelenleriyle oluşturduğu **kuruldur.**

Tereke Defteri: Ölen Bir kişinin aile yapısının-ekonomik durumunun kaç kez evlendiğinin bu evliliklerin hangi amaçla yapıldığının bu evliliklerden kaç çocuk olduğunun bu çocukların **mirasçılık** durumunun kaydedilip tutulduğu defterdir

8- OSMANLIDA MİMARİ VE SANAT

- Osmanlının ilk camisi Orhan Bey döneminde inşa edilen **İznik Hacı Özbek Camisidir.**
- Osmanlı Devleti'nin en önemli mimarlarından birisi Mimar Sinan'dır. Koca Sinan Paşa olarak bilinen bir Ermeni devşirmesidir. Mimar Sinan'ın eserleri **Çıraklık-Kalfalık** ve **Ustalık** olarak 3 kısma ayrılmaktadır.
- Çıraklık Eseri: **Şehzade Camisi**, Kalfalık Eseri: **Süleymaniye Cami**, Ustalık Eseri ise Edirne'de bulunan Unesco tarafından koruma altına alınan **Selimiye Camisidir.**
- Osmanlı devletinde **ilk 6 minareli cami** mimarlığını **Sedefkar Mehmet Ağanın** yaptırmış olduğu **Sultan Ahmet Camisidir.** Mavi Cami olarak nitelendirilmektedir. **Nuru Osmaniye Camii:** Osmanlının batılı tarzda **barok ve rokoko** üslubunda yapmış olduğu ilk camidir.
- **Selatin Cami:** Osmanlıda Padişahların adıyla başlayan camilere Selatin Cami denilmektedir.

Hat:	Arapçayı güzel yazma sanatına verilen isimdir. Osmanlıda bu işi yapana Hattat adı verilmektedir. Osmanlıda en ünlü Hattat ise Amasyalı Şeyh Hamdullah'tır.
Minyatür:	Kitaplara eserler yapılan Perspektif kurallara uyulmayan tek boyutlu resimlerdir. Osmanlıda modern alanda resmin yerin alan sanat dalıdır. Minyatürleri yapan kişilere Nakkaş adı verilmektedir. Minyatürde çizilen kişiler statülere göre büyük ya da küçük olarak çizilir. Nakkaş Sinan Bey Fatih döneminde yaşamış Fatih'in Gül koklayan portresini çizmiştir. Matrakçı Nasuh ve Levni önemli Nakkaşlar arasındadır
Tezhip:	Altınlama sanatı olarak bilinir. Bu işi yapan kişilere Müezhip denilir. Kitap içi Kitap dışı süsleme sanatıdır.
Çinicilik:	Porselen süsleme sanatıdır. Kütahya İznik gibi şehirler önemli Çini merkezleridir.
Resim:	Osmanlıda çok gelişmeyen bir sanat dalıdır. Resmini yaptıran ilk Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet'tir. Resmini devlet dairelerine astıran ilk padişah ise II. Mahmut'tur. Bu resim sanatı ancak Tanzimat döneminde gelişmeye başlamıştır. Şeker Ahmet Paşa Osmanlı'da ilk resim sergisini açmıştır. Osmanlıda Sanat alanında Sanayi Nefise Mektebi adında Güzel Sanatlar kurumu açılmıştır. Burada görev yapan en önemli kişi ise Kaplumbağa Terbiyecisi adlı ünlü tablosu olan Osman Hamdi Beydir. Osman Hamdi Bey aynı zamanda Osmanlıda müzecilik alanda çalışma yapan ilk kişidir.
Müzik:	Osmanlıda en önemli müzikçi Itri Efendidir. Nevakar makamıyla besteler yapmıştır. Salavat namesini bestelemiştir. 100 TL arkasında Itri'nin resmi vardır. II. Mahmut zamanında İtalyan Donizetti kardeşler Mehterhane yerine Mızak-ı Humayun adlı bando okulunu açmıştır. Padişah III. Selim ise Suzi Dilara makamını bulmuştur.
Heykel:	Osmanlı'da ilk heykelini yaptıran padişah Sultan Abdülaziz'dir.